

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑ ΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ ΙΗ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΙΩΑΝ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 | 15 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1970 | ΑΡΙΘ. 24

ΣΥΜΠΟΣΙΟΝ ΠΑΤΕΡΩΝ

Κ Ε Ι Μ Ε Ν Ο Ν

ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Α'

XXX. Ἁγία οὖν μερίς ὑπάρχοντες ποιήσωμεν τὰ τοῦ ἁγιο-
σμοῦ πάντα, φεύγοντες καταλαλιάς, μιαρὰς τε καὶ ἀνάγνους
συμπλοκάς, μέθας τε καὶ νεωτερισμοὺς καὶ βδελυκτὰς ἐπι-
θυμίας, μυσεράν τε μοιχείαν καὶ βδελυκτὴν ὑπερηφανίαν.
5 2. Θεὸς γὰρ, φησὶν, ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς
δὲ δίδωσιν χάριν. 3. κολληθῶμεν οὖν ἐκεῖνοις, οἷς ἡ χάρις
ἀπὸ τοῦ θεοῦ δέδοται· ἐνδυσώμεθα τὴν ὁμόνοιαν ταπεινο-
φρονοῦντες, ἐγκρατευόμενοι, ἀπὸ παντὸς ψιθυρισμοῦ καὶ κα-
ταλαλιᾶς πόρρω ἑαυτοὺς ποιοῦντες, ἔργοις δικαιοῦμενοι καὶ
10 μὴ λόγοις. 4. λέγει γάρ· Ὁ τὰ πολλὰ λέγων καὶ ἀντακούσε-
ται ἢ ὁ εὐλάλος οἴεται εἶναι δίκαιος; 5. εὐλογημένος γεννη-
τὸς γυναικὸς ὀλιγόβιος. μὴ πολὺς ἐν ῥήμασιν γίνου. 6. ὁ ἔπαι-
νος ἡμῶν ἔστω ἐν θεῷ καὶ μὴ ἐξ αὐτῶν· αὐτεπαινέτους γὰρ
μισεῖ ὁ θεός. 7. ἡ μαρτυρία τῆς ἀγαθῆς πράξεως ἡμῶν διδόν-
15 σθω ὑπ' ἄλλων, καθὼς ἐδόθη τοῖς πατράσιν ἡμῶν τοῖς
δικαίοις. 8. θράσος καὶ ἀθάδεια καὶ τόλμα τοῖς κατηραμέ-
νοις ὑπὸ τοῦ θεοῦ· ἐπιείκεια καὶ ταπεινοφροσύνη καὶ πραύ-
της παρὰ τοῖς ἠδολογημένοις ὑπὸ τοῦ θεοῦ.

1 Πβλ. Α' Πέτρ. 1,15 ἐ. 5 Πβλ. Παροιμ. 3,34. Ἰακ. 4,6. Α' Πέτρ. 5,5.
10 Ἰωβ 11, 2 ἐ. 12/13 Πβλ. Ρωμ. 2,29. Α' Κορ. 4,5.

1 ἁγία ΔΣ: ἁγιαΙ: ἁγίου Α: ἁγίων Κ | μέρη Ι 2 τε: λ. Ι | αγνους Α | 4 μυσα-
ράν Ι | τε ΙΔΣ: λ. Α | καὶ ΙΑΚΣ: λ. Α | 7 ἀπό: λ. Ι | καὶ ΔΣ: λ. ΙΑ
| 11 ἢ ΑΚ: εἰ Ι: ἢ Σ | εὐλογημένος ΑΔΚ: γεννητὸς Σ: λ. Ι | 13 ἡμῶν
ΑΔΚ: ὑμῶν ΙΣ | ἐν+τῷ Ι | 14 ἀγαθῆς: λ. Ι | ἡμῶν ΑΔΚ: ὑμῶν ΙΣ | 15 ἐ-
δεήθη Α | 17 ὑπὸ τοῦ Θεοῦ: λ. Ι | ἐπιείκεια+δὲ ΑΚ | πραότης Ι.

ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ ΡΩΜΗΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ Α΄ ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ

(Ἀπόδοσις εἰς ἀπλῆν νεοελληνικὴν γλῶσσαν).

XXX. 1. Ἐφ' ὅσον λοιπὸν εἴμεθα ἡ ἅγια μερὶς ἃς πράξωμεν ὄλα, ὅσα εἶναι καρποὶ τοῦ ἁγιασμοῦ, ἀποφεύγοντες τὰς καταλαλιάς (κατακρίσεις, συκοφαντίας, κατηγορίας), τὰς σιχαμεράς καὶ ἀκαθάρτους συμπλοκάς, τὰς μέθας καὶ τοὺς νεωτερισμοὺς καὶ τὰς βδελυκτάς (σιχαμεράς) ἐπιθυμίας καὶ τὴν βρωμερὰν μοιχείαν καὶ τὴν βδελυκτὴν ὑπερηφανίαν. 2. Διότι λέγει (ἡ Ἄγια Γραφή), «ὁ Θεὸς ἀντιτάσσεται εἰς τοὺς ὑπερηφάνους, δίδει δὲ τὴν χάριν Του εἰς τοὺς ταπεινοὺς». 3. Ἄς προσκολληθῶμεν λοιπὸν μὲ ἐκείνους, εἰς τοὺς ὁποίους ἔχει δοθῆ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἡ χάρις· ἃς ἐνδυθῶμεν (ἃς περιβληθῶμεν) τὴν ὁμόνοιαν ἔχοντες ταπεινοφροσύνην, τηροῦντες τὴν ἐγκράτειαν, κρατοῦντες τὸν ἑαυτὸν μας μακρὰν ἀπὸ κάθε ψιθυρισμὸν καὶ κατηγορίαν, προσπαθοῦντες νὰ δικαιώσωμεν τὸν ἑαυτὸν μας μὲ τὰ ἔργα μας καὶ ὄχι μὲ τοὺς λόγους. 4. Διότι λέγει (ἡ Ἄγια Γραφή)· «ἐκεῖνος ποὺ λέγει λόγια πολλά, καὶ θὰ ἀκούσῃ τὰ ἀντίλογα· ἢ μήπως ὁ ὠραιολόγος (ὁ πολύλογος καὶ φλύαρος) νομίζει ὅτι εἶναι δίκαιος; 5. Εὐλογημένος ὁ ἄνθρωπος ποὺ ζῆ ὀλίγον. Μὴ γίνεσαι φλύαρος». 6. Ὁ ἔπαινός μας ἃς εἶναι εἰς τὸν Θεὸν (ἃς ἀναφέρεται εἰς τὴν πίστιν μας εἰς τὸν Θεὸν) καὶ ὄχι εἰς τὸν ἑαυτὸν μας· διότι τοὺς ὑπερηφάνους (ποὺ αὐτοκολακευόμενοι ἐπαινοῦν τὸν ἑαυτὸν των) μισεῖ ὁ Θεός. 7. Ἡ μαρτυρία τῆς ἀγαθῆς μας πράξεως ἃς δίδεται ἀπὸ ἄλλους, ὅπως ἐδόθη εἰς τοὺς δικαίους πατέρας ἡμῶν. 8. Ἡ θρασύτης καὶ ἡ αὐθάδεια καὶ τὸ παράτολμον (ἡ ἀσύνητος τόλμη) ἀνήκουν εἰς ἐκείνους ποὺ εἶναι κατηραμένοι ἀπὸ τὸν Θεόν· τούναντίον, ἡ ἐπιείκεια καὶ ἡ ταπεινοφροσύνη καὶ ἡ πραότης βασιλεύουν σ' ἐκείνους ποὺ εἶναι εὐλογημένοι ἀπὸ τὸν Θεόν.

(Συνεχίζεται)

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Γ. ΜΠΙΟΝΗΣ
Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Η ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑ ΤΗΣ ΕΙΛΙΚΡΙΝΕΙΑΣ *

ΔΟΚΙΜΙΟ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

Ἡ γνήσια τύψη καὶ ἡ ἀπλὴ ἀνησυχία.

Θυμοῦμαι μιὰ σκηνὴ πού διάβασα στὸ ἐνδιαφέρον βιβλίο τοῦ Jacques Weiss «L'autorité face au pouvoir».

Ἐπρόκειτο ν' ἀναλύσει ὁ Ἀϊνστάϊν τὴ θεωρία τοῦ μπροστά σ' ἓνα ἀκροατήριο σοφῶν. Χιλιάδες ἔμειναν ἀπ' ἔξω, γιατί δὲν εἶχαν πρόσκληση. Ὁ νέος Α., φιλότιμος καὶ φιλομαθὴς ἐπιστήμων, ποθοῦσε κι' αὐτὸς νὰ μπεῖ στὴν αἴθουσα, ἀλλὰ ἦταν ἀδύνατο. Τριγύριζε στὰ προπύλαια, ὅταν ξαφνικὰ εἶδε νὰ μπαίνει ἓνας σοφὸς καθηγητῆς του. Ἔσπευσε νὰ τὸν προῦπαντήσει, ἐλπίζοντας ὅτι μαζί του θὰ μπορούσε ἴσως κι' αὐτὸς νὰ εἰσχωρήσει. Ὁ καθηγητῆς, ἀφηρημένος, οὔτε κἀν τὸν κοίταξε. Τὸν πέρασε γιὰ ὑπάλληλο, καὶ τοῦδωσε ἀμέσως τὴν πρόσκλησή του, κι' ὕστερα ἐστράφη γιὰ νὰ χαιρετήσῃ μερικοὺς διάσημους συναδέλφους του, πού συζητοῦσαν στὰ προπύλαια. Ὁ νέος κατάπληκτος, μὲ τὴν περιπόθητη πρόσκληση στὸ χέρι, ἐπροβληματίσθη γιὰ λίγα δευτερόλεπτα: ἡ εἰλικρίνεια, ἡ ἠθικὴ ἐπιταγὴ ν' ἀποκαλύψει τὴν πλάνη, πάλαιψε μέσα του μὲ τὸν πόθο νὰ μπεῖ στὴν αἴθουσα. Ἡ μάχη ἦταν συντομώτατη: μὲ προσποιητὴ ἀπάθεια, πῆγε στὴν εἴσοδο, ἔδειξε τὴν ξένη πρόσκληση στὸν ἐλεγκτῆ, μπῆκε στὴν αἴθουσα καὶ πῆγε νὰ κρυφτεῖ στὴν πιὸ ἀφανῆ θέση, μέσα στὸ πιὸ πυκνὸ πλῆθος.

Σὲ λίγο, ἄκουσε φασαρία: ὁ καθηγητῆς ἀπ' ἔξω πολεμοῦσε νὰ μπεῖ, ἀλλὰ δὲν τοῦ ἐπέτρεπαν. Φώναξε, ὅτι τὴν πρόσκλησή του τὴν εἶχε κανονικὰ παρουσιάσει! Πάλι ὁ Α. ἐπροβληματίσθη: ἡ εἰλικρίνεια ἀπὸ μέσα του, τὸν ἐπίεζε νὰ ἀποκαλύψει τὴν ἀλήθεια. Τώρα ὅμως ἦταν πιὸ δύσκολο, γιατί ἔπρεπε νὰ ὁμολογήσῃ μιὰ κακὴ πράξη του. Ὡστόσο ἡ λύση δόθηκε γρήγορα: ὁ καθηγητῆς ἦταν τόσο γνωστὴ προσωπικότης, ὥστε τὸν ἄφισαν νὰ μπεῖ, ἔστω καὶ χωρὶς πρόσκληση.

— «Μόνον ἀπ' αὐτὴ τὴ στιγμή, λέει ὁ Α., ἡσύχασε ἀπὸ μέσα μου ἡ συνείδησή μου, καὶ μπόρεσα νὰ παρακολουθήσω τὴν ὁμιλία τοῦ Ἀϊνστάϊν».

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 678 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 23 τεύχους.

Πόσες φορές δὲν μᾶς συμβαίνουν παρόμοια περιστατικά, σὰν αὐτό, ἄλλοτε σὲ σμίκρυνση, ἄλλοτε σὲ μεγέθυνση. Παίρνουμε κάτι, μὲ παράνομο τρόπο, ὄχι ὅμως γιατί τὸ ἐπιδιώξαμε, ἀλλὰ γιατί μᾶς τὸ δῶσε κάποια σύμπτωση. Δὲν τὸ ἀπεκρούσαμε, δὲν εἶχαμε αὐτὴ τὴ δύναμη. Τὸ κρατοῦμε—ἀλλὰ μὲ τύψεις καὶ μὲ ἀνησυχία, γιατί κάποιος ἄλλος βλάπτεται ἀπὸ τὴ στάση μας. Σὲ μιὰ στιγμή ὅμως γίνεται κάτι, καὶ ἡ πράξις μας παύει νὰ βλάπτει κάποιον ἄλλον. Κι' αὐτὸ μᾶς ἀρκεῖ, γιὰ νὰ ἀπολαμβάνουμε ἡρεμοὶ πιά, αὐτὸ ποὺ πῆραμε παράνομα.

Τὶ σημαίνει αὐτό; Σημαίνει ὅτι οἱ ἀνησυχίες, ποὺ εἶχαμε στὴν ἀρχή, δὲν ἦταν ἀνησυχίες φύσεως γνήσιας ἠθικῆς, ἀλλὰ περισσότερο φόβος γιὰ τὶς συνέπειες. Δὲν φοβόμαστε τώρα συνέπειες, ἀρα ἀποκοιμοῦνται καὶ οἱ ἀνησυχίες μας...

Ναί, ἀλλὰ ἡ φωνὴ τοῦ ἠθικοῦ νόμου, εἶναι ποτὲ δυνατὸ νὰ ἔσβυσε ὁλότελα; Ὁχι, βέβαια, ἂν εἴμαστε εἰλικρινεῖς ἄνθρωποι. Κἀνὶ μένει, ἔστω ἓνα εἶδος ντροπῆς, νὰ μᾶς θυμίζει ὅτι πῆραμε κάτι παράνομα. Ἐὰν δὲν ἔμεινε τίποτε, θὰ πεῖ ὅτι εἴμαστε μόνον ἐπιφανειακὰ εἰλικρινεῖς, ὅτι ἀκριβῶς ἀνῆκουμε κατὰ κάποιον τρόπο στὴν περίφημη κατηγορία τῶν «ὑποκριτικῶν εἰλικρινῶν».

Εἶδη τῆς φιλάνθρωπίας.

Ἐπὶ τῆς ἀποκρίσεως τοῦ ἐρωτήματος ἡ ἀπάντησις ἔστιν ὅτι ὑπάρχουν ἄνθρωποι ποὺ κάθε Σαββάτο πηγαίνουν σὲ φτωχὰ σπίτια ἢ στὴν ἐκκλησίαν καὶ μοιράζουσι βοήθημα. Εἶναι φιλάνθρωποι. Μόνον ὅτι αὐτὴ τὴν φιλάνθρωπία τὴν ἀσκοῦν δημοσίᾳ καὶ μὲ μιὰ μισοσκεπασμένη ἐπίδειξη. Τὴν πράξιν αὐτὴν τὴν ξέρει ὅλη ἡ ἐνορία, τὴν ξέρουσι οἱ φίλοι τους, καὶ οἱ ἴδιοι βρίσκουσι τρόπον ἢ ἄλλω διαδίδουσι, ἐνῶ ὑποκρίνονται ὅτι τὴν κρύβουσι.

Ἐπαναλαμβάνω, εἶναι φιλάνθρωποι. Ἐπὶ τέλους, δὲ θυσιάζουσι χρήματα γιὰ τοὺς φτωχοὺς ἐὰν δὲν εἴσαι φιλάνθρωπος. Ὡστόσο, ἂν κάποιος τοὺς ὑποχρέωνε νὰ κάνουν αὐτὴ τὴν φιλάνθρωπία μὲ ἐντελῶς κρυφὸν τρόπο — σὰν τὶς ἀρχόντισσες ἐκεῖνες τοῦ Δοστογιέφσκη, ποὺ πῆγαιναν τὰ Σαββατόβραδα στὶς φτωχογειτονιὰς, τὴν νύχτα, σκεπασμένες μὲ ἓνα σάλι κι' ἄφιναν τὸ βοήθημα στὸ παράθυρο, χτυποῦσαν βιαστικὰ κι' ἐξαφανίζονταν ἀμέσως στὸ σκοτάδι, χωρὶς νὰ προφτάσει νὰ τίς ἰδεῖ κανεὶς — ἂ, τότε, ποῖός ξέρει, ἴσως ἡ φιλάνθρωπία τους θὰ μαραινόταν, ἴσως θὰ ἔλεγαν ὅτι ἔτσι, στὰ κρυφὰ, τί χαρὰ μπορεῖ νὰ σοῦ δώσει ἡ φιλάνθρωπία!

Αὐτὴ ἡ ὑποκρισία σὲ μιὰ καλὴν πράξιν, γίνεται σιγὰ-σιγὰ διάθεσις φυσική, γίνεται κι' ἐδῶ δευτέρη φύσις.

Πάλι ὁ Camus ἀναφέρει γιὰ κάποιον, πού ὀδήγησε ἕναν τυφλό στὸ ἀπέναντι πεζοδρόμιο «σεμνὰ ὑπερήφανος» γιὰ τὴν πράξη του, κι' ὕστερα, πρὶν τὸν ἀφίσει, τοῦ ἔβγαλε τὸ καπέλλο, ἐνῶ φυσικά, ὁ καυμένος ὁ τυφλὸς δὲ μπορούσε νὰ ἰδεῖ αὐτὴ τὴν εὐγενῆ χειρονομία!

Ἐγὼ ὅμως θυμοῦμαι τώρα ἕνα περιστατικὸ σχετικὸ μὲ βοήθεια σὲ ἀνάπηρο, πού ἔχει τὴ σφραγίδα μιᾶς πραγματικῆς εἰλικρινείας.

Ἦταν στὰ φοβερὰ χρόνια τῆς Κατοχῆς. Εἶχα κατορθώσει, ἀπὸ τὸ Ἡράκλειο τῆς Ἀττικῆς ὅπου κατοικοῦσα, νὰ φθάσω, ἐν μέρει μὲ ποδήλατο, ἐν μέρει μὲ τράμ, ἕως τὸ Συμβούλιο τῆς Ἐπικρατείας ἐγκαίρως γιὰ τὴν πρῶνὴ συνεδρίασή μας. Ἐξω ἀπὸ τὰ Παλαιὰ Ἀνάκτορα, στὴ λεωφόρο Β. Σοφίας, διέκρινα στὸ ἀπέναντι πεζοδρόμιο ἕναν γνωστό μου νὰ κυλάει τὸ καροτσάκι ἐνὸς ἀναπήρου τοῦ πολέμου, γιὰ νὰ τὸ περάσει ἀπὸ τὴ μιὰν ὄχθη τοῦ δρόμου στὴν ἄλλη. Ἦταν ὁ συνάδελφός μου καὶ φίλος μου Σύμβουλος κ. Δημ. Μουρίκης (ἂς μοῦ συγχωρήσει ἡ μετριοφροσύνη του αὐτὴ τὴ μνεία τοῦ ὀνόματός του). Δὲν ἦταν καὶ τόσο εὐκολο νὰ περάσει ἀνάμεσα στὴν κίνηση, ἰδίως στὰ στρατιωτικὰ αὐτοκίνητα (σηματοδότες δὲν ὑπῆρχαν) καὶ καθυστεροῦσε.

Ὅταν ἔφθασα στὸ γραφεῖο μου, ὁ συνάδελφός μου δὲν εἶχε ἀκόμη φανεῖ. Ἡ ὥρα τῆς συνεδρίασεως εἶχε περάσει ἀπὸ ἀρκετὰ λεπτά, κι' ὁ τότε Πρόεδρος Π. Πουλίτσας δυσφοροῦσε πολὺ. Στὸ Συμβούλιο τῆς Ἐπικρατείας, ἡ τήρηση τῆς ὥρας ἐνάρξεως ἦταν παράδοση σταθερή, πού καὶ ἐγὼ ἐπὶ τῆς Προεδρίας μου τὴν ἐτήρησα. Ἡ ὥρα περνοῦσε, ἀλλὰ κάποτε, φάνηκε ὁ συνάδελφός μου λαχανιασμένος.

— Μὲ συγχωρεῖτε, κύριε Πρόεδρε, εἶπε.

Ὁ Πρόεδρος τὸν ὑπεδέχθη σχεδὸν ὠργισμένος, σχεδὸν τὸν ἐπέπληξε γιὰ τὴν καθυστέρηση, μὲ ὕφος αὐστηρό, ὀφειλόμενο στὸν ἐκνευρισμό του.

Λοιπόν, ὁ συνάδελφός μου δὲν ἀπάντησε τίποτε. Ἐψιθύρισε μόνο καὶ πάλι ἕνα «μὲ συγχωρεῖτε», φόρεσε σιωπηλὸς τὴν τήβεννό του καὶ μπήκαμε στὸ ἀκροατήριο.

Ἐγὼ παρηκολούθησα τὴ σκηνὴ χωρὶς νὰ παρέμβω. Ἡ στιγμὴ ἦταν ἀκατάλληλη μπροστὰ σὲ τόσοις ἀνθρώπους. Ἀλλὰ κατὰ τὴ διάρκεια τῆς συνεδρίασεως, ἐκύτταζα ἐπίμονα τὸ συνάδελφό μου καὶ τὸν ἐκαμάρινα.

— Ἴδού, ἐσκεπτόμουν, ἡ πραγματικὴ, ἡ εἰλικρινὰ καλὴ πράξη. Ἄλλοι κάνουν κάτι καλὸ, καὶ τὸ διαλαλοῦν δυνατὰ ἢ ὑποκριτικά.

ΕΠΙΚΑΙΡΑ

«Θεὸς εἰρήνης».

Ἡ ἐορτὴ τῶν Χριστουγέννων εἶναι ἡ κατ' ἐξοχὴν ἐνθυμίζουσα εἰς τοὺς πιστοὺς τὸ γεγονός ὅτι πηγὴ καὶ δότης τῆς ἀληθοῦς εἰρήνης — τοῦ πολυτιμοτάτου τῶν ἀγαθῶν κατὰ τὸν ἱερόν Αὐγουστίνον — εἶναι ὁ μόνος ὁ Χριστός. Αὐτὸν ὁ «Θεὸς τῆς εἰρήνης» — ὡς ψάλλει ἡ Ἐκκλησία — ἀπέστειλεν εἰς τὸν κόσμον ὡς «ἄγγελον τῆς μεγάλης βουλής». Ὁ Χριστὸς εἶναι ὁ ἀγγέλλων εἰς τοὺς ἀνθρώπους τὸ μήνυμα τῆς θείας βουλήσεως πρὸς εἰρήνευσιν τοῦ γένους μας. Ἡ εἰρήνευσις αὐτὴ εἶναι τρισδιάστατος. Ἀπλοῦται εἰς τὸν ἔσω ἄνθρωπον, μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων καὶ μεταξὺ Θεοῦ καὶ ἀνθρωπότητος. Ὡς δὲ ὁ Κύριος Ἰησοῦς, οὕτω καὶ οἱ ποιμένες τῆς Ἐκκλησίας εἶναι, ἐν τῷ κόσμῳ, «ἄγγελοι τῆς μεγάλης βουλῆς» τοῦ οὐρανίου Πατρὸς. Τὸ ἔργον τῶν ποιμένων, ἀγιαστικὸν καὶ φωτιστικόν, ἐγκείται εἰς τὴν διακονίαν τῆς εἰρήνης, ἡ ὁποία εἶναι ὅ,τι διπῶ περισσότερον ἢ ἀνθρωπίνη ψυχὴ.

Εὐκαιρία ἀφυπνιστικοῦ κηρύγματος.

Κατὰ τὰς μεγάλας δεσποτικὰς ἐορτάς, ὡς ἡ τῶν Χριστουγέννων, ἐκκλησιάζεται μέγας ἀριθμὸς Χριστιανῶν, οἱ ὅποιοι δὲν συχράζουν εἰς τοὺς ναοὺς ἄλλοτε. Πρόκειται διὰ ψυχὰς ποὺ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖ-

Αὐτὸς ἐδῶ ὁ ἄνθρωπος ἔκαμε τὸ καλὸ, πέρασε τὸν ἄγνωστο ἀνάπηρο στὸ δρόμο, ἄργησε, ἐπετιμήθη γιὰ τὴν ἀργοπορία καὶ δὲν ἀποκαλύπτει τίποτε. Τιμωρεῖται λοιπὸν γιὰ τὸ καλὸ ποὺ ἔκανε, καὶ πάλι τὸ κρατᾷ κρυφόν. Αὐτὴ εἶναι ἡ πραγματικὴ εἰλικρίνεια, ἡ τέλεια καλὴ πράξις.

Εἶναι ἄρτια καλὴ πράξις, ἄρτια γιὰτὶ βρῖσκεται στὸ μέτρο ποὺ πρέπει. Ὑπάρχουν ἄνθρωποι ποὺ δὲν κοιμοῦνται σὲ κρεβάτι, ἀλλὰ πλαγιάζουν στὸ πάτωμα, ἐπειδὴ, λέει, ὑπάρχουν συνάνθρωποι τους ποὺ κοιμοῦνται στὸ πάτωμα ἢ στὸ ὑγρὸ χῶμα μιᾶς καλύβας. Ἐδῶ ἴσως λείπει τὸ μέτρον, μπαίνουμε στὸ χῶρον τοῦ ἀσκητισμοῦ, ποὺ εἶναι κάτι πέραν τοῦ μέτρου.

(Συνεχίζεται)

Μ. Δ. ΣΤΑΣΙΝΟΠΟΥΛΟΣ
τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν

στον δὲν εἶναι εἰς τὴν κυριολεξίαν ζῶντα μέλη τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ προσέλευσίς των εἰς τὸν ναὸν ἀποτελεῖ λοιπὸν εὐκαιρίαν διὰ τὴν Ἐκκλησίαν ὅπως, διὰ τοῦ ἀφυπνιστικοῦ της κηρύγματος, τὰς ὀδηγήσῃ εἰς τὴν ἀνάτηψιν καὶ τὰς καταστήσῃ οὕτω πραγματικὰ μέλη της. Μέσα εἰς τὴν καταναγκτικὴν ἐόρτιον ἀτμόσφαιραν, ὁ ἄμβων δύναται νὰ τὰς θερμάνῃ, νὰ τὰς ἐλκύσῃ εἰς τὴν οὐσίαν τῆς χριστιανικῆς θρησκείας καὶ νὰ τὰς οἰστροηλατήσῃ οὕτω πρὸς τὴν πνευματικὴν ἀναγέννησιν, ἐμπνέων εἰς αὐτὰς τὴν μετάνοιαν καὶ τὸν πόθον μιᾶς ζωῆς συμφώνου πρὸς τὸ Εὐαγγέλιον. Οὕτως ὁ Χριστὸς θὰ γεννηθῇ πράγματι εἰς πολλὰς ψυχάς.

Τὸ ἔργον τοῦ Τ.Α.Κ.Ε.

Εἰς τὸ παρὸν τεῦχος τοῦ («Ἐφημερίου») δημοσιεύεται ἐνημερωτικὴ ἔκθεσις διὰ τὴν δραστηριότητα τοῦ TAKE καὶ τοὺς περαιτέρω στόχους του. Εἰς τὴν ἔκθεσιν αὐτήν, οἱ αἰδεσιμώτατοι Ἐφημέριοι θὰ ἴδουν, μὲ συγκεκριμένα στοιχεῖα καὶ ἀριθμούς, τὴν ἕως τώρα πορείαν τοῦ ἀσφαλιστικοῦ των Ταμείου καὶ θὰ διαπιστώσουν τὸ θετικὸν καὶ εὐδαίμονον διὰ τὸ προσεχὲς μέλλον ἔργον του, τὸ ὁποῖον ἀποβλέπει εἰς τὴν εὐπρεπῆ καὶ δικαίαν κοινωνικὴν των ἀσφάλισιν. Θὰ ἴδουν ἐπίσης — πράγμα σημαντικὸν — ὅτι ἡ πρόοδος τοῦ ἔργου τούτου ἐξαρτᾶται κατὰ μέγα μέρος καὶ ἀπὸ τὸ ἰδικὸν των ἐνδιαφέρον δι' αὐτό. Τὸ TAKE δὲν εἶναι ἓνας ὀργανισμὸς πὸν μόνος του ἔρχεται εἰς βοήθειάν των, ἀλλὰ ἀποτελεῖ ἰδικὸν των ὀργανισμὸν, ἀπέναντι τοῦ ὁποῖου, ὡς μέτοχοι, ἔχουν ὄχι μόνον δικαιώματα, ἀλλὰ καὶ καθήκοντα. Πρέπει λοιπὸν νὰ ἀνταποκρίνωνται μὲ συνέπειαν καὶ στοργὴν εἰς τὰς πρὸς αὐτὸν ὑποχρεώσεις των, ὥστε ὁ ὀργανισμὸς οὗτος νὰ ἀποδώσῃ καλύτερα καὶ ἀφθονώτερα τὰ μέσα διὰ τὴν κοινωνικὴν των ἀσφάλισιν.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ ΤΟΥ Τ.Α.Κ.Ε

Ἀνακοινοῦται ὑπὸ τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. πρὸς τοὺς ἡσφαλισμένους τοῦ Ταμείου, ὅτι ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 221, τεύχος Α', ἀπὸ 16-10-70 φύλλῳ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως ἐδημοσιεύθη τὸ ὑπ' ἀριθ. 694)70 Ν. Διάταγμα, δι' οὗ ρυθμίζονται θέματα ἀφορῶντα εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ Ταμείου παρεχομένην ὑγειονομικὴν περίθαλψιν, ἥτις διὰ τοῦ ἐν λόγῳ Νομοθετήματος ἐπεκτείνεται εἰς πάντας ἀνεξαιρέτως τοὺς ἡσφαλισμένους καὶ συνταξιούχους τοῦ TAKE, ὡς καὶ τὰ μέλη τῶν οἰκογενειῶν αὐτῶν. Ἐκ τοῦ Τ.Α.Κ.Ε.

Ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῶν Χριστουγέννων

Η ΠΡΟΣΚΥΝΗΣΙΣ ΤΩΝ ΜΑΓΩΝ

Συμφώνως πρὸς ὅσα ἐξιστορεῖ ὁ εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος, «τοῦ Ἰησοῦ γεννηθέντος ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας ἐν ἡμέραις Ἡρώδου τοῦ βασιλέως, ἰδοὺ μάγοι ἀπὸ ἀνατολῶν παρεγένοντο εἰς Ἱερουσόλυμα λέγοντες· ποῦ ἐστὶν ὁ τεχθεὶς βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; Εἶδομεν γὰρ αὐτοῦ τὸν ἀστέρα ἐν τῇ ἀνατολῇ καὶ ἦλθομεν προσκυνῆσαι αὐτῷ» (Ματθ. β', 1-2).

Ἄν οἱ προσκυνήσαντες τὸ βρέφος τῆς Βηθλεὲμ ποιμένες ἦσαν οἱ ἐκπρόσωποι τῆς ἰσραηλιτικῆς πίστεως καὶ τῆς ἀπλοϊκῆς εὐσεβείας, οἱ Μάγοι ἐκπροσωποῦν τὰς τάξεις τῶν πεπαιδευμένων καὶ τὸν ἐθνικὸν κόσμον. Ἡ λέξις «Μάγος» (σανκριτιστὶ *maḥa*) ἐδήλου τοὺς κατέχοντας τὸ ἱερατικὸν ἀξίωμα καὶ εὐρύτερον τοὺς σοφοὺς καὶ πεπαιδευμένους ἐν γένει τῶν Μήδων, Περσῶν, Χαλδαίων καὶ Βαβυλωνίων, ἐκ τῶν ὁποίων προήρχοντο κατὰ τὸν ἱστορικὸν Ἡρόδοτον οἱ ἱερεῖς μάντις καὶ οἱ ἀστρολόγοι, οἵτινες ἀπὸ τῶν Ναῶν, ἐν τοῖς ὁποίοις ἱεράτευον οἱ πλεῖστοι, παρετήρουν καὶ ἐμελέτων τοὺς ἀστέρας (περιοδ. «Ἐκκλησία», ἔτος 1960, σελ. 478). Ὡς σημειοὶ ὁ καθηγητὴς Παν. Τρεμπέλας (Ἔγγραφο εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγέλιον, Ἀθήναι 1958, σελ. 41), ἐν τῇ περικοπῇ τοῦ Ματθαίου μάγοι «καλοῦνται σοφοὶ ἀστρολόγοι ἀνατολιῖται, οἵτινες ἐκ τῆς ἀνατολῆς ἀστέρος διεπίστωσαν τὴν πρόσφατον γέννησιν τοῦ Μεσσίου».

Ἡ ἰδιαιτέρα πατρις τῶν Μάγων, οἵτινες ἦλθον εἰς προσκύνησιν τοῦ Θεοῦ Βρέφους, δὲν ἀναφέρεται. Ἀπλῶς γίνεται μνεῖα, ὅτι ἦλθον ἐξ «Ἀνατολῆς». Ἡ λέξις «Ἀνατολή» ἐν τῇ Παλαιᾷ Διαθήκῃ σημαίνει α') ὀλόκληρον τὴν πέραν τοῦ Ἰορδάνου περιοχὴν· β') τὴν ἀπέραντον συριακὴν καὶ ἀραβικὴν ἔρημον καὶ γ') τὰς περιοχὰς τῆς Βαβυλωνίας, Ἀσσυρίας καὶ Περσίας (Alois Riedmann, *Die Wahrheit des Christentums*, τόμ. 2: *Die Wahrheit über Christus*², Freiburg 1952 σελ. 160. Friedrich Heiler, *Mysterium Caritatis*, München 1949, σελ. 57 ἐξ.).

Περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν Μάγων ἀνεκάθεν ἐπεκράτησεν ἡ γνώμη, ὅτι ἦσαν τρεῖς, προελθοῦσα προφανῶς ἐκ τοῦ τριπλοῦ τῶν δώρων. Περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τούτου συμφωνοῦν καὶ αἱ παραστάσεις τῶν τοιχογραφιῶν ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ β' αἰῶνος.

Τὰ δῶρα τῶν Μάγων «εἶναι τὰ κατὰ παράδοσιν δῶρα τῆς Ἀραβίας. Ὅτι δὲ οἱ μάγοι προήρχοντο ἐξ Ἀραβίας βεβαιοῦνται ὑπὸ τοῦ Ἰουστίνου δεκάκις ἐν τῇ διαλόγῳ πρὸς Τρύφωνα. Ἐὰν ἡ ἐλπίς, ὅπως ἀνευρεθῇ ὁ Σωτὴρ τοῦ κόσμου ἔφερε τὸν Τιριδάτην καὶ τοὺς μάγους του εἰς Νεάπολιν, ὡς ἀναφέρει ὁ Σουετώνιος, εἶναι πολὺ πιθανὸν καὶ ἄλλοι μάγοι νὰ ἦλθον εἰς τὴν μητρόπολιν τῆς Παλαιστίνης πρὸς παρόμοιον σκοπὸν (Π. Τρεμπέλα, ἐνθ' ἄνωτ.). Οἱ Μάγοι οὗτοι, ἐλθόντες πιθανῶς εἰς ἐπαφὴν μετὰ τῶν Ἰουδαίων, οἵτινες ὑπῆρχον καθ' ὅλας τὰς χώρας τῆς Ἀνατολῆς ἀπὸ τῶν χρόνων τῆς αἰχμαλωσίας, εἶχον λάβει γνῶσιν τῆς Θείας Γραφῆς καὶ τῶν περὶ Μεσσίου προφητειῶν τῶν Ἰουδαίων· δὲν εἶναι δὲ ἀπίθανον, ὅτι ἐγνώριζον καὶ τὴν προφητείαν τοῦ Βαλαάμ, ἣτις προέλεγεν, ὅτι θὰ ἀνατείλῃ ἄστρον ἐξ Ἰούδα (Ἀριθ κδ', 17) (Ἀρχιμ. Θεοφίλου Σπυροπούλου, Ὁ βίος καὶ ἡ διδασκαλία τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐν Ἀθήναις 1933, σελ. 41). «Ὁ ἐμπνεύσας τὸν Βαλαάμ, ἵνα ἐκφωνήσῃ μίαν τόσον ἀξιοσημειώτονον πρόρρησιν περὶ τοῦ Μεσσίου ἡδύνατο ἀναντιρρήτως νὰ διεγείρῃ καὶ τοὺς μάγους τούτους, ἵνα μεταβῶσι πρὸς προσκύνῃσιν τοῦ Μεσσίου τούτου ἅμα τῇ γεννήσει του» (Π. Τρεμπέλα, ἐνθ' ἄνωτ.).

Εἶναι πράγματι καταπληκτικὴ ἡ πίστις τῶν Μάγων, οἱ ὅποιοι ἐπεχείρησαν τὸ μακρινὸν καὶ λίαν κοπιῶδες ταξίδιον των. Ἐγκατέλειψαν πρὸς καιρὸν τὴν πατρίδα των, τὰς ἐπιστημονικὰς των ἀπασχολήσεις καὶ τὰς οἰκογενειακάς των ὑποχρεώσεις, διὰ νὰ ἀναζητήσουν, ἀνεύρουσι καὶ προσκυνήσουν Ἐκεῖνον, ὁ Ὅποιος ἦτο «προσδοκία τῶν ἐθνῶν» (Γεν. μθ', 10). Πόση δὲ ἦτο ἡ λύπη των, ὅταν πρὸς καιρὸν ἀπώλεσαν τὸν οὐράνιον ὁδηγόν των, ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ ὅτι «ἐχάρησαν χαρὰν μεγάλην σφόδρα», ὅταν πάλιν τὸν ἐπανεῖδον (Χριστοφόρου Παπουτσπούλου, Χριστὸς ἐπὶ γῆς, ἐν Ἀθήναις 1960, σελ. 102-105).

Καὶ ὅταν οἱ Μάγοι ἔφθασαν εἰς Βηθλεέμ, ἔνθα εὔρον τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, ὄχι ὡς ἀνέμενον εἰς ἀνάκτορα, ἀλλ' εἰς πτωχικὸν περιβάλλον, ἡ πίστις αὐτῶν οὐδόλως ἐκλονίσθη. Διὰ τοῦτο προσεκύνησαν μὲ πίστιν τὸν νέον βασιλέα καὶ προσέφεραν εἰς αὐτόν, κατ' ἀρχαῖον ἔθιμον, πλούσια δῶρα «χρυσὸν καὶ λίβανον καὶ σμύρναν» (Ματθ. β', 11). Ἐπειδὴ ὁ μὲν χρυσὸς προσεφέρετο εἰς βασιλεῖς, ὁ λίβανος πρὸς τὸν Θεόν, ἡ δὲ σμύρνα πρὸς τοὺς κοινούς ἀνθρώπους, οἱ ἐρμηνευταί, ἀναζητοῦντες τὸ βαθύτερον συμβολικὸν νόημα τῶν δώρων, διαβλέπουν, «ὅτι ὁ μὲν χρυσὸς ἐσήμαινε τὴν βασιλικὴν ἐξουσίαν

τοῦ Βρέφους τῆς Βηθλεέμ, ὁ δὲ λίβανος τὴν θείαν, καὶ ἡ σμύρνα τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν Του» (Θεοφ. Σπυροπούλου, ἐνθ' ἀνωτ., σελ. 43). Τὰ ὑπὸ τῶν Μάγων προσφερθέντα δῶρα, ὡς τονίζει ὁ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, ἦσαν «τῆς μὲν ἰουδαϊκῆς ἀπηλλαγμένα παχύτητος, τῆς δὲ ἐκκλησιαστικῆς ἐγγυὸς φιλοσοφίας».

*
* *

Τὸ παράδειγμα τῶν Μάγων καλεῖ καὶ ἡμᾶς νὰ ἀποκτήσωμεν τὴν ζῶσαν πίστιν των καὶ νὰ ἀφήσωμεν τὸ ἄστρον τῆς Βηθλεέμ νὰ ὀδηγήῃ πάντοτε τὰ βήματά μας.

Καὶ ποῖον θὰ εἶναι τὸ καλύτερον δῶρον, τὸ ὁποῖον θὰ προσφέρωμεν εἰς τὸν τεχθέντα Σωτῆρα τοῦ κόσμου; Θὰ εἶναι ἡ ἀγάπη μας πρὸς Αὐτόν. Κατ' ἐξοχὴν κατὰ τὰς ἐρχομένας ἀγίας ἡμέρας πρέπει νὰ ἐνθυμηθῶμεν τοὺς λόγους τοῦ Κυρίου: «Ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε» (Ματθ. κε', 40). Ἄς τὸν ἀναζητήσωμεν λοιπὸν εἰς τὸ πρόσωπον τῶν πασχόντων ἀδελφῶν Του, διὰ νὰ προσφέρωμεν εἰς Αὐτόν, ὅπως οἱ Μάγοι, τὰ δῶρα τῆς ἀγάπης μας.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Α Ν Α Κ Ο Ι Ν Ω Σ Ι Σ

Ἀποφάσει τῆς Ἐποπτικῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς (Πρακτικὸν τῆς 23/1/69), ἅπαντες οἱ Ἱ. Ναοὶ τῆς Χώρας εἰς τοὺς ὁποίους ἀπεστέλλετο ἡ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» δὲν θὰ λαμβάνωσιν εἰς τὸ ἐξῆς φύλλον καθ' ὑποχρέωσιν. Οἱ Πρόεδροι τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Συμβουλίων ἐκάστου Ἱ. Ναοῦ, ἐφ' ὅσον ἐπιθυμοῦν νὰ συνεχισθῇ ἡ ἀποστολὴ διὰ νὰ ἔχωσι τὴν σειρὰν τῶν τόμων τοῦ Περιδικοῦ εἰς τὰς Βιβλιοθήκας τῶν Ἱ. Ναῶν, παρακαλοῦνται νὰ δηλώσωσι τοῦτο ἐγγράφως, συναποστέλλοντες καὶ τὴν ἐξ 100 δραχμῶν ἐτησίαν συνδρομὴν, ὁδὸς Ἰωάννου Γενναδίου, Ἀθῆναι (140), Περιδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ».

ΟΙ ΚΑΠΗΛΕΥΟΝΤΕΣ ΤΟΝ ΛΟΓΟΝ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

«Τῷ δὲ ἁμαρτωλῷ εἶπεν ὁ Θεός· ἰνατί σὺ ἐκδιηγῆ τὰ δικαίωμάτα μου καὶ ἀναλαμβάνεις τὴν διαθήκην μου διὰ στόματός σου;»
(Ψαλμ. ΜΘ' 16)

1. Ὅποιοι δέον νὰ εἶναι οἱ κήρυκες τοῦ
θείου λόγου.

Οἱ εἰς τὴν διακονίαν τοῦ Θεοῦ τοῦ Ὑψίστου τεταγμένοι, ἀνέλαβον ἐκουσίως διακονίαν ζωῆς αἰωνίου, ὥστε ἐν πίστει καὶ καθαρότητι καρδίας καὶ πνεύματος νὰ δύνανται ν' ἀτενίζωσι τὸν ἀρχηγὸν τῆς ζωῆς καὶ λαλοῦσι κατενώπιον τοῦ Θεοῦ ἐν παρρησίᾳ Χριστοῦ, ἐν ἀνακεκαλυμμένῳ προσώπῳ κατοπτριζόμενοι τὴν εἰκόνα τῆς δόξης τοῦ Κυρίου καὶ σύμμορφοι γενόμενοι τῆς δόξης αὐτοῦ «ἀπὸ δόξης εἰς δόξαν, καθάπερ ἀπὸ Κυρίου Πνεύματος» (Β' Κορ. γ' 18). Τὰ ὄσια καὶ τὰ ἱερά ἀνά χεῖρας βαστάζοντες καὶ τῇ ζωοποιῷ Τριάδι τὸν τρισάγιον ὕμνον προσάδοντες, τὰ στίγματα τοῦ σταυροῦ ἐν τοῖς σώμασιν αὐτῶν περιφέρουσι «μὴ περιπατοῦντες ἐν πανουργίᾳ, μηδὲ δολοῦντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τῇ φανερώσει τῆς ἀληθείας συνιστῶντες ἑαυτοὺς πρὸς πᾶσαν συνείδησιν ἀνθρώπων ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ» (Β' Κορ. δ' 2). Τὰ μέλη τοῦ σώματος αὐτῶν λογίζονται νεκρά διὰ τὴν ἁμαρτίαν, ἐφ' ὅσον, Θεῖα Χάριτι, τὸν ἀρραβῶνα τοῦ πνεύματος ἔλαβον. Ὅθεν κατεπόθη ἐν αὐτοῖς τὸ θνητὸν ὑπὸ τῆς ζωῆς, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Χριστοῦ φανερωθῇ ἐν τῇ θνητῇ αὐτῶν σαρκί. Ὅθεν διὰ τῆς δωρεᾶς, ἣν ἔλαβον, ἐκαθαρίσθησαν ἅπαξ ἀπὸ παντὸς λογισμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος, ἐπιτελοῦντες ἐφεξῆς ἀγιωσύνην ἐν φόβῳ Θεοῦ. Τοιοῦτο δέον νὰ εἶναι τὸ φρόνημα παντὸς εἰς Χριστὸν πιστεύοντος, ἐξαιρέτως δὲ τῶν ἐν τῇ διαδοχῇ τῶν Ἀποστόλων κατασταθέντων, οἵτινες πρέπει νὰ αἰσθάνωνται ὅτι εἶναι νεκροὶ καὶ ξένοι πρὸς τὴν ἁμαρτίαν, πρόθυμοι νὰ θέσουν τὴν ἐξαγνισθεῖσαν καὶ καθαγιασθεῖσαν ψυχὴν των ὑπὲρ τῶν προβάτων των. Κυρίως δὲ πρέπει νὰ δονοῦνται ἀπὸ τὰ αἰσθήματα ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα συνεχλόνιζαν τὸν Χριστοκεντρικὸν ἀπόστολον Παῦλον, ὅστις τὰ πάντα ὑπέμεινεν ἐν τῇ διακονίᾳ τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ, ὁδοιπορίας, κινδύνους ποταμῶν, κινδύνους ληστῶν, κινδύνους ἐκ γένους, ἐξ ἐθνῶν, κινδύνους ἐν πόλει, κινδύνους ἐν ἐρημίᾳ, κινδύνους ἐν θαλάσῃ,

κινδύνους ἐν ψευδαλέφοις, κόπους καὶ μόχθους καὶ ἀγρυπνίας καὶ λιμὸν καὶ δίψαν καὶ ψῦχος καὶ γυμνότητα (Πρβλ. Β' Κορ. 26-27). Ἀλλὰ τὸν Θεοφόρον διάκονον τοῦ Εὐαγγελίου δὲν τὸν βασανίζουν μόνον ταῦτα. Φέρει εἰς τοὺς ὤμους του τὴν μέριμναν πασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ βαστάζει τὴν θλίψιν καὶ τὴν ἀσθένειαν πάντων τῶν χριστιανῶν «χωρὶς τῶν παρεκτός ἢ ἐπισύστασις μου ἢ καθ' ἡμέραν, ἢ μέριμνα πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν· τίς ἀσθενεῖ, καὶ οὐκ ἀσθενῶ; τίς σκανδαλίζεται, καὶ οὐκ ἐγὼ πυροῦμαι;» (Β' Κορ. ια' 28-29).

Φρικτὸν τῷ ὄντι τὸ λειτούργημα τῆς ἱερωσύνης. Φρικτὸν οὐχὶ διὰ τὸ βῆρος τοῦ σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ, διότι διὰ τοὺς πιστεύοντας ὁ ζυγὸς τοῦ Κυρίου εἶναι ἐλαφρὸς καὶ προσφέρει ἄφατον γαλήνην. Ἀλλὰ, διότι ἀπαιτεῖται τεραστία δύναμις ἀντιστάσεως κατὰ τοῦ πειρασμοῦ. Ἐὰν δι' ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς ὑποκύψῃ εἰς τὸ σκάνδαλον ὁ λειτουργὸς τοῦ Ὑψίστου, ἢ ἐν αὐτῷ Θεία χάρις κενοῦται καὶ τὸ ποιμνιον σκανδαλίζεται. Διότι ὁ λαὸς ἐνατενίζει πρὸς αὐτόν, καὶ εὐλόγως, ὡς εἰς συνεχιστὴν τοῦ ἔργου τοῦ Κυρίου ἐπὶ τῆς γῆς, ὡς εἰς ἐργάτην μυστηρίων Χριστοῦ, καὶ ἀξιοῖ τὴν, κατὰ τὸ πρότυπον τοῦ μεγίστου Ἀρχιερέως, σύμμορφον λόγῳ καὶ ἔργῳ πολιτείαν του. Παρακολουθεῖ πᾶσαν κίνησιν καὶ ἐλέγχει αὐστηρῶς πᾶν πλημμέλημα ἐκούσιον τε καὶ ἀκούσιον. Θέλει τὸν ἀπ' ἄμβωνος κηρύσσονται τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ἄμωμον, ἀγνόν, ἐντιμον, νὰ δώσῃ ἀπολογία παντὶ τῷ αἰτοῦντι τὸν λόγον. Ἀντιπαραβάλλει αὐτὸν πρὸς τὸν μεγάλον Ποιμένα καὶ διὰ νὰ διαπιστώσῃ ἐὰν εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ ἱερωμένου ἐνοικῆ ὁ «καλὸς ποιμὴν», ὅστις τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν προβάτων αὐτοῦ (Πρβλ. Ἰω. ι' 11), θέτει ὁ λαὸς τὸν δάκτυλον εἰς τοὺς τύπους τῶν ἤλων. Ἐρευνᾷ καὶ ψηλαφεῖ καὶ ἐλέγχει τὰς πράξεις του. Εἶναι αὐταὶ σύμφωνοι μὲ τὸ ὑπ' αὐτοῦ κηρυσσόμενον Εὐαγγέλιον; Εἶναι ἔτοιμος νὰ θυσιάσῃ καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν του ὑπὲρ τῶν ποιμενομένων, ἢ θὰ ἐγκαταλείψῃ τούτους εἰς τὴν διαφθοράν, τὴν διαρπαγὴν καὶ τὴν ἀπώλειαν, μόλις ἐμφανισθοῦν ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ περιοχῇ του λύκοι ἄρπαγες;

2. Οἱ ἀνάξιοι ἐργάται τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τὸ κῦρος τῆς Ἐκκλησίας.

Τοιαύτη δέον νὰ εἶναι ἡ προσωπικότης ἐκείνων, οἵτινες ἔταξαν ἑαυτοὺς ἐν τῇ διακονίᾳ τοῦ πνευματικοῦ ποιμνίου τῶν εἰς Χριστὸν πιστευόντων. «Ὅθεν εὐλόγως ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος διστάζει ν' ἀποδεχθῇ τὴν κλήσιν, δι' οὓς λόγους τόσον εὐγλώττως καὶ μετὰ

τόσης πειστικότητος ἀναπτύσσει εἰς τὰς περὶ Ἱερωσύνης ὁμιλίας του.

Εἰς τοὺς διακόνους τοῦ Θεοῦ ἐδόθη ἄνωθεν ἡ ὑψίστη τιμὴ. Ἐγένοντο μέτοχοι κλήσεως ἐπουρανίου καὶ μεσῖται τοῦ Ὑψίστου ἐπὶ τῆς γῆς. Ἐπιγιόντες τὸ δικαίωμα τοῦ Θεοῦ, πρέπει ἐν τῇ ἐνασκήσει τῆς ὑψηλῆς διακονίας των νὰ λάμπουν ὡς φωστῆρες ἐν τῷ κόσμῳ. Ὡς λύχνοι φαίνοντες τοῖς ἐν σκότει. Διότι ἄλλως κατηλεύονται τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ εἶναι ἀνάξιοι νὰ προσφέρουν τὴν θείαν ἀναφοράν. Ἀποτελοῦν δὲ σκάνδαλον μέγιστον διὰ τοὺς πιστούς. Καὶ οὐαὶ εἰς ἐκείνους δι' ὧν τὸ σκάνδαλον ἔρχεται εἰς τὸν κόσμον (Πρβλ. Ματθ. ιη' 7). Παρανομοῦντες οὗτοι θὰ τύχωσι καὶ τῆς μεγίστης τιμωρίας, κατ' ἀναλογίαν τῆς μεγίστης τιμῆς, ἧς ἔτυχον. Διότι, κατὰ τὸ Ζιγαβηρόν, «οἱ πλησιέστεροι τῷ δεσπότη, πρῶτοι καὶ τιμωροῦνται καὶ τιμῶνται». Τὴν μεγίστην ζημίαν καὶ βλάβην οὐχὶ τὴν τυχοῦσαν προξενοῦν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν οὐχὶ ἡ ἀπιστία καὶ ἡ ἄρνησις, ἀλλ' ὁ σκανδαλώδης βίος λειτουργῶν τινων, οἵτινες, ἐν τῇ ἱερᾷ αὐτῶν στρατείᾳ, χρησιμοποιοῦν ὄπλα σαρκικὰ καὶ τῶν ὁποίων ἡ διδασκαλία εὐρίσκεται ἐν πλήρει διαστάσει καὶ ἀντιθέσει πρὸς τὰς πράξεις των. Τί ὠφελεῖ καὶ ἂν εἶναι ἐξέχοντες ῥήτορες καὶ κήρυκες τοῦ Θεοῦ λόγου ἀπαράμιλλοι; Τί ὠφελεῖ καὶ ἂν διὰ τὸ πλῆθος τῶν γνώσεών των καὶ τὴν ἐξαίρετον νοημοσύνην των νομίζονται ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων σοφοί; Μήπως διὰ τῆς σοφίας τοῦ κηρύγματος τῶν ἀπλοϊκῶν ἀλιέων τῆς Τιβεριάδος ἐπεβλήθη ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, ὅστις διὰ τοὺς ἀπολυμένους ἐθεωρεῖτο μωρία; Ἀκριβῶς ἢ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ μωρία καὶ φρόνησις, ὁ τοῦ Χριστοῦ ζῆλος καὶ ἡ ἐπιπόθησις τοῦ σταυροῦ καὶ τοῦ σωτηριώδους κηρύγματος τῆς ἀναστάσεως ἀποτελοῦν τὸ χρυσοῦν διάδημα τῶν εὐαγγελιζομένων τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. Εἶναι ἀνάξιοι τοῦ ὑψηλοῦ λειτουργήματος ἐκείνοι τῶν ὁποίων ἢ ἐκτὸς καὶ ἐντὸς τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ ζωὴ των εἶναι ἀθλία, ὥστε ἐξ αὐτῆς νὰ δυσφημῆται τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ καὶ νὰ παρέχεται λαβὴ εἰς τοὺς ἐχθροὺς τοῦ σταυροῦ καὶ τοὺς λυμεῶνας τῆς Ὁρθοδοξίας νὰ βάλωσιν ἐναντίον τοῦ κύρους τῆς ἀγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας. Εἶναι ἀνάξιοι νὰ ἐκπροσωπῶσι τὸν ἄμωμον Ἀρχιεπίσκοπον ἐπὶ τῆς γῆς οἱ ψευδαπόστολοι, οἱ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ κατηλεύοντες· οἱ ἐπιβάλλοντες εἰς τὸ ποίμνιον, δι' ὅσων μετὰ στόμφου καὶ εὐφραδείας πολλῆς κηρύσσουν ἐν ὀνόματι τοῦ Χριστοῦ, βάρη δυσβάστακτα, ἐνῶ αὐτοί, οἱ ἔχοντες τὴν μόρφωσιν τῆς γνώσεως καὶ τῆς ἀληθείας δὲν τηροῦν τίποτε ἐκ τῶν θείων ἐνταλμάτων. Κηρύσσουν τὴν ἠθικὴν ἀναμόρφωσιν διὰ τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ, ἐνῶ αὐτοὶ εὐρίσκονται εἰς τὴν ἐσχάτην ἠθικὴν παρακμὴν καὶ ἀποσύνησιν,

ἐνθυμίζοντες τοὺς ὑποκριτὰς Γραμματεῖς καὶ Φαρισαίους. Κηρύσσουν τὴν ἀγάπην πρὸς πάντας, ἐνῶ οἱ ἴδιοι δὲν ἀγαποῦν οὔτε τοῦ φιλοῦντας αὐτούς. Διδάσκουν τὴν ἀλήθειαν καὶ αὐτοὶ κινοῦνται εἰς τὸ ψεῦδος. Ὑπεραμύνονται λόγῳ τῶν διακομένων, ἐνῶ οἱ ἴδιοι ἔργῳ διώκουν πάντα μὴ προσκείμενον εἰς αὐτούς. Δριμύτατα καταφέρονται ἀπὸ τοῦ ἄμβωνος κατὰ τοῦ πλοῦτου, καθ' ὃν χρόνον αὐτοὶ θησαυρίζουν θησαυροὺς ἐπὶ τῆς γῆς, ὡς πλεῖστα περιστατικὰ τὰ ὅποια ἐγνώρισαν τὸ φῶς τῆς δημοσιότητος, ἀποδεικνύουν τοῦτο. Ἐν ἐνὶ λόγῳ καπηλεύονται τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. Οἱ τοιοῦτοι, ἀδόκιμοι ὑπάρχοντες, δὲν ἐδοκίμασαν («τὸν Θεὸν ἔχειν ἐν ἐπιγνώσει» (Ρωμ. α' 28) κατὰ τὸ ρῆμα τοῦ Θεοῦ Παύλου, καίτοι ἐγνώρισαν τὸ δικαίωμα τοῦ Θεοῦ. Καὶ οὐ μόνον αὐτὰ πράσσουν ἀνάξια τοῦ σχήματος καὶ τῆς ὑψηλῆς ἀποστολῆς των, ἀλλὰ καὶ συνευδοκοῦσι τοῖς πράσσοσιν ἄξια θανάτου. Καὶ διαπράττονται δυστυχῶς, πρὸς μεγάλην θλίψιν τῆς Ἐκκλησίας καὶ παντὸς πιστεύοντος, ὑπὸ τὸ σχῆμα τοῦ ἐκπροσώπου τοῦ Θεοῦ τοῦ Ὑψίστου, ὅσα «αἰσχρὸν ἔστι καὶ λέγειν» (Ἐφεσ. ε' 12). Διότι οἱ τὰ τοιαῦτα πράττοντες περιφρονοῦν τὸν πλοῦτον τῆς χρηστότητος καὶ τῆς ἀνοχῆς καὶ τῆς μακροθυμίας τοῦ Θεοῦ, θησαυρίζοντες ἐν ἑαυτοῖς τὴν ὀργὴν καὶ τὸ κρῖμα τοῦ μεγάλου καὶ δικαίου Κριτοῦ. Διότι ὁ Θεὸς μισεῖ πάντας τοὺς ἐργαζομένους τὴν ἀνομίαν καὶ λαλοῦντας τὸ ψεῦδος, οὐδὲ δύνανται νὰ παροικῇ αὐτῷ πονηρευόμενος, οὔτε παραμένουν παράνομοι κατέναντι τῶν ὀφθαλμῶν του (Πρβλ. Ψαλμ. ε' 5-6).

3. Ὁ ρόλος τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ εἰς τὴν σημερινὴν ἐποχὴν.

Τί εἶναι ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ; Εἶναι ἡ ἀλήθεια. Καὶ ἀλήθεια εἶναι τὸ φῶς. Εἶναι ἡ δύναμις ἡ λυτροῦσα τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τὴν δουλείαν τοῦ θανάτου. «Γνώσεσθε τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἡ ἀλήθεια ἐλευθερώσει ὑμᾶς, λέγει ὁ Κύριος» (Ἰω. η' 32). Τὸ ψεῦδος καὶ ἡ ἀμαρτία ἔχουν σχέσιν αἰτίου πρὸς αἰτιατόν καὶ ἀντιστρόφως. Διότι καὶ τὸ ψεῦδος, ἀποτελοῦν καθ' ἑαυτὸ ἀμάρτημα ὑπὸ γενικωτέρων ἔννοιαν, μετερχόμενον τὰς μεθοδεῖας τοῦ διαβόλου, τὸν θάνατον ἡμῶν ἀπεργάζεται. Εἶναι, λοιπόν, τὰ δύο ταῦτα, οἱ ἀναγκαῖοι συνεργοὶ τοῦ ἀντιδίκου εἰς τὴν προσπάθειάν του νὰ ἐξουθενώσῃ τὴν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ πνευματικὴν ζωὴν. Διότι, ποῖος ἐκυλίσθη εἰς τὴν ἀμαρτίαν καὶ δὲν ἐψεύσθη; Καὶ τίς ψευδόμενος δὲν ἡμάρτησε; Καὶ τίς ἀμαρτάνων δὲν ἀπέκοψεν ἑαυτὸν ἐκ τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ; Καὶ τίς, ἐκτὸς τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, τουτέστι τῆς Ἐκκλησίας, ἐσώθη; Δὲν πρέπει δὲ νὰ μᾶς ἐκπλήσῃ, οὐδὲ νὰ κλονίσῃ τὴν πίστιν

ἡμῶν τὸ γεγονός ὅτι ἐντὸς τῶν κόλπων τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἐνίοτε μεταξὺ τῶν λειτουργῶν καὶ οἰκονόμων τῶν μυστηρίων τοῦ Θεοῦ, ἐμφανίζονται κατὰ καιροὺς ἐργάται δόκιμοι, καπηλεύοντες τὸν λόγον τοῦ Εὐαγγελίου. Ἡ αἴγλη τοῦ Σταυροῦ καὶ ἡ λαμπρότης τῆς Ἐκκλησίας παραμένει ἡ αὐτὴ εἰς τοὺς αἰῶνας. Μήπως καὶ μεταξὺ τῶν δώδεκα μαθητῶν δὲν συγκατηριθμῆθη καὶ ὁ προδότης Ἰούδας, ὁ δόλιος; Ἐκεῖνος ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας ἔλαβεν ἐνδικὸν μισθαποδοσίαν, αὐτοχειρισθεῖς. Ἡ Ἐκκλησία παρέμεινε καὶ ἐθριάμβευσε. Στερρὸν καὶ ἀκατάλυτον θεμέλιον ἔχουσα τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, εὐλόγως ὑπὸ τῆς Γραφῆς ὀνομάζεται ὄρος. Παραμένει ἀφθορος καὶ ἀμόλυντος καὶ ἀκατάλυτος, ὡς Θεία οἰκοδομή, αἰεὶ ἀκμάζουσα καὶ οὐδέποτε γηράσκουσα. Δὲν εἶναι παράδοξον, λέγει ὁ θεῖος Παῦλος, ἐάν τινες ἐργάται δόλιοι μετασχηματίζωνται εἰς ἀποστόλους Χριστοῦ. «Αὐτὸς γὰρ ὁ σατανᾶς μετασχηματίζεται εἰς ἄγγελον φωτός» (Β' Κορ. ια' 14). Δὲν πρέπει νὰ μᾶς ἐκπλήσση, πολλῶν δὲ μᾶλλον νὰ μᾶς σκανδαλίξῃ ἡ διαπίστωσις, ὅτι ἡ ἐν τῷ κόσμῳ κρατοῦσα ὑποκρισία κατορθώνει ἔστιν ὅτε νὰ εἰσχωρῇ καὶ ἐντὸς αὐτοῦ τοῦ σώματος τῆς Ἐκκλησίας καὶ νὰ μεταμορφῶνῃ εἰς ψευδοδιδασκάλους λειτουργοὺς τινὰς τοῦ ἀγίου τοῦ Θεοῦ θυσιαστηρίου. Οὐδὲν τὸ παράδοξον ὑπάρχει ἐάν καὶ ἐν τοῖς κόλποις τῶν ἁγίων τοῦ Θεοῦ ὑπηρετοῦντες, ἐμφανίζωνται τινες καπηλεύοντες τὸν λόγον αὐτοῦ. «Ἔθος τῷ διαβόλῳ, λέγει ὁ Θεοδώρητος, μιμεῖσθαι τὰ θεῖα, καὶ τοῖς μὲν προφήταις ψευδοπροφήτας ἀντιστρατεῦειν, ἀγγέλων δὲ τὸ σχῆμα μιμεῖσθαι καὶ τοὺς ἀνθρώπους ἐξαπατᾶν».

Οἱ πάντες ἡμάρτομεν καὶ ἁμαρτάνομεν καὶ δεόμεθα τῆς θείας χάριτος ἵνα μετανουῶντες σωθῶμεν. Ἄλλ' ἔστι ἁμαρτία πρὸς θάνατον καὶ ἔστι ἁμαρτία οὐ πρὸς θάνατον (Πρβλ. Α' Ἰω. ε' 16-17). Ἡ τοιαύτη διαβάθμισις καὶ ἀξιολόγησις τῆς ἁμαρτίας δὲν σημαίνει ὅτι αἴρεται τὸ ἀξιοποιον δι' ὀρισμένας παραβάσεις καὶ παρεκλίσεις ἐκ τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἡ μὴ τήρησις καὶ μιᾶς ἔστω ἐκ τῶν θεωρουμένων ἐλαχίστων ἐντολῶν τοῦ Ὑψίστου ἔχει ὡς συνέπειαν τὴν εἰς καθολικὴν κλίμακα ἐνοχὴν μας ἐναντι τοῦ θείου Νόμου. Λογιζόμεθα ἀδόκιμοι τὸν νοῦν ὅταν εἴμεθα ἔτοιμοι νὰ συγχωρήσωμεν εἰς τὸν ἑαυτὸν μας διαφόρους ἀθώας, κατὰ τὴν ἀνθρωπίνην ἀντίληψιν, παρεκτροπὰς μας, καὶ δὲν λογιζόμεθα ἄξιοι καὶ ἐκλεκτοὶ τοῦ Θεοῦ. Προεχόντως δὲ τοῦτο ἰσχύει διὰ τοὺς λειτουργοὺς τοῦ Ὑψίστου. Ἀπαιτεῖται πίστις βαθεῖα καὶ ἐπίγνωσις τοῦ Θεοῦ τελεία, ἥτις νὰ νεκρώσῃ τὸν σαρκικὸν ἄνθρωπον, νὰ τὸν ἀνακαινίσῃ ἐν Χριστῷ καὶ νὰ τὸν καλλωπίσῃ μὲ τὰς ἀρετὰς ἐκεῖνας, αἵτινες ἐκόσμουν τοὺς Πατέρας τῆς ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας, ἥτις ἐγέννησεν ἐν Χριστῷ τοὺς τρεῖς Ἱεράρχας, «τοὺς μελιρρῦτους ποταμοὺς τῆς

σοφίας, τοὺς τὴν κτίσιν πᾶσαν θεογνωσίας νόμασιν καταρδεύσαντας», καὶ νέφος ἄλλων μαρτύρων καὶ ὁμολογητῶν τῆς πίστεως. Τότε θ' ἀνυψωθῆ ὁ λειτουργὸς τοῦ Θεοῦ μέχρις ἑβδόμου οὐρανοῦ καὶ θὰ αἰσθάνηται ὡς ὁ ἅγιος ἀπόστολος Παῦλος, καὶ θὰ διακηρύσῃ «ζῶ δὲ οὐκέτι ἐγώ, ζῆ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός» (Γαλ. β' 20).

Εἰς ἐποχὴν, καθ' ἣν, κατὰ τὸν Ψαλμωδόν, «ὠλιγώθησαν αἱ ἀλήθειαι ἀπὸ τῶν υἰῶν τῶν ἀνθρώπων» καὶ «μάταια ἐλάλησεν ἕκαστος πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ» (Ψαλμ. ΙΑ' 2-3), εἰς ἐποχὴν, καθ' ἣν οἱ στεναγμοὶ τῶν πενήτων καὶ τῶν πεφορτισμένων μετέβαλον τὴν οἰκουμένην πᾶσαν εἰς ἀπέραντον πεδῖον πόνου καὶ δυστυχίας, ὁ ρόλος τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ προβάλλει ἐξόχως σπουδαῖος εἰς τὴν διαμόρφωσιν τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων. Πρὸς τοῦτο ἡ Ἐκκλησία χρειάζεται ἐργάτας νουνεχεῖς καὶ σεμνοὺς, ἐργάτας ἀξιόους τῆς μεγάλης ἀποστολῆς. Ἔχομεν τὸ πρότυπον τοῦ Διδασκάλου τοῦ Εὐαγγελίου. Τοιοῦτος δεόν νὰ εἶναι καὶ ὁ κῆρυξ τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ. Πιστὸς καὶ ἄγνος «ὅς οὐκ ἐδόλωσεν ἐν γλώσσει αὐτοῦ, οὐδὲ ἐποίησε τῶν πλησίον αὐτοῦ κακὸν καὶ ὀνειδισμὸν οὐκ ἔλαβεν ἐπὶ τοῖς ἔγγιστα αὐτοῦ» (Ψαλμ. ΙΔ' 3). Ὁ ὑπὸ τῶν διακόνων τοῦ Χριστοῦ κηρυσσόμενος λόγος δεόν ν' ἀποτελῆ ἐπιβεβαίωσιν τῆς ζωῆς πίστεως αὐτῶν διὰ νὰ ἐπιτύχῃ τὰ ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἐπιδιωκόμενα σωτηριώδη ἀποτελέσματα. Διὰ νὰ ἐπιστραφοῦν εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ Κυρίου τὰ ἀπολωλότα πρόβατα. Διὰ νὰ βασιλεύσῃ εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων ὁ Νόμος τοῦ Κυρίου ὁ ἄμωμος, ὁ ἐπιστρέφων ψυχὰς. Διὰ νὰ διακηρυχθῆ ὑπὸ πιστῶν χειλέων ἡ μαρτυρία ἡ σοφίζουσα νήπια καὶ ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ ἡ τηλαυγὴς ἡ φωτίζουσα ὀφθαλμούς. Καὶ νὰ μεταδοθοῦν ὑπὸ φοβουμένων τὸν Κύριον ὁ φόβος αὐτοῦ ὁ εὐλαβῆς καὶ τὰ κρίματα αὐτοῦ τὰ ἀληθινὰ καὶ δεδικαιωμένα.

† Ὁ Δράμας ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

Παρακαλοῦνται οἱ ἀποστέλλοντες ταχυδρομικὰς ἐπιταγὰς πρὸς τὰ περιοδικὰ «Ἐκκλησία», «Θεολογία» καὶ «Ἐφημέριος», ὅπως σημειῶσιν ἐπ' αὐτῶν τὴν αἰτίαν τῆς ἀποστολῆς.

Τ Α Χ Ρ Ι Σ Τ Ο Υ Γ Ε Ν Ν Α

ΕΙΝΑΙ ΜΗΝΥΜΑ ΛΥΤΡΩΣΕΩΣ ΚΑΙ ΕΛΠΙΔΟΣ

Χριστούγεννα!... Πόσον ἡ σκέψις ξεκινᾶ, διὰ τὴν ἀναζητήσῃ τὴν ὁδὸν ἐκείνην, ποῦ ὁδηγεῖ εἰς τὴν φάτιν τοῦ θαύματος! Πόσον ἡ καρδιὰ αἰσθάνεται ἐλαφροτέρα ἀπὸ τὰ συνθλιπτικὰ βάρη τῆς καθημερινῆς φθορᾶς! Πόσον ὁ ἄνθρωπος λαχταρᾷ τὸ μήνυμα τῆς λυτρώσεως, ποῦ ἐκόμισεν εἰς τὴν Γῆν ὁ Ἐνανθρωπισθεὶς Θεός!

Τὸ νόημα εἶναι βαθύτερον, ἀπὸ ὅσον φαίνεται εἰς τοὺς καιροὺς μας. Καὶ ἀκριβῶς διὰ τοῦτο ἡ μεγάλη ἐορτὴ τῆς Χριστιανοσύνης ἀποτελεῖ εὐκαιρίαν κάποιας ψηλαφήσεως τοῦ ἑαυτοῦ μας. Πρωτίστως αὐτοῦ. Γύρω μας ὑπάρχει κομπασμός, διὰ τὴν πρόοδον. Καὶ φθάνει, συχνά, εἰς πνευματικὸν παραλήρημα. Δὲν τὴν ἀρνούμεθα. Σημειοῦται. Τί εἶδος ὅμως πρόοδος; Ἡ ποιότης της πρέπει, βεβαίως, νὰ ἀπασχολῇ. Εἶναι ἐπιστημονικὴ. Εἶναι τεχνολογικὴ. Ἄλλὰ καθίσταται καὶ ἀνθρωπίνη; Ἐχει κανεὶς ἀρνητικὴν αἴσθησιν. Διότι ὁ ἄνθρωπος, ἐνῶ φθάνει εἰς τὴν Σελήνην, ἐνῶ πραγματοποιεῖ ὅσα ἄλλοτε ἐφαίνοντο ὄνειρα, ἐνῶ ἀθλεῖται εἰς πρᾶξιν μὲ ὅσα ἠλεκτρίζει ἡ μυθιστορηματικὴ φαντασία, ἐν τούτοις αἰσθάνεται ὅλον ἐν καὶ περισσότερον ἀπομονούμενος εἰς περιοχὰς διαψεύσεων καὶ ἐσωτερικῆς δοκιμασίας. Καὶ τὸ ἐρώτημα ἀνακύπτει: Διατί; Ποία εἶναι ἐκείνη ἡ αἰτία, ποῦ δημιουργεῖ τὴν ἀντίφασιν; Καθ' ἡμᾶς, ἡ ὑλιστικὴ ἀντίληψις τῆς ζωῆς.

Καὶ ἡ ἀντίληψις αὐτὴ ἐδέσποζε καὶ ὅταν ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς κατῆλθεν ἐπὶ τῆς γῆς. Ὁ ἄνθρωπος ἦτο αἰχμάλωτος τῶν παθῶν του. Καὶ ὑπέφερε βαρῦτάτα ἀπὸ αὐτά. Ἐσύρετο δέσμιος τῶν ἐγωκεντρισμῶν καὶ τοῦ ἀτομισμού. Κατετυραννεῖτο ἀπὸ τὴν ἀπληστίαν, τὴν βουλιμίαν τῶν ἀπολαύσεων, τὴν ἀδιαφορίαν διὰ τὸν συνάνθρωπον. Καὶ ὑπήκουσε μόνον εἰς τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἐντολὴν τῆς ὕλης, ἡ ὁποία ἐκηδεμόνευσε τὴν ζωὴν. Καὶ ἔννοιωθε κατάκοπος. Καὶ ἐβασανίζετο ἀπὸ ἀπογοήτευσιν, ποῦ διεστέλλετο εἰς ἀπόγνωσιν. Χωρὶς ἀποστολὴν καὶ χωρὶς ἐλπίδα. Καὶ ἐβυθίζετο διαρκῶς καὶ περισσότερον εἰς τὴν ἀμαρτίαν.

Καὶ ἰδοὺ τὸ θαῦμα ἤγγισε μὲ τὰ ἐξαστράπτοντα πτερά του τὴν πυρακτωμένην πραγματικότητα τῆς ζωῆς. Κάποιαν νύκτα ἐφωτίσθησαν ἀποτόμως οἱ οὐρανοί. Καὶ ἄγγελοι ἔκαμαν κλί-

μακα τὰς ὑπερκοσμίας ἀκτίνας καὶ μουσικὴν ἀπαράμιλλον τὸ θρόισμά των. Καὶ μέσα εἰς τὴν παγωνιὰν τῆς νύκτας, ὁμοίαν μὲ τὴν παγωνιὰν τῆς ζῶης, ἤλθε τὸ θάλλπος. Διεχύνετο ἀπὸ τὸ πάμφωτον μειδιάμα τοῦ Θεοῦ Βρέφους, ἀπὸ τὴν μαρμαρυγὴν τῶν ἄστρον, ἀπὸ τὴν κατάνυξιν τῶν μάγων, πορευομένων πρὸς τὸν Ἰησοῦν, διὰ νὰ ἀποτίσουν τὸν φόρον τῆς εὐγνωμοσύνης τῆς Ἀνθρωπότητος. Καὶ ἐγένετο, αὐτομάτως, ἡ ὑπαρξίς διαφορετικὴ. Τὸ κοσμογονικὸν συνεκλόνιζεν ἀλλὰ μὲ πόσιν γλυκύτητα, μὲ πόσιν πραότητα, μὲ πόσιν αἰσιοδοξίαν. Καὶ ἤλλαξεν ἡ μορφή τῆς Ἀνθρωπότητος. Ἠλλαξεν ἀπὸ τὴν ἐπαγγελίαν τῆς σωτηρίας, ἡ ὁποία ἐγένετο πράξις μὲ μίαν μόνον ἐντολήν: Ἀγάπη! Αὐτὴν ἐκήρυξεν ὁ Ἰησοῦς. Αὐτὴν κατέστησε νομοθεσίαν ἀρετῆς. Αὐτὴν, τὴν καλωσύνην, τὴν κατανόησιν, τὴν ἐπιείκειαν, αὐτὴν τὴν ἐξαισίαν προσέγγισιν τῶν ἀνθρώπων, εἰς κάποιαν ἀλληλουχίαν βελτιώσεως καὶ ἐξάρσεως, ἔδωκεν ὡς ὁδηγὸν δύναμιν καὶ ἀφῆκεν ὡς ἐκπληκτικὴν παρακαταθήκην, διὰ τοὺς αἰῶνας ποῦ ἠκολούθησαν καὶ τοὺς αἰῶνας ποῦ θὰ ἔλθουν.

Αὐτὴν, τὴν ἀγάπην, τὴν ἠθικὴν τελείωσιν, τὴν προσπάθειαν ἀνυψώσεως, ἔχει εἴπερ ποτε ἄλλοτε σήμερον ἀνάγκην ὁ ἄνθρωπος. Διότι ἢς μὴ πλανώμεθα: Ὁ Χριστιανισμὸς δὲν εἶναι μεταφυσικὴ. Εἶναι ἡ κλεις ὄλων τῶν ἀνθρωπίνων προβλημάτων. Ὑπάρχει ἡ πίστις; Θὰ ἀφήσῃ ὁ ἄνθρωπος τὴν ἀκοὴν ἀνοικτὴν εἰς τὴν φωνὴν τοῦ Κυρίου; Θὰ προσπαθήσῃ νὰ εὐθυγραμμισθῇ μὲ τὴν ὑπέροχον διδαχὴν του; Τότε καὶ θὰ ἀντιληφθῇ τὸ νόημα τῆς ἀποστολῆς του. Τότε καὶ θὰ καταστῇ ἄξιος τῶν ἐπιτευγμάτων του. Τότε καὶ θὰ πλησιάσῃ τὴν ψυχικὴν εὐημερίαν. Τότε καὶ θὰ δημιουργήσῃ ἀληθῆ πολιτισμὸν. Καὶ σήμερον, ἡμέραν κορυφαίαν τῆς Χριστιανωσύνης, ἡμέραν καθ' ἣν ὁ Θεὸς κατήλθεν ἐπὶ τῆς Γῆς, ἅς συλλάβῃ τὸ μήνυμα. Εἶναι μήνυμα λυτρώσεως καὶ ἐλπίδος. Τὸ μεταφέρει παντοῦ ἡ πανηγυρίζουσα καὶ πάνι. Τὸ μεταφέρει εἰς τὸς ψυχάς.

— Χριστούγεννα!...

ΧΡΗΣΤΟΣ Γ. ΕΥΑΓΓΕΛΑΤΟΣ

Δι' ὅ,τι ἀφορᾷ εἰς τὸν «Ἐφημέριον» ἀπευθυντέον:
 Πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τοῦ περιοδικοῦ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»,
 Ὀδοῦ Ἰωάννου Γενναδίου 14, Ἀθῆναι (140).

ΕΝΟΡΙΑΚΑ

ΜΕΣΑ ΚΑΙ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ

ΠΡΟΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΝ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΕΝΟΡΙΑΚΗΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ*

1. Σκοπὸς τῆς ἐνοριακῆς πνευματικῆς ἐργασίας.

Προτοῦ ἀναφερθῶμεν εἰς τὸ πρόγραμμα τῆς ἐνοριακῆς πνευματικῆς ἐργασίας καὶ πρὶν θελήσωμεν νὰ καθορίσωμεν τὰ μέσα καὶ τὰς προϋποθέσεις πρὸς ἐφαρμογὴν τοῦ προγράμματος αὐτοῦ, εἶναι ἀνάγκη νὰ διασαφηνίσωμεν τὸν ὅρον ἐνορία. Διότι διαφορετικῶς κινδυνεύομεν νὰ ἐκκινήσωμεν ἐκ μιᾶς ἐσφαλμένης ἀφετηρίας καὶ νὰ καταστρώσωμεν ἐν σχέδιον ἐργασίας, τὸ ὁποῖον δὲν δύναται νὰ χαρακτηρισθῆ ὡς πρόγραμμα πνευματικῆς ἐργασίας μιᾶς ἐνορίας. Μία τοιαύτη περίπτωσις δύναται νὰ ἀποβῆ διὰ τὴν ὑπόθεσιν τῆς Ἐκκλησίας ὀλεθρία, διότι ἡ ἐνορία θὰ ἔχη τότε στραφῆ πρὸς ξένας κατευθύνσεις, θὰ ἔχη δηλαδὴ ἐγκαταλείψει τὸ κύριον ἔργον τῆς, θὰ ἔχη προδόσει τὴν ἀποστολὴν τῆς.

Ἐν πρώτοις πρέπει νὰ ὑπογραμμισθῆ, ὅτι «ἐνορία» εἰς τὴν γλῶσσαν τῆς Ἐκκλησίας μας δὲν εἶναι ὅρος γεωγραφικὸς καὶ συνεπῶς διαφέρει οὐσιαστικῶς ἀπὸ μίαν συνήθη κοινότητα ἢ καὶ ἀπὸ ἓνα Δῆμον. Ὁ ὅρος ἐνορία προσδιορίζεται εὐχαριστιακῶς, μεβάσιν δηλαδὴ τὸ μυστήριον τῆς θείας εὐχαριστίας καὶ τὴν λειτουργικὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας μας. Ἡ ὑπαρξίς τοῦ ἱεροῦ θυσιαστηρίου, ἡ τέλεισις τῆς θείας λειτουργίας καὶ ἡ ἐν τῇ θείᾳ εὐχαριστίᾳ ἔνωσις τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ, δηλαδὴ τῶν ἐνοριτῶν, καὶ ἡ οἰκοδομὴ αὐτῶν εἰς τὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας, ἀποτελοῦν τὰ γεγονότα ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα προσδιορίζουν μίαν ἐνορίαν.

Συνεπῶς, ἡ συμμετοχὴ τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν θείαν εὐχαριστίαν δὲν εἶναι ὑπόθεσις ἰδιωτικῆ ἐκάστου πιστοῦ, ἀλλὰ ὑπόθεσις ὀλοκλήρου τῆς Ἐκκλησίας «τῆς ἀπὸ γῆς περάτων μέχρι τῶν περάτων αὐτῆς». Τοῦτο διότι δὲν ἀποβλέπει εἰς τὴν προσωπικὴν, τὴν κεχωρισμένως τῶν ἀδελφῶν σωτηρίαν ἐκάστου πιστοῦ, ἀλλὰ εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ σώματος τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ δὲ

* Εἰσήγησις εἰς τὴν τακτικὴν ἐτήσιαν ἐνοριακὴν συνέλευσιν τῆς ἐνορίας Ἁγίας Παρασκευῆς Ἀττικῆς τὴν 16.12.1970, ὑπὸ τοῦ Αἰδ. Δρ. Ἀντωνίου Ἀλεβιζοπούλου.

προσωπική σωτηρία ἐκάστου μέλους τῆς Ἐκκλησίας εἶναι καρπὸς τοῦ γεγονότος αὐτοῦ, δηλαδὴ τῆς ἐνσωματώσεως αὐτοῦ εἰς τὸ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ Σῶμα τῆς Ἐκκλησίας.

Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν ὁ Χριστὸς δὲν εἶναι ὁ ἰδρυτὴς μιᾶς θρησκείας, ἡ ὁποία ἀποβλέπει εἰς τὴν διὰ τοῦ παραδείγματος τοῦ Χριστοῦ ἢ καὶ διὰ τῆς τηρήσεως τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας ἠθικὴν τελειότητα τοῦ ἀνθρώπου.

Ὁ Χριστὸς εἶναι ἡ κεφαλὴ τῆς Ἐκκλησίας. Τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ εἶναι αὐτὴ ἡ ἰδία ἡ Ἐκκλησία. Ὁ Χριστὸς λοιπὸν σώζει τὸν ἄνθρωπον διὰ τῆς προσλήψεως αὐτοῦ εἰς τὸ Σῶμα Του, διὰ τῆς ἐκκλησιαστικοποιήσεως τοῦ ἀνθρώπου.

Πόσον αὐτὸ ἀποτελεῖ τὸ κεντρικὸν γεγονός τῆς θείας λειτουργίας καὶ τὴν οὐσίαν τῆς πνευματικῆς ζωῆς ἐκάστου πιστοῦ ἐξάγεται ἐκ τοῦ πνεύματος τῆς λατρείας τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας μας. Πρέπει νὰ υπογραμμισθῇ ἐκ τῶν προτέρων καὶ νὰ τονισθῇ ἰδιαίτερος, ὅτι τοῦτο δὲν ἀποτελεῖ νεωτερισμὸν, ἀλλὰ τὴν καρδίαν τῆς ὀρθοδόξου πίστεως καὶ ζωῆς. Ἐὰν φαίνεται εἰς ὠρισμένους ἀδελφούς μας ὡς κάτι νέον, τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὸ γεγονός ὅτι ἀποτελεῖ μίαν λησμονημένην ἀλήθειαν, τὴν ὁποίαν ἡ ἀρχαία Ἐκκλησία διεφύλασεν ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ. Ἴδου τι ἀναφέρεται π.χ. εἰς μίαν εὐχὴν τῆς ἀρχαιοτάτης θείας λειτουργίας τοῦ ἁγίου Ἰακώβου: «Εὐεργέτα καὶ Βασιλεῦ τῶν αἰῶνων καὶ τῆς κτίσεως ἀπάσης Δημιουργέ, πρόσδεξαι προσιοῦσάν σοι διὰ τοῦ Χριστοῦ Σου τὴν Ἐκκλησίαν Σου, ἐκάστῳ τὸ συμφέρον ἐκπλήρωσον, ἄγαγε πάντας εἰς τελειότητα καὶ ἀξιους ἡμᾶς ἀπέργασαι τῆς χάριτος τοῦ ἁγιασμοῦ Σου, ἐπισυνάγων ἡμᾶς ἐν τῇ ἀγίᾳ Σου καθολικῇ καὶ ἀποστολικῇ Ἐκκλησίᾳ, ἣν περιποιήσω τῷ τιμίῳ αἵματι τοῦ μονογενοῦς Σου Υἱοῦ...». Ἐνταῦθα βλέπομεν, ὅτι ὁ λαὸς τοῦ Θεοῦ, συμπεριλαμβανομένων βεβαίως καὶ τῶν κληρικῶν, ἀποτελεῖ τὴν Ἐκκλησίαν, εἰς τὴν ὁποίαν ἕκαστος πιστὸς ἐπισυνάγεται καὶ ἀξιοῦται κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον τῆς χάριτος καὶ τοῦ ἁγιασμοῦ καὶ ἄγεται καὶ εἰς προσωπικὴν τελειότητα.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω γίνεται σαφές, ὅτι σκοπὸς τῆς Ἐκκλησίας εἶναι νὰ καταστήσῃ τὰ μέλη τῆς μέλη συνειδητά, ἔχοντα τὴν ἐπίγνωσιν, ὅτι καλὸς χριστιανός, ζῶν μέλος τῆς Ἐκκλησίας εἶναι κανεὶς κατὰ τὸν βαθμὸν τῆς συμμετοχῆς του εἰς τὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας ποῦ εἶναι ἡ θεία εὐχαριστία, κατὰ τὸ μέτρον κατὰ τὸ ὅποιον προσφέρει τὰς ὑπηρεσίας του, ἀναλόγως βεβαίως τῶν χαρισμάτων του καὶ τῶν δυνατοτήτων του, ἀναλόγως τοῦ βαθμοῦ τῆς εὐθύνης, τὴν ὁποίαν αἰσθάνεται διὰ τὴν ὅλην πνευματικὴν ζωὴν καὶ δραστηριότητα τῆς Ἐκκλησίας.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω γίνεται ἀντιληπτόν, ὅτι ἐν πνευματικὸν ἔργον δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς ἐνοριακὸν μόνον ὅταν ἀποβλέπη εἰς τὴν ἐξυπηρέτησιν τοῦ κυρίου αὐτοῦ σκοποῦ. "Ὅταν δηλαδὴ ἀποσκοπῇ εἰς τὴν συνειδητὴν συμμετοχὴν εἰς τὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας. Κέντρον τοῦ πνευματικοῦ αὐτοῦ ἔργου εἶναι τὸ ἱερὸν θυσιαστήριον. Ἡ ἐνοριακὴ πνευματικὴ ἐργασία πρέπει νὰ βοηθήσῃ τὰ μέλη μιᾶς ἐνορίας νὰ συνειδητοποιήσουν καὶ νὰ ζήσουν τὰς συνεπειὰς τῆς συμμετοχῆς εἰς τὸ μυστήριον τῆς θείας λειτουργίας, τὰς συνεπειὰς καὶ τὰς προεκτάσεις τῆς λειτουργικῆς ζωῆς διὰ τὴν καθημερινὴν ζωὴν τῶν πιστῶν καὶ κυρίως διὰ τὰς μεταξὺ των σχέσεις.

Καὶ διὰ νὰ γίνω περισσότερον ἀντιληπτός: Μία ἐνοριακὴ ἐργασία, ἡ ὁποία π.χ. ἐξαντλεῖ τὰς προσπάθειάς της εἰς τὴν δημιουργίαν μιᾶς καλῆς χορωδίας ἢ καὶ εἰς τὴν πανηγυρικὴν τέλεσιν τῆς θείας λειτουργίας, χωρὶς οὐδεμίαν συμμετοχὴν τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ ἢ καὶ χωρὶς νὰ τὴν ἀπασχολῇ ἢ καλλιέργεια τῆς πεποιθήσεως εἰς τοὺς πιστοὺς, ὅτι ἡ θεία λατρεία καὶ ἰδιαίτερος τὸ κοινὸν ποτήριον ἀδελφώνει αὐτοὺς καὶ τοὺς καθιστᾷ ἐν σῶμα, τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ, ὄχι βεβαίως ὑπὸ μίαν ἀφηρημένην ἔννοιαν, ὑπὸ τὴν ἔννοιαν δηλαδὴ μιᾶς ἀοράτου Ἐκκλησίας, ἀλλὰ κυρίως ὑπὸ τὴν συγκεκριμένην ἔννοιαν τῶν μελῶν μιᾶς ἐνορίας, μία τοιαύτη ἐνοριακὴ ἐργασία δὲν δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς ἐπιτυχῆς. Τοῦτο διότι δὲν ἐκπληροῦ τὴν ἀποστολὴν της ὡς Ἐκκλησία. Οἱ πιστοὶ πρὶν εἰσέλθουν εἰς τὸν ἱερὸν χώρον ἦσαν μεταξὺ των ξένοι. Ἐνοιοὶ ἔμειναν καὶ ὅταν ἀνεχώρησαν, ἔστω καὶ ἐὰν ἐκοινωνήσαν ἐκ τοῦ ἰδίου ποτηρίου. "Ἐφυγαν πιθανῶς μὲ τὴν συναίσθησιν ὅτι ὁ ἱερεὺς «ἐτέλεσε» κατανοκτικῶς τὴν θείαν λειτουργίαν, ἢ ὅτι ἡ χορωδία ἔψαλλε θαυμάσια, ὅμως οἱ ἴδιοι δὲν ἀπέκτησαν τὴν συναίσθησιν τῆς κοινῆς συμμετοχῆς, τῆς κοινῆς τελέσεως τῆς θείας εὐχαριστίας, τῆς κοινῆς εὐθύνης διὰ τὰ πράγματα τῆς Ἐκκλησίας, τῆς κοινῆς ζωῆς μὲ τοὺς ἀδελφούς.

Ὅσονδήποτε καὶ ἐὰν ὀργανωθῇ καλῶς ἐπὶ τῆς βάσεως αὐτῆς μία ἐνορία δὲν θὰ ἐπιτελέσῃ ἔργον πνευματικὸν-ἐνοριακόν, συνεχῶς θὰ ἀπομακρύνεται ἐκ τοῦ πνεύματος τῆς Ἐκκλησίας καὶ θὰ καλλιεργῇ εἰς τοὺς πιστοὺς τὴν συναίσθησιν τῆς ἀνευθυνότητος καὶ τῆς παθητικῆς συμμετοχῆς εἰς τὴν λατρευτικὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας μας. Ποῦ δύναται νὰ ὀδηγήσῃ μία τοιαύτη τακτικὴ δεικνύει ἡ ἐξῆς ὁμολογία, εἰς τὴν ὁποίαν προέβη ἐνορίτης, ὅταν ἠθέλησε νὰ μοῦ ἐξηγήσῃ διατί δὲν τὸν βλέπω εἰς τὸν Ἱερὸν Ναὸν κατὰ τὴν θείαν λειτουργίαν: «Ὅταν ἤμουν μικρὸς πῆγαινα τακτικὰ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν· τώρα δὲν ἐκκλησιάζομαι

πλέον· διὰ τὸ εἶμαι εἰλικρινής, ὅχι διότι ἔχω κάτι κατὰ τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ βαρέθηκα νὰ πηγαίνω». Καὶ αὐτὴ ἀκριβῶς ἡ φράσις «πρῶτα ἤμουν τακτικός, τώρα βαρέθηκα», κάτι ἔχει νὰ μᾶς εἴπῃ διὰ τὴν ὀργάνωσιν τῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας μας, διὰ τὴν λειτουργικὴν ἀναγέννησιν τῆς ἐνορίας μας.

Τὸ πρόγραμμα λοιπὸν τῆς ἐνοριακῆς πνευματικῆς ἐργασίας πρέπει νὰ διευκολύνῃ τὴν συμμετοχὴν τοῦ λαοῦ εἰς τὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας. Πρέπει ἀκόμη νὰ βοηθῆ τοὺς πιστοὺς νὰ βλέπουν ὁλόκληρον τὴν ζωὴν των, τὴν δραστηριότητά των καὶ τὴν ζωτικότητα των, τὴν πνευματικὴν, τὴν κοινωνικὴν, τὴν πολιτιστικὴν κ.ἄ. ὡς ἐπεκτάσεις τοῦ γεγονότος τῆς θείας εὐχαριστίας. Ἔτσι τίθεται τὸ πρόγραμμα αὐτὸ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς «συναγωγῆς τῆς Ἐκκλησίας», ἐξυπηρετεῖ τὴν ἐνότητα, ἡ ὁποία πρέπει νὰ ὑπάρχῃ μεταξὺ τῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας καὶ εἰς τὴν προσωπικὴν ζωὴν καὶ δραστηριότητα ἐκάστου ἐξ αὐτῶν. Κάθε μέλος τῆς Ἐκκλησίας δύναται τότε εὐκολώτερον νὰ ζῆσῃ μίαν ζωὴν ἐσωτερικῆς ἁρμονίας, διότι τὰ πάντα εἰς τὴν ζωὴν του ἐντάσσονται εἰς τὸν λειτουργικὸν χῶρον τῆς Ἐκκλησίας καὶ ζωογονοῦνται διὰ τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ, τὸ ὁποῖον ρεεῖ εἰς τὰς φλέβας του. Τὴν ἐνότητα δὲ μετὰ τῶν ἀδελφῶν ἐξασφαλίζει ἡ συναίσθησις, ὅτι τὸ ἴδιον αἷμα ρεεῖ καὶ εἰς τὰ φλέβας ἐκείνων. Τοῦτο διότι ὅλοι εἶναι ἐγκεντρισμένοι διὰ τοῦ ἱεροῦ βαπτίσματος καὶ τοῦ κοινοῦ ποτηρίου εἰς τὸ Σῶμα τῆς Ἐκκλησίας.

Τὰ πάντα λοιπὸν μεταφέρονται κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον εἰς τὸν λειτουργικὸν χῶρον καὶ φωτίζονται μὲ τὸ φῶς τοῦ λειτουργικοῦ χρόνου τῆς Ἐκκλησίας μας. Χωρὶς τὴν ἐνότητα αὐτὴν ἐντὸς τοῦ λειτουργικοῦ αὐτοῦ χώρου καὶ χρόνου, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γίνῃ λόγος περὶ ἐνοριακῆς πνευματικῆς ἐργασίας.

Ἀντιλαμβάνεσθε λοιπὸν τὴν εὐθύνην τὴν ὁποίαν ἔχομεν ὅλοι ἀπὸ τὸν Θεόν. Ἐφ' ὅσον ὁ Θεὸς ἔκαμεν εἰς ἡμᾶς τὴν μεγάλην τιμὴν νὰ μᾶς καταστήσῃ μέλη τῆς ἐνοριακῆς αὐτῆς συνελεύσεως, ἐφ' ὅσον ἐδέχθημεν τὴν εὐθύνην αὐτήν, ὀφείλομεν νὰ ἐξαντλήσωμεν ὅλας τὰς δυνατότητάς μας, νὰ θέσωμεν εἰς τὴν διάθεσιν τῆς Ἐκκλησίας μας ὅλας τὰς δυνάμεις μας διὰ νὰ καταστήσωμεν τὴν ἐνορίαν μας τὸ κέντρον τῆς ζωῆς μας. Ἐὰν δὲν κατανοήσωμεν τὴν σοβαρότητα τῆς κλήσεως αὐτῆς τοῦ Θεοῦ, δὲν θὰ ἔχωμεν ἀντιληφθῆ τὴν ἀποστολὴν μας. Ἐὰν δὲν ἐξαντλήσωμεν τὰς δυνατότητάς μας εἰς τὸ ἔργον αὐτό, ἐὰν ὀλιγωρήσωμεν, θὰ ἔχωμεν προδόσει τὴν ἀποστολὴν μας.

Ἄλλὰ ἡ παρουσία ὄλων εἰς τὸν ἱερὸν αὐτὸν χῶρον ἀποδει-

ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΜΕ ΤΟΝ ΟΡΘΟΔΟΞΟ ΜΟΝΑΧΙΣΜΟ

XI

ΣΥΚΟΦΑΝΤΙΕΣ ΑΒΑΣΙΜΕΣ

Δὲν ἀρκέσθηκε ὁ κόσμος στὴν περιφρόνησι γιὰ τὸ Μοναχισμό. Πέρασε στὴν ἐπίθεσι μὲ ὄπλο τὴ συκοφαντία. Πῆρε στὰ χέρια πέτρες καὶ τὶς ἔρριξε μὲ μανία πάνω στὸν ἅγιο θεσμό. Μὲ πρόθεσι νὰ τὸν ἐξουθενώσῃ, νὰ τὸν διαβάλῃ, νὰ τὸν ἐξαφανίσῃ. Πάσχισε μέσα στὴ μανία τοῦ ὁ κόσμος νὰ μᾶς πῆ ὅ,τι θὰ ἐσκίαζε τὸ μεγαλεῖο τοῦ, ἀντίθετα πρὸς τοὺς μεγάλους τῆς Ἐκκλησίας Πατέρας πού, ὅπως εἶδαμε στὸ προηγούμενο κεφάλαιο, σὲ πολλὰ ξεχύνονται ἐγκώμια γι' αὐτόν. Καὶ οἱ συκοφαντίες αὐτές, μεγαλωμένες ἀπὸ στόμα σὲ στόμα καὶ ἀπὸ γενεὰ σὲ γενεὰ, διογκωμένες ἀπ' τὶς στήλες τοῦ τύπου, ἦταν καὶ εἶναι μιὰ τρανὴ ἀπόδειξι τοῦ τί ὁ κόσμος δὲν ἄντεξε νὰ παραδεχθῆ, ἴσως γιὰτὶ ὁ γνήσιος μοναχισμὸς ἦταν καὶ εἶναι ἓνα συνεχὲς σφυροκόπημα στὸ φαῦλο τρόπο ζωῆς πού οἱ πολλοὶ ἀκολουθοῦν σήμερα. Βέβαια οἱ κατηγορίες ἐναντίον τοῦ μοναχισμοῦ προέρχονται ἀπὸ χαμηλά, ἀπὸ ἀνθρώπους δηλ. ἀναρμοδίους πού βρίσκονται σὲ μεγάλη ἄγνοια τῶν ζητημάτων, πού ἐν τούτοις ἔρχονται νὰ τὰ κρίνουν. Στὰ θρησκευτικὰ καὶ ἐκκλησιαστικὰ ζητήματα ὅλοι ἔχουν γνώμη καὶ διεκδικοῦν τὴν ὀρθότητά της μὲ πολλὴ ἐπιμονὴ καὶ αὐθεντία. Νομίζουν πὼς τὴν παχυλὴ τους ἄγνοια στὰ ζητήματα αὐτὰ μποροῦν νὰ τὴν ἀναπληρώσουν οἱ ἄλλες γνώσεις τους τοῦ ἐπιστητοῦ. Ἔτσι μὲ περισσὴ εὐκολία καὶ λαλίστατη γλῶσσα καταπιάνονται μὲ τὰ σοβαρὰ θέματα τῆς Ἐκκλησίας, καὶ μεταξὺ σοβαροῦ καὶ ἀστείου, μέσα σ' εὐθυμα καὶ σοβαρά, δογματίζουν ἄπρεπα, φθηνά, κολακεύοντας τὶς ἀνθρώπινες ἀδυναμίες των μὲ παχειὰ λόγια γεμᾶτα ἰδιοτέλεια, κουφότητα καὶ μεγαλόστομες ρήσεις. «Αὐχμὸς νοῦ, λόγων ἐπομβρία» ὅπως ἔλεγε κι' ὁ Δημοσθένης.

κνύει τὸ μεγάλον ἐνδιαφέρον μας διὰ τὸ ἔργον τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὸν ἱερόν πόθον νὰ καταστήσωμεν τὴν ἐνορίαν μας κέντρον τῆς προσωπικῆς πνευματικῆς μας ζωῆς, τῆς ζωῆς τῶν ἀδελφῶν μας καὶ τοῦ προαστείου μας.

(Συνεχίζεται)

Αἶδεσ. Δρ. Α. ΑΛΕΒΙΖΟΠΟΥΛΟΣ

Θὰ ἀναφέρωμε ἐδῶ μερικὲς ἀπ' αὐτὲς τὶς συκοφαντίες. Τὶς πιὸ γνωστὲς. Καὶ θὰ τὶς ἀνασκευάσωμε, μὲ τὴ Χάρι τοῦ Θεοῦ, γιὰ νὰ φανῆ ἡ ρηχότης ἐκείνων ποὺ τὶς ἐξέμεσαν καὶ νὰ διαφωτισθοῦν σχετικὰ ὅσοι διαθέτουν καλὴ διάθεσι κι' ἀδέκαστη κρίσι.

ἽΟλες αὐτὲς οἱ κατηγορίες ποὺ ἡ καθεμιὰ ξεκινᾷ ἀπὸ διαφορετικὴ σκοπιὰ, ἔχουν μολαταῦτα ἓνα κοινὸ σκοπὸ κι' ἀποδέκτη: νὰ μαυρίσουν τὴν αἴγλη τοῦ Μοναχισμοῦ ἄν δὲν κατορθώσουν τὴν ἐξουθενώσει του. Ἡ συκοφαντία μοιάζει, λένε, μὲ τὴ φωτιά. Ὅ,τι δὲν μπορεῖ νὰ κάψῃ, τὸ μαυρίζει. Αὐτὸ ἐπιδιώκουν ὅσοι μὲ ἐλαφρὰ τὴ συνείδησι σκοπεύουν τὸ θεῖο θεσμὸ. Ἄλλὰ καὶ κάτι ἄλλο: ὁ καθένας ἀνάλογα μὲ τὸ πόστο του καὶ μέσα ἀπ' τὸ δικό του προσωπικὸ πρῖσμα, βλέπει στὸ Μοναχισμὸ πότε ἀντικοινωνικὰ στοιχεῖα, πότε εὐδαιμονιστικά, ἐγωϊστικά, ἀρνητικά, καθαρῶς ὕλιστικά. Ἀφήνει τότε κατὰ μέρος ὅ,τι καλὸ ὑπάρχει σ' αὐτὸν, παραβλέπει, ὄχι ἀπὸ ἀμέλεια ἀλλὰ μὲ πρόθεσι, ὅ,τι θὰ μπορούσε νὰ δώσει ἀπάντησι στὴν ἀπορία του ἢ στὴν ἔνστασί του, παραθεωρεῖ κάθε φωτεινὴ πτυχὴ καὶ σφικτὰ γαντζωμένος στῆς νοοτροπίας του τὶς προδιαγεγραμμένες θέσεις, προχωρεῖ στὴ διαβολή.

Ἔτσι πολλὲς φορὲς ἀπὸ στόματα τέτοιων ἀνθρώπων ἢ ἀπὸ τὶς στήλες τοῦ τύπου ἔκαναν τὴν ἐμφάνισί τους τέτοιου εἴδους κατηγορίες. Ἀνάμεσα σ' αὐτὲς κατὰ κόρον ἐπαναλαμβάνεται, καὶ τὸ ἀκοῦμε τόσο συχνά, πὼς αὐτοὶ ποὺ ἐγκαταλείπουν τὸν κόσμον γιὰ νὰ καταφύγουν στὶς ἐρημιές, εἶναι ἐχθροὶ τοῦ κόσμου καὶ τῶν ἀνθρώπων, στοιχεῖα δηλαδὴ ἀντικοινωνικὰ ποὺ δὲν εἶναι σὲ θέσι νὰ προσφέρουν τίποτε.

Σὲ προηγούμενο κεφάλαιο μιλήσαμε διεξοδικὰ γιὰ τὴν προσφορὰ τοῦ Μοναχισμοῦ στὴν κοινωνία. Κι' ἀπεδείξαμε ὅτι στὸ πρόσωπο τοῦ μοναχοῦ μπορεῖ κάλλιστα νὰ συνδυασθῆ ἡ ἄσκησι μὲ τὴν κοινωνικὴ προσφορὰ. Κι' ἐκάναμε, πρὸς πρόληψι κάθε παρεξηγήσεως, διαστολὴ κοινωνικότητος καὶ κοσμικότητος. Ἀπ' ὅσα ἐκεῖ εἶπαμε καταφαίνεται πὼς διὰ μέσου τῶν αἰῶνων πολλοὶ ἐκ τῶν μοναχῶν ἀνεδείχθησαν πραγματικοὶ κοινωνικοὶ ἐργάται ποὺ προσέφεραν ὅ,τι εἶχαν στὴν ὑπηρεσία τοῦ συνανθρώπου, ποὺ ἀνῆκε εἴτε στὴν μεγάλη οἰκογένεια τῆς ἀνθρώπινης κοινωνίας, εἴτε στὴν μικρὴ τοῦ κοινοβίου. Συμπληρωματικὰ θὰ ἠθέλαμε νὰ ποῦμε πὼς ὅσοι προκρίνουν κι' ἀκολουθοῦν τὸν μοναχικὸ βίον δὲν εἶναι ἀπαραίτητα ἐχθροὶ τοῦ κόσμου. Δὲν παραδεχόμαστε πὼς οἱ μοναχοὶ ἐμίσησαν τοὺς ἀνθρώπους τοῦ κόσμου. Μπορεῖ νὰ ἐμίσησαν τὴν ἁμαρτία τοῦ κόσμου, τὶς ψυχοκτόνες

συνήθειές του, τις παγίδες του, τή βαβυλωνιακή του βοή. "Ομως δὲν μπόρεσαν ποτὲ νὰ μισήσουν τὸν ἄνθρωπον, ποὺ πάντα τὸν εἶδαν σὰν ἀδελφὸ τους καὶ σὰν παιδί τοῦ Ἐπουρανίου Πατέρα.

"Ἄλλωστε, ἂν μισοῦσαν τοὺς ἀνθρώπους οἱ μοναχοὶ δὲν θὰ προσ-
ηύχοντο γι' αὐτούς. Δὲν θὰ ἐγονάτιζαν γιὰ νὰ ζητήσουν τοῦ Θεοῦ
τὸ ἔλεος γι' αὐτούς ποὺ ζοῦν κι' ἐργάζονται μέσα στὶς κοινωνίες.
Δὲν θὰ ἀνελάμβαναν εὐρείας κλίμακος ἱεραποστολὲς ἤδη ἀπὸ τὸν
Δ' αἰῶνα, δὲν θὰ ἀγρυπνοῦσαν σὲ δεήσεις καὶ ἱκεσίες γιὰ τὴ σω-
τηρία τοῦ κόσμου ἀπὸ ἀπειλές, καταστροφές καὶ δυστυχίες,
δὲν θὰ ἔψαλλαν παννυχίδες «ὑπὲρ ἐλέους, ζωῆς, εἰρήνης, ὑγείας,
σωτηρίας...» τῶν χριστιανῶν. Ἐναρωτιέμαι στ' ἀλήθεια ποιοὺς
εἶναι πραγματικὸς φιλόανθρωπος, αὐτὸς ποὺ ἀδίστακτα προσφέρει
τὸ δηλητήριο τῆς διαφθορᾶς ποὺ ὀδηγεῖ στὸν ψυχικὸ καὶ σωμα-
τικὸ ἐκφυλισμὸ, ἢ ὁ μοναχὸς ποὺ ἔχει βρῆ τὸν ἀληθινὸ δρόμο
ποὺ ἔχασαν οἱ πολλοὶ καὶ ἀπὸ τὴ σκοπιά του πασχίζει νὰ βοηθή-
σῃ ὅσο γίνεται τοὺς ταλανισμένους ναυαγοὺς τῆς ζωῆς; Ὁ
Πασκάλ ἔγραφε πὼς «ὁ ἄνθρωπος ψάχνει μὲ τί νὰ γεμίσῃ τὸ με-
γάλο κενὸ ποὺ ἐδημιούργησε βγαίνοντας ἀπὸ τὸν ἑαυτὸ του».
Καὶ σκέφτομαι ἂν δὲν θὰ ἔκανε καλὰ νὰ ξαναγύριζε στὸν ἑαυτὸ
του, νὰ ξαναεὐρίσκει τὸ κέντρο τοῦ βάρους, μιὰ καὶ δὲν ἔχει
ἄλλο κανένα καταφύγιο πῶς σίγουρο ἀπ' τὴν ψυχὴ. Αὐτὴ ὅμως
τὴ λύσι τὴν βρῆκαν πρῶτοι οἱ μοναχοὶ. Ἀκολουθώντας τὸ σωστὸ
δρόμο βρέθηκαν στὶς ἱερές τους ἐπάλξεις μὲ ὅλη τους τὴν ἀγά-
πη γιὰ τὸν περιπλανώμενο συνάνθρωπο, μὲ ὄπλο κυρίως τὴν
πανίσχυρη προσευχὴ γι' αὐτόν. Βέβαια οἱ ἐπικριταὶ δὲν βρί-
σκουν ἱκανοποιητικὴ αὐτὴ τὴν προσφορὰ γιὰ νὰ δικαιώσουν
τὴν ὑπαρξί τῶν μοναχῶν, γιατί δὲν μπόρεσαν νὰ συλλάβουν τῆς
προσευχῆς τὴν δύναμι τὴν ὑπερκόσμια, καὶ τὴν ἀξία. Δὲν μπόρε-
σαν νὰ καταλάβουν πὼς μὲ τὴν καθημερινὴ ἠθικὴ ἄσκησι στὴν
προσευχὴ, ποῦνε μαζί κι' ἓνας αὐτοέλεγχος, παίρνει δύναμι ὁ
ἄνθρωπος γιὰ ν' ἀντιμετώπισῃ μὲ γαλήνη καὶ θάρρος τὶς χίλιες
δυὸ ἀντιξοότητες καὶ τοὺς μύριους πειρασμούς, στοὺς ὁποίους
ἐκθέτει τὸν ἄνθρωπο ὁ ἐγκόσμιός του βίος. "Όταν εἶναι κανεὶς
μέσα στὴν μανιασμένη θάλασσα καὶ πνίγεται ἀπὸ τὰ ἀφρισμένα
κύματα εἶναι δύσκολο νὰ δῆ κατὰ ποῦ πέφτει τὸ σωτήριο στα-
θερὸ σημεῖο. Ἀπ' ἔξω ἀπ' τὰ κύματα ἂν βρίσκεται κάποιος,
μπορεῖ εὐκόλα νὰ ὀδηγήσῃ τὸν ναυαγὸ. Νὰ τοῦ ὑποδείξῃ τὴν
πορεία τῆς σωτηρίας, νὰ τὸν κατευθύνῃ λυτρωτικά. Αὐτὸ κάνουν
μὲ τὴν προσευχὴ καὶ μὲ τὸ παράδειγμά τους οἱ μοναχοὶ.

Δὲν μισοῦν λοιπὸν τὸν κόσμον. Δὲν ἀπεχθάνονται τὸν ἄν-
θρωπο, ἔστω κι' ἂν εἶναι ἁμαρτωλός. Τὴν ἁμαρτία μισοῦν κι'

ἀπεχθάνονται. Κι' ἔπειτα δὲν εἶναι λίγες οἱ φορὲς ποὺ καὶ μὲ πῶς πρακτικὰ μέσα φανερώνουν στὸν ἄνθρωπο τὴν ἀγάπη τους αὐτὴ οἱ μοναχοί. Ὅταν ἄλλος ὑπηρετῆ τοὺς ὁδοιπόρους, ἄλλος ξεκουράξῃ βασανισμένες ψυχὲς μέσα στὸ λουτρό τῆς μετανοίας, ἄλλος συγγράφῃ βιβλία ψυχοφέλιμα, διαφωτιστικά, οἰκοδομητικά, ἄλλος ὁμιλῆ σὲ πυκνὰ ἀκροατήρια, αὐτὰ ὅλα δὲν εἶναι ἐκδηλώσεις ἀγάπης στὸν ταλαιπωρημένο ἄνθρωπο; Εἶναι σφάλμα νὰ συγκρίνωμε τὴν προσφορὰ τοῦ μοναχοῦ μὲ τὴν προσφορὰ τοῦ οἰουδήποτε κοινωνικοῦ συντελεστοῦ, γιατί οἱ διαφορὲς προσφορὲς δὲν μετριοῦνται μὲ τὸ ὑποδεκάμετρο, μετριοῦνται στὸ ποῖόν τους καὶ στὴν ἐσωτερικὴ, τὴ βαθύτερη ἀξία τους.

Συναφῆς εἶναι καὶ ἡ συχνὰ ἐκτοξευομένη κατηγορία πὼς οἱ μοναχοὶ εἶναι ὀκνηροὶ καὶ ἀργόσχολοι. Ὁ «ἀπράγμων βίος» τους εἶναι κάρφος στὰ μάτια πολλῶν. Ἀλλὰ δὲν ξέρω ἂν αὐτοὶ ποὺ κατηγοροῦν ἔτσι τοὺς μοναχοὺς ἔτυχε ποτὲ νὰ παρακολουθήσουν γιὰ ἓνα μόνο 24ωρο τὴ ζωὴ τους μέσα στὴ Μονή. Εἶμαι βέβαιος πὼς τὴν ἄλλη μέρα, μὴ ἀντέχοντας στὸ ἐξοντωτικὸ πρόγραμμα, θὰ ἀπεφάσιζαν νὰ ἐπιστρέψουν στὶς ἀνέσεις τῆς πόλεως. Θὰ ἔφευγαν προτροπάδην γιὰ τὰ σπίτια τους, ὅπου τοὺς περιμένει κάθε εὐκολία. Χάριν τῆς ἀληθείας πρέπει νὰ ἀναφέρωμε ἐδῶ μερικὲς ἀπ' τὶς καθημερινὲς ἀσχολίες τῶν μοναχῶν. Στὸ Ἅγιον Ὅρος καὶ ἄλλοῦ, διαιροῦν τὸ ἡμερόνυκτο σὲ τρία ὄρα ποὺ ἀφιερώνονται σὲ προσευχὴ, ἐργασία κι' ἀνάπαυσι. Ἐκεῖ σηκώνονται τὰ μεσάνυκτα, γιατί πιστεύουν στὴ βαθύτερη ὑποποῖδ ἀξία τῆς ἀσκήσεως. Ἐκεῖ τίς ὥρες ποὺ οἱ ἄνθρωποι τῶν πόλεων κοιμοῦνται ἢ ἀμαρτάνουν, οἱ μοναχοὶ ἀγρυπνοῦν καὶ προσεύχονται. Ἐπειτα ἀποσύρονται γιὰ λίγη ἀνάπαυσι, γιὰ νὰ σηκωθοῦν πάλι τὰ ξημερώματα πιάνοντας ὁ καθεὶς μετὰ ἀπὸ νέα προσευχὴ τὴν ἐργασία του: ἄλλος θὰ κἀνῃ χειρωνακτικὴ δουλειὰ στὸν κῆπο, στὸ περιβόλι, στὸ δάσος, στὴν κουζίνα, στὴν καθαριότητα. Κι' ἄλλος θὰ ἀναλάβῃ νὰ ξεναγήσῃ τοὺς ἐπισκέπτες, νὰ τοὺς ἐξασφαλίσῃ τὴ φιλοξενία, νὰ τοὺς πῆ δυὸ λόγια καλά. Ἄλλος θὰ γράψῃ κάτι τι, ἄλλος θὰ ἀσχοληθῆ μὲ τὴ βιβλιοθήκη, μὲ τὰ χειρόγραφα, μὲ τοὺς κώδικες. Κι' ἡ ἐργασία αὐτὴ συνεχίζεται ἀδιάκοπα, μέχρι τὸ μεσημέρι, καὶ πάλι τὸ ἀπόγευμα διακοπτομένη ἀπὸ τακτὲς ὄρες προσευχῶν καὶ μικρῆς ἀναπαύλας. Κι' ὅταν τὸ βράδυ ἀποσυρθοῦν στὰ κελλιά τους οἱ μοναχοί, δὲν θὰ κοιμηθοῦν ἀμέσως, γιατί θὰ πρέπει νὰ κάνουν τίς μετάνοιές τους, ἄλλος 100, ἄλλος 200, 300 ἢ καὶ περισσότερες ἀκόμη, καὶ θὰ κοιμηθοῦν σὲ στρῶμα σκληρό, χωρὶς ἄνεσι μεγάλη. Κι' ἔπειτα εἶναι καὶ οἱ νηστείες, ποὺ μὲ τόση εὐλάβεια τηροῦνται στὶς Μονές, κι' οἱ

ὁδοιπορίες καὶ ἡ γενικὴ λιτότητα, κι' ἔλλειψι κάθε «κοσμικῆς» ψυχαγωγίας. Ποῦ τώρα μπορεῖ νὰ βρεθῆ ἡ τεμπελιά, ἀπορῶ κι' ἐγώ. Σ' ὄσους δὲν πείθονται θὰ εἶχαμε νὰ προτείνωμε ἓνα ταξιδάκι εἴτε στὸ Ἅγιον Ὅρος, εἴτε στὰ Μετέωρα, στὴν Πάτμο καὶ ὅπου ἄλλοῦ ὑπάρχει ἀξιόλογο μοναστήρι. Θὰ συνέβαλλε ἀποφασιστικὰ στὴ διάλυσι κάθε προκαταλήψεως. Βέβαια δὲν ἀγνοοῦμε πῶς, στὴ δημιουργία αὐτῆς τῆς κατηγορίας, τὴν αἰτία ἔδωσαν μερικοὶ ἀνάξιοι μοναχοί, ἐπιλήσμονες τῆς βαρειᾶς ἀποστολῆς των, ποῦ βρέθηκαν κατὰ λάθος μέσα στὴν εὐλογημένη στρατεία τῆς μοναχικῆς ζωῆς κι' ἔγιναν «σκάνδαλο» στὰ μάτια τοῦ κόσμου. Ἄν θέλωμε νὰ εἶμαστε ἀληθινοὶ καὶ δίκαιοι δὲν πρέπει νὰ ἀποσιωπήσωμε τὴ σκοτεινὴ αὐτὴ κηλίδα μέσα στὸ πάγκαλο σῶμα τοῦ Μοναχισμοῦ μας. Μὲ στρουθοκαμηλισμὸ δὲν διορθῶνται τὰ κακῶς κείμενα. Κι' ὑπάρχουν πολλὰ κακῶς κείμενα στὸν Μοναχισμό μας. Θὰ τὰ ποῦμε παρακάτω. Διορθῶνονται μὲ εἰλικρινῆ αὐτοκριτικὴ, μὲ βαθειὰ θεολογικὴ μελέτη καὶ μὲ δραστικὰ μέτρα.

Ἄλλη κατηγορία κατὰ τῶν μοναχῶν εἶναι πὼς ἐγκαταλείπουν τὰ ἐγκόσμια ἀπὸ δειλία μπροστὰ στὶς δυσκολίες τῆς ζωῆς. Δὲν τὰ βγάζουν πέρα-λένε οἱ ἄνθρωποι-μὲ τὴ βιοπάλη, εἶναι οἱ ἀποτυχημένοι τῆς κοινωνικῆς κονίστρας, γι' αὐτὸ καταφεύγουν γιὰ σωτηρία κι' ἀσφάλεια στὰ μοναστήρια. Μάλιστα πολλοὶ φέρνουν εἰς ἐπίρρωσι τῶν λεγομένων τους συχνὰ παραδείγματα ἀπὸ τὴ μοναστηριακὴ ἄνθησι τοῦ Βυζαντίου, ποῦ τὴν ἀποδίδουν στὴν ἄθροια προσέλευσι νέων μὲ σκοπὸ νὰ ἀποφύγουν τὴ στράτευσι καὶ ὅλα τὰ δεινὰ τῶν πολέμων. Ἄνεξάρτητα ἀπὸ τὸ ὅτι ἡ ὑπόθεσι αὐτὴ εἶναι ἱστορικὰ συζητήσιμη, γιὰτὶ ἀναφέρεται σὲ συγκεκριμένη περίοδο οὐσιαστικῆς παρακμῆς τοῦ θεσμοῦ, θὰ εἶχαμε νὰ παρατηρήσωμε τὰ ἑξῆς: Εἶναι ἀλήθεια πὼς κατὰ καιροὺς συνέβη νὰ καταφύγουν στὰ Μοναστήρια ἄτομα ποῦ ἀμάρτησαν βαρεῖα στὴν κοινωνία. Δὲν μπορῶ ὅμως νὰ δεχθῶ ἄρρηστοι πὼς τῶκαναν αὐτὸ ἀπὸ δειλία μπροστὰ στὶς συνέπειες τῆς βιοτῆς των. Δικαιότερο εἶναι νὰ δεχθοῦμε πὼς ἡ φυγὴ τους ὀφείλεται σὲ συναίσθησι τῆς ἐνοχῆς των καὶ σὲ διάθεσι νὰ ἐξιλεωθοῦν μὲ τὴ μόνωσι καὶ περισυλλογῇ ποῦ χαρίζει ἡ μοναχικὴ ζωὴ καὶ μὲ τὴν ἀναφορὰ τους στὸ Θεὸ ποῦ συγχωρεῖ τὶς ἁμαρτίες, ἀφοῦ Ἐκεῖνος εἶπε πὼς «τὸν ἐρχόμενον πρὸς με οὐ μὴ ἐκβάλω ἔξω». Αὐτὸ εἶναι τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς Ἐκκλησίας. Νὰ ξεκουράζῃ τοὺς τσακισμένους, νὰ διορθῶνῃ τοὺς κακοὺς, νὰ συμπαρίσταται στοὺς πονεμένους. Ποῦ ἄλλοῦ θὰ βρῆ ὁ ταλαιπωρημένος ἀπὸ τὴν ἁμαρτία ἄνθρωπος τὴν ἀνάπαυσί του; Ποῦ

ἄλλου; Ὁ μοναχισμὸς ποτὲ δὲν ἀρνήθηκε νὰ πάρῃ στοὺς κόλπους του τοὺς εἰλικρινῶς μετανοοῦντας καὶ ἐπιστρέφοντας. Ἀντιθέτως ἄνοιξε διάπλατα τὶς πύλες του καὶ δέχθηκε κάθε παραστρατημένο, ποὺ θέλησε ἐκεῖ σ' αὐτὸν νὰ βρῆ ὅ,τι ἔχασε στὴ ζωὴ. Κι' ὁμολογῶ πὼς εἶναι δεῖγμα ἡρωϊσμῶ τοῦ νὰ ἀπαρνιέται κανεὶς τὴ ζωὴ τῆς ἁμαρτίας καὶ νὰ ζῆ τὸν, ἀσυμβίβαστο μ' αὐτὴ, βίον τῶν μοναχῶν. Τί εἶναι πιὸ εὐκόλο: ἓνας πρῶν ἁμαρτωλὸς νὰ ζήσει ἐφεξῆς μέσα στὴν κοινωνία τὴν ἁμαρτωλή, ἢ νὰ ἀποσυρθῆ σὲ μοναστήρι ὅπου θὰ ἀγωνίζεται νύκτα καὶ μέρα ἐναντίον τοῦ κακοῦ; Ἐπειτα ἄς μὴ μᾶς διαφεύγῃ τῆς προσοχῆς κι' ἓνα ἄλλο σημεῖο. Στὰ μοναστήρια δὲν καταφεύγουν μόνο οἱ ἀπογοητευμένοι τῆς ζωῆς. Στὰ μοναστήρια ὑπῆρξαν καὶ ὑπάρχουν καὶ σήμερα σπάνιες προσωπικότητες ποὺ δὲν ἔχουν κανένα λόγο νὰ φοβούνται τὴ ζωὴ. Διέθεταν καὶ διαθέτουν ὅλα τὰ προσόντα γιὰ μιὰ λαμπρὰ σταδιοδρομία στὴν κοινωνία. Ἔχουμε σήμερα καὶ γιατροὺς καὶ δικηγόρους καὶ θεολόγους καὶ συγγραφεῖς καὶ ἐπιστήμονες, ἀλλὰ καὶ τεχνικοὺς καὶ ἐπαγγελματίες ποὺ ἔγιναν μοναχοί. Αὐτοὶ ὅλοι ἀπὸ «κοσμικὴ» πλευρὰ μπορεῖ νὰ πῆ κανεὶς πὼς «ἔχασαν» μὲ τὸ νὰ γίνουν μοναχοί. Ἔχασαν πλοῦτη, ἔχασαν δόξα, ἔχασαν τιμὲς ποὺ θὰ εἶχαν ἂν ἀσκοῦσαν στὸν κόσμον τὴν ἐπιστήμη ἢ τὸ ἐπάγγελμά των. Κι' ὅμως ἐπροτίμησαν τὸν ταπεινὸ βίον τοῦ μοναχοῦ. Ὅχι ἀπὸ δειλία. Ἀλλὰ ἀπὸ πίστι σὲ κάτι ἀνώτερο, σὲ κάτι πολὺ πιὸ οὐσιαστικὸ καὶ πιὸ ὠφέλιμο ἀπ' τὴν ἀπλῆ κοσμικὴ ζωὴ. Δὲν ἀρνοῦμαι πὼς ὑπάρχουν καὶ μέσα στὶς κοινωνίες ἥρωες. Ὁ τίμιος οἰκογενειάρχης, ὁ δίκαιος βιοπαλαιστῆς, ὁ ἐνάρετος ἔμπορος, ὁ φιλότιμος ὑπάλληλος εἶναι ἥρωες στὴ σημερινὴ κοινωνία. Ὅπως αὐτοί, ἔτσι καὶ σὲ μεγαλύτερο βαθμὸ, εἶναι ἥρωες οἱ μοναχοί. Ὁ ἡρωισμὸς δὲν ὑπάρχει μόνο στὶς κοινωνίες τῶν κοσμικῶν. Ὑπάρχει καὶ στὰ καταφύγια τοῦ Μοναχισμοῦ. Κι' ἐδῶ, κι' ἐκεῖ. Μὲ λίγα λόγια: οἱ μοναχοὶ εἶναι οἱ «ἀγγελικῶς βιοτεύοντες». Κι' ὅποιος ζῆ ἐδῶ κάτω στὴ γῆ τὴ ζωὴ τῶν ἀγγέλων εἶναι ἓνας ἀπαράμιλλος ἥρωας. Σ' αὐτὸ δὲν χωρεῖ καμμιά ἀντίρρησης. Τὸ νὰ λέμε πὼς ἀπὸ δειλία ἄφησαν τὸν κόσμον οἱ μοναχοί, εἶναι μιὰ δεινὴ παραχάραξι τῆς ἀληθείας καὶ μιὰ τρομερὴ πλάνη. Δειλοὺς μποροῦμε νὰ λέμε αὐτοὺς ποὺ αὐτοκτονοῦν, κι' ἀκόμα αὐτοὺς ποὺ δὲν μποροῦν νὰ ξεκολλήσουν ἀπ' τὶς ἁμαρτωλὰς ἡδονές. Τοὺς μοναχοὺς μόνον ἥρωες μποροῦμε νὰ τοὺς λέμε. Γιατὶ εἶναι.

Ἄλλοι πάλιν εἶπαν πὼς οἱ μοναχοὶ σκέπτονται ἐγωιστικά, μόνο τὴ σωτηρία τους, κι' ἀδιαφοροῦν γιὰ τὴ σωτηρία τῶν ἄλλων. Ναί. Γιὰ τὴ σωτηρία τους ἐνδιαφέρονται οἱ μοναχοί. Τοῦτο

εἶν' ἀλήθεια. Μὰ δὲν εἶναι ἐγωιστικό. Γιὰ τὴ σωτηρία του ἔπρεπε νὰ σκέπτεται ὁ καθέννας. Γιατὶ ὁ Χριστὸς εἶναι ὁ προσωπικὸς Σωτῆρας τοῦ καθενός μας. Ἔπειτα γιὰ τὴ σωτηρία τῶν ἄλλων εἶναι ἄλλοι τεταγμένοι: ἡ Ἐκκλησία μὲ τὰ ἱεραποστολικά της σώματα, τοὺς ἱεροκήρυκας, τοὺς συγγραφεῖς κλπ. Γιατὶ πρέπει τάχα ὅλα νὰ τὰ κάμουν οἱ μοναχοί; Γιατὶ δὲν ἔχομε τὴν ἀπαίτησι ὁ γιατρὸς νὰ εἶναι καὶ δικηγόρος καὶ διδάσκαλος καὶ μπακάλης; Γιατὶ δὲν θέλομε τὸν ἱεροκήρυκα καὶ ἀστυνομικό; Καὶ γιὰ τὸ θέλομε τὸν μοναχό, ποὺ ἀπ' τὴ φύσι του εἶναι «μοναχός», νὰ δρᾷ μέσα στὶς κοινωνίες, τὴ στιγμή ποὺ ὑπάρχουν τόσοι ἄλλοι γιὰ νὰ τὸν ἀντικαταστήσουν; Παρὰ τὴ μόνωσί του ὅμως ὁ μοναχὸς δὲν ξεχνᾷ τὴν κοινωνία. Καὶ τὸν βλέπομε καὶ σὰν ἱεροκήρυκα, καὶ σὰν συγγραφέα, καὶ σὰν ὀμιλητὴ, καὶ σὰν δουλευτὴ, καὶ σὰν ἱεραπόστολο. Ποῦ εἶναι τώρα ὁ ἐγωϊσμός του;

Οὔτε τὸν εὐδαιμονισμό του κυττάζει ὁ καλὸς μοναχός. Εἶναι μνημένος στὴν κατὰ Θεὸν φιλοσοφία. Καὶ προσπαθεῖ νὰ συλλάβῃ τὴν ἰδιότυπη τελειώσει του μὲ τὰ μέσα ποὺ ἡ Ἐκκλησία ἔχει ἐγκρίνει καὶ αἰῶνες πείρας εὐλογημένης ἔχουν ἐπικυρώσει. Ζητεῖ τὴν εὐτυχία στὸν ὀρθὸ δρόμο. Στὴ θέωσι τὴν ἀναζητεῖ. Δὲν τρέχει ξοπίσω στὸ «φάγωμεν, πίωμεν», ἀλλὰ λαχταρᾷ τὰ δάκρυα καὶ τοὺς «ἀλαλήτους στεναγμούς». Δὲν βλέπει τὴν ὑπαρξί του στὰ στενά πλαίσια τῆς παρουσίας ζωῆς. Μὲ τὸ πνεῦμα του πετᾷ σ' ἄλλους κόσμους, ὁραματίζεται τὴν ἄλλη, τὴν αἰώνιο, ζωή. Αὐτὴ εἶναι ἡ φιλοσοφία του.

«Δὲν ἔχομε ἀνάγκη ἀπὸ μοναχούς» λένε ὅσοι ἀγνοοῦν τὴν ὕψη τῆς μοναχικῆς πολιτείας, νομίζοντας πὼς ἡ εθνημέρια ἐνὸς λαοῦ καὶ ἡ εὐτυχία ἐνὸς ἔθνους στηρίζεται πάνω στὶς τεχνολογικὲς κατακτήσεις μόνο, καὶ στὶς ἐπιστημονικὲς ἐμπειρίες. Πλανῶνται ὅσοι σκέπτονται ἔτσι. Γιατὶ ἡ εὐτυχία ἐνὸς ἔθνους ἐξαρτᾶται κυρίως ἀπὸ τὶς αἰώνιες ἀλήθειες στὶς ὁποῖες πιστεύει, ποὺ μένουν ἀναλλοιώτες στὸ διάβα τοῦ χρόνου, καὶ ὑπέρκεινται τῆς ροῆς τῶν πραγμάτων. Μόνον ὅσοι φυλάττουν πίστι σ' αὐτὰ τὰ ἰδεώδη δικαιοῦνται νὰ ἐπιβιώνουν στὸν ἱστορικὸ στίβο. Εἶναι αὐτὸ πικρὸ μάθημα τῆς ἱστορίας. Γι' αὐτὸ θὰ χρειάζομαστε τοὺς πνευματικὸς ἀνθρώπους καὶ τοὺς πνευματικὸς θεσμούς. Χάριν σ' αὐτοὺς ἐλπίζομε νὰ μεγαλοουργήσωμε. Ἄς μὴ τὸ ξεχνᾷμε αὐτό. Καὶ οἱ μοναχοὶ εἶναι πνευματικοὶ ἄνθρωποι μὲ περιεχόμενο, μὲ οὐσία, μὲ βάθος πολὺ σκέψεως καὶ ζωῆς. Ἄντὶ νὰ τοὺς κατηγοροῦμε, ἄς τοὺς ἀφήσωμε νὰ πορευθῶνται

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ, ΚΑΝΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΑΠΟΡΙΕΣ

206. Διατί ὁ ἐπιτάφιος μετὰ τὴν ἐπάνοδον ἀπὸ τὴν λιτάνευσίν του κατὰ τὴν ἀκολουθίαν τοῦ ὁρθρου τοῦ Μεγάλου Σαββάτου ἀποτίθεται ἐπὶ τῆς ἁγίας τραπέζης καὶ παραμένει ἠπλωμένος ἐπ' αὐτῆς μέχρι τῆς ἀποδόσεως τοῦ Πάσχα, τῆς Τετάρτης πρὸ τῆς Ἀναλήψεως; Δὲν θὰ ἦτο προτιμότερον νὰ τίθεται εἰς τὴν θέσιν του, ἀφοῦ ὁ Κύριος ἀνέστη; (Ἐρώτησις Αἰδεσιμ. Κ. Μπάλλα).

Ἡ ἀπόθεσις τοῦ ἐπιταφίου ἐπὶ τῆς ἁγίας τραπέζης συνδέεται πρὸς τὴν συμβολικὴν σημασίαν ποῦ δίδεται σ' αὐτήν, ὅτι δηλαδὴ εἰκονίζει τὸν τάφο τοῦ Χριστοῦ. Ἔτσι μετὰ τὸν ἐπιτάφιο θρῆνο καὶ τὴν λιτάνευσιν τοῦ σώματος τοῦ Κυρίου, ποῦ εἶναι τρόπον τινὰ μία ἀναπαράστασις τῆς ἐκφορᾶς τοῦ σώματός Του, γίνεται καὶ μία ἀναπαράστασις τῆς ταφῆς Του διὰ τῆς ἀποθέσεως τοῦ ἐπιταφίου στὴν ἁγία τράπεζα - τάφο τοῦ Χριστοῦ. Ἄλλ' ὅσο αὐτονόη-

τὸ δρόμο τῆς ἐκλογῆς των. Ἄν δὲν μπορούμε νὰ τοὺς βοηθήσωμε, τοῦλάχιστον ἅς μὴ τοὺς ἐμποδίζωμε.

Πολλὲς κατηγορίαι ἄκουσε μέχρι σήμερα ὁ Μοναχισμὸς. Λυπᾶται γι' αὐτό. Ἄλλὰ οἱ μοναχοὶ δὲν ἐπηρεάζονται ἀπ' αὐτές. Ἔχουν γραμμὴ πλεύσεως. Ἔχουν πυξίδα ὀρθήν. Ἔχουν χαραγμένη πορεία. Οἱ φωνῆς τῶν σειρήνων τοὺς ἀφήνουν ἀδιάφορους. Καὶ αὐτοὶ βαδίζουν τὸν δρόμο τους. Δὲν στρέφουν πρὸς τὰ ὀπίσω. Δὲν ταλαντεύονται. Δὲν ὀλιγωροῦν. Μπροστὰ τοὺς ἔχουν τὸ μεγάλο τους σκοπὸ. Σ' αὐτὸν ἔχουν ἀφιερωθῆ. «Ἠκολούθησαν Χριστῷ ἀνεπιστρόφω λογισμῷ». Οἱ συκοφαντίαι δὲν τοὺς κλονίζουν. Γιατὶ στὸ δρόμο τους μπόρεσαν νὰ χορτάσουν τὴν ψυχικὴν τους πείναν καὶ νὰ ἱκανοποιήσουν κάθε βαθύτερη τῆς ψυχῆς τους ἐπιταγή.

(Συνεχίζεται) Ἄρχιμ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΪΔΗΣ

τος είναι ἡ ἀπάντησις σ' αὐτὸ τὸ πρῶτο σκέλος τῆς ἐρωτήσεως, τόσο δυσχερὴς εἶναι ἡ ἐρμηνεία τῆς πράξεως, στὴν ὁποία ἀναφέρεται τὸ ἄλλο της σκέλος, γιατί δηλαδὴ ὁ ἐπιτάφιος παραμένει μέχρι τῆς ἀποδόσεως τοῦ Πάσχα ἀπλωμένος ἐπάνω στὴν ἀγία τράπεζα.

Πρέπει νὰ ἀνατρέξωμε λίγο στὴν ἱστορικὴ ἐξέλιξι τοῦ ἐπιταφίου. Κατὰ τὴν πρὸ τοῦ ΙΓ' περίπου αἰῶνος ἐποχὴ κατὰ τὰ ἀπόστιχα τοῦ ἐσπερινοῦ τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς δὲν «εἰσώδευε» ὁ ἱερεὺς φέρων ὅπως σήμερον τὸν ἐπιτάφιο, ἀλλὰ τὸ Εὐαγγέλιο πλαγίως ἐπὶ τοῦ ὤμου του τυλιγμένο στὸν ἀέρα. Ἔτσι ἐξετίθετο εἰς προσκύνησιν καὶ ἐλιτανεύετο κατὰ τὸ ἀσματικὸ τρισάγιο τῆς δοξολογίας τοῦ ὄρθρου τοῦ Μεγάλου Σαββάτου. Τὸ Εὐαγγέλιο, κατὰ τὶς συμβολικὰς ἐρμηνείας τῶν Πατέρων, εἰκονίζει τὸν Χριστὸν καὶ ὁ ἄηρ, κατὰ τὶς ἴδιες ἐρμηνείας, τὴν σινδόνα τοῦ Ἰωσήφ καὶ τοῦ Νικοδήμου, μὲ τὴν ὁποία περιετύλιξαν τὸ νεκρὸ σῶμα τοῦ Κυρίου. Αὐτοὶ οἱ συμβολισμοὶ ἐπῆρέασαν ἐντόνως τὴν λειτουργικὴν πράξι, ἀλλὰ καὶ τὴν μορφήν τοῦ ἀέρος. Ἐνῶ δηλαδὴ ὁ ἄηρ, ὅπως καὶ τὸ ὄνομά του δηλοῖ, ἦτο ἀρχικῶς ἓνα ἐλαφρὸ κάλυμμα, μὲ τὸ ὁποῖο ἐκαλύπτοντο τὰ δῶρα γιὰ πρακτικὸς καθαρῶς λόγους, γι' αὐτὸ καὶ ἐλέγετο καὶ «νεφέλη», «πέπλον», ἢ «ἀνώτατον πέπλον», ἄρχισε νὰ διακοσμηθῆται μὲ παραστάσεις ἐπηρεασμέναι ἀπὸ τοὺς συμβολισμοὺς, ποὺ τοῦ ἀπεδόθησαν. Εἰκονίζεται δηλαδὴ σ' αὐτὸ ὁ Χριστὸς νεκρὸς, ὁ «ἀμνός», μόνος ἢ μὲ ἀγγέλους μὲ ριπίδια, μὲ τοὺς τέσσαρας εὐαγγελιστάς, ἢ, τελικὰ, καὶ στὴν ἀνεπτυγμένη μορφή τῆς παραστάσεως τοῦ ἐπιταφίου θρήνου, δηλαδὴ μὲ τὴν Θεοτόκον, τὸν Ἰωάννην, τὰς μυροφόρους, τὸν Ἰωσήφ καὶ τὸν Νικόδημον. Τέτοιοι περίφημοι κεντητοὶ ἐπιτάφιοι σώζονται ἀρκετοὶ ἀπὸ τοῦ ΙΓ'-ΙΔ' αἰῶνος καὶ ἐφεξῆς. Ἀπὸ τοὺς ἀρχαιότερους καὶ σπουδαιότερους εἶναι ὁ λεγόμενος «ἐπιτάφιος τῆς Θεσσαλονίκης», ἀπὸ τὸν ναὸ τῆς Παναγούδας τῆς Θεσσαλονίκης ἀπὸ ὅπου προέρχεται, ποὺ φυλάσσεται στὸ Βυζαντινὸ Μουσεῖο τῶν Ἀθηνῶν. Εἰκονίζεται στὸ μέσον ὁ Χριστὸς νεκρὸς περιβαλλόμενος ἀπὸ ἀγγέλους μὲ ριπίδια, στίς τέσσαρες γωνίας τὰ σύμβολα τῶν εὐαγγελιστῶν καὶ στὰ δύο ἄκρα ἡ κοινωνία τῶν ἀποστόλων, τὸ «Λάβετε, φάγετε» καὶ τὸ «Πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες». Ἔτσι ὁ ἄηρ μετεμορφώθη σὲ ἐπιτάφιο. Αὐτὸν τὸν τύπο ἀέρος — ἐπιταφίου μᾶς περιγράφει καὶ ὁ Θεσσαλονίκης Συμεὼν στὸν «Διάλογόν» του: «Ἐἶτα τελευταῖον τὸν ἀέρα θείς (μετὰ δηλαδὴ τὰ ἄλλα καλύμματα τῶν δώρων κατὰ τὴν ἀκολουθίαν τῆς προθέσεως) ... ὃς δὴ καὶ τὸ στερέωμα ἐν ᾧ ὁ ἀστὴρ καὶ τὴν σινδόνα σημαίνει· διὰ τοῦτο γὰρ καὶ ἐσμυρνισμένον νεκρὸν πολλακίς περιφέρει τὸν Ἰησοῦν καὶ ἐπιτά-

φιος λέγεται, αὐτὸ διδάσκει ἄχρι τέλους καθαρῶς ὡς ἐν πίνακι τὸ μυστήριον» (κεφ. 96).

Ἡ μεταβολὴ αὐτὴ εἶχε ἄμεσες συνέπειες στὴν λειτουργία ἀφ' ἐνὸς καὶ στὴν ἀκολουθία τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς ἀφ' ἑτέρου. Ὁ παλαιὸς δηλαδὴ ἀπλὸς καὶ ἐλαφρὸς ἀήρ κατὰ τὴν μεγάλην εἴσοδο ἐτίθετο («ἐν τῇ ἀριστερᾷ χειρὶ τοῦ διακόνου» (Κῶδιξ Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης Ἀθηνῶν 802) ἢ, ἀκριβέστερον, «τῷ ἀριστερῷ ὤμῳ τοῦ διακόνου» (Ἀθηνῶν 751, 752, 757, 766, Παντελεήμονος 6277-770 κ.ἄ.) καὶ ἐλλεῖπει διακόνου ὁ ἱερεὺς τὸν ἐπέθετε «τῷ ἑαυτοῦ ὤμῳ» (Ἀθηνῶν 751, Ἐσφιγμένου 120). Μετὰ τὴν μετατροπὴν τοῦ σὲ ἐπιτάφιο ἢ σπουδαιότης τοῦ καλύμματος αὐτοῦ ἐξήρθη καὶ ἡ μεταφορὰ τοῦ ἀπὸ τὴν πρόθεσι στὸ θυσιαστήριον κατὰ τὴν μεγάλην εἴσοδο ἐγίνετο κατὰ τρόπον ἀνάλογο πρὸς τὴν σπουδαιότητά του. Στὰ μεγάλα δηλαδὴ συλλειτουργία μετὰ τὰ ἱερά σκεύη ἐφέρετο ὑπὸ τῶν διακόνων «ἐπὶ κεφαλῆς». Αὐτὸ μαρτυροῦν οἱ κώδικες Ἀγίου Σάββα 362 (607) τοῦ ΙΔ' αἰῶνος καὶ Ἀθηνῶν 754 τοῦ ΙΖ' αἰῶνος («ὄπισθεν δὲ πάντες — ἡ «πάντων» — οἱ κρατοῦντες ἐπὶ κεφαλῆς τὸν ἀέρα διάκονοι»), καθὼς καὶ ὁ Συμεὼν Θεσσαλονίκης («μεθ' οὓς οἱ λοιποὶ πάντες καὶ οἱ ἐπὶ κεφαλῆς τὸ ἱερόν κατέχοντες ἐπιπλόν, ὁ γυμνὸν ἔχει καὶ νεκρὸν εἰκονισμένον τὸν Ἰησοῦν» Ἐρμηνεία...76). Στὶς παραστάσεις τῆς ἀγγελικῆς θείας λειτουργίας, πού ἔχομε στὴν ἀψίδα πολλῶν ναῶν τῆς ἐποχῆς αὐτῆς (Μυστρᾶς, Καισαριανὴ κ.λ.π.) εἰκονίζεται ἀκριβῶς ἡ πομπὴ τῆς μεγάλης εἴσοδου καὶ μετὰ τὰ δῶρα ἀγγελοὶ φέρουν μὲ πολλὴ εὐλάβεια «ἐπὶ κεφαλῆς» τὸν ἐπιτάφιο. Ἡ κάλυψις τῶν σκευῶν μετὰ τὴν ἀπόθεσίν των ἐπὶ τῆς ἀγίας τραπέζης ἐγίνετο κατὰ ἓνα ἀνάλογο πρὸς τὴν Μεγάλην Παρασκευὴν τρόπον, λεγομένου δηλαδὴ τοῦ τροπαρίου («Ὁ εὐσχήμων Ἰωσήφ...» καὶ ἐνῶ «συνεφάπτονται πάντες ἀρχιερεῖς, ἱερεῖς καὶ διάκονοι») (Ἀγ. Σάββα 362). Τεχνικοὶ ἐπίσης λόγοι ἐπέφεραν καὶ τὴν μεταβολὴν στὸν τρόπον πού μετεφέρετο ὁ ἀήρ-ἐπιτάφιος κατὰ τὴν μεγάλην εἴσοδο. Ἄν ἐλειτούργει ἱερεὺς μὲ ἓνα μόνον διάκονο, ὁ ἀήρ ἐτίθετο εἰς τὰ νῶτα τοῦ διακόνου («αἶρει τὸν ἀέρα καὶ ἐπιβάλλει ἐν τοῖς τοῦ διακόνου νώτοις» Ἀθηνῶν 749), ὅπως σήμερα, ἢ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ διακόνου κατὰ τρόπον πού νὰ κρέμεται πρὸς τὰ νῶτα («ἐπάνω τῆς κεφαλῆς τοῦ διακόνου... σκεπάσας τοῖνον τὴν κεφαλὴν τοῦ διακόνου, ὡς εἶπομεν, τῷ ἀέρι καὶ ἀπὸ τοῦ μετώπου ἕως τῶν νώτων κρεμαμένου τοῦ ἀέρος» Σινᾶ 986). Καθ' ὅμοιον τρόπον ἔφερε τὸν ἀέρα καὶ ὅταν ἐλειτούργει μόνος τοῦ ὁ ἱερεὺς τὸν ἀνήρτα δηλαδὴ, ὅπως καὶ σήμερα, καὶ στοὺς ὤμους τοῦ ἢ τὸν ἔθετε ἐπὶ τῆς κεφαλῆς καὶ τῶν νώτων του, ὅπως τὸν ἐπιτάφιο

κατὰ τὴν λιτανεία τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς. Κατὰ τὴν ἐποχὴ τῆς Τουρκοκρατίας ἀήρ καὶ ἐπιτάφιος ἐχωρίσθησαν καὶ ὁ ἀήρ ἐπανῆλθε στὴν ἀρχικὴ του ἀπλή μορφή, ὁ δὲ ἐπιτάφιος διετηρήθη, ἀλλὰ μόνο γιὰ τὴν ἀκολουθία τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς.

Στὴν ἀκολουθία ἐξ ἄλλου τῆς ἀποκαθλώσεως καὶ τοῦ ἐπιταφίου θρήνου ἡ νέα μορφή τοῦ ἀέρος με τὴν παράστασι τοῦ νεκροῦ Χριστοῦ πῆρε κεντρικὴ θέσι. Ἐνῶ πρὶν ἦταν ἀπλῶς ὁ τύπος τῆς συνδόνας, μέσα στὴν ὁποία ἐτύλισσαν τὸ Εὐαγγέλιο, τώρα γίνεται πιά αὐτὸ τὸ σῶμα τοῦ κηδευομένου Χριστοῦ. Τὸ Εὐαγγέλιο διετηρήθη καὶ ἐκτίθεται εἰς προσκύνησιν μαζὶ με τὸν ἐπιτάφιο κατὰ τὰ ἀπόστιχα τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς καὶ λιτανεύεται κατὰ τὸν ὄρθρο τοῦ Μεγάλου Σαββάτου, ἀλλὰ τὸ κέντρο τοῦ βάρους ἔπεσε στὸν ἐπιτάφιο. Αὐτὸς καὶ «κηδεύεται», ὅπως εἶδαμε στὴν ἀρχή, ἀποτιθέμενος στὸν τάφο τοῦ Χριστοῦ, στὴν ἁγία τράπεζα, μετὰ τὴν λιτανεία - κηδεία - τοῦ ὄρθρου τοῦ Μεγάλου Σαββάτου.

Στὸ σημεῖο αὐτὸ εὐρίσκεται καὶ ἡ ἀπάντησις στὸ ἐρώτημα, γιὰτὶ ὁ ἐπιτάφιος παραμένει στὴν ἁγία Τράπεζα καθ' ὅλη τὴν πασχάλιο περίοδο. Κατὰ τὶς πασχάλιες λειτουργίες τῆς περιόδου αὐτῆς δὲν ἦταν σύμφωνος πρὸς τὸ ὅλο ἀναστάσιμο χρώμα ἢ κατὰ τὴν μεγάλην εἴσοδο περιφορὰ τοῦ ἀέρος - ἐπιταφίου. Γι' αὐτὸ καὶ ἔμενε, καὶ ἐκ παραδόσεως παραμένει μέχρι σήμερα, ἀπλωμένος στὴν ἁγία τράπεζα μέχρι τῆς ἀποδόσεως τοῦ Πάσχα, καὶ μετὰ τὸν χωρισμὸ τοῦ ἀέρος καὶ τοῦ ἐπιταφίου.

Ἡ τέλεσις τῆς θείας λειτουργίας ἐπάνω στὸν ἐπιτάφιο, ὅταν αὐτὸς εἶναι κατασκευασμένος κατὰ ρωσικὰ πρότυπα, με πολὺ ἐκτύπους τὰς παραστάσεις, παρουσιάζει ὠρισμένες τεχνικὲς δυσκολίες. Γι' αὐτὸ καὶ σὲ μερικοὺς ναοὺς μετατίθεται σὲ μιὰ ἄλλη ἁγία τράπεζα, ἀν ὑπάρχη, στὸ κεντρικὸ δὲ θυσιαστήριο ἀπλώνουν ἢ ἓνα ἀπλὸ ἐπιτάφιο με ζωγραφισμένο τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου ἢ ἓνα ἀντιμήνσιο, ποὺ ἔχει εἰκονισμένη τὴν ταφή Του.

Αὐτὴ εἶναι ἡ ἱστορικὴ προέλευσις καὶ ἡ ἔννοια τοῦ ἐθίμου αὐτοῦ. Δὲν συντρέχουν βέβαια πιά οἱ πρακτικοὶ λόγοι ποὺ προέκάλεσαν τὴν γένεσί του, γιὰτὶ ὁ ἐπιτάφιος-ἀήρ δὲν λιτανεύεται πιά κατὰ τὴν μεγάλη εἴσοδο. Ἀλλὰ ἔχει καλῶς καὶ δὲν ὑπάρχει σοβαρὰ αἰτία νὰ σκεπτώμαστε γιὰ τὴν ἀναθεώρησί του.

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΟΣ ΤΟΥ Τ.Α.Κ.Ε. ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1969 ΚΑΙ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΩΣ

Ἐσφαλμέναι ἐντυπώσεις ἐδημιουργήθησαν τελευταίως, τόσον μεταξύ ἐφημερίων ὅσον καὶ γενικώτερον, σχετικῶς μὲ τὴν δραστηριότητα τοῦ TAKE ἐξ ἀφορμῆς δημοσιευμάτων, εἰς τὰ ὁποῖα ἐχρησιμοποιήθησαν στοιχεῖα ὄχι ἀκριβῆ.

Πρὸς ἀπάλειψιν τῶν δυσμενῶν ἐντυπώσεων, θὰ παρατεθῶσι στοιχεῖα τινὰ ἐκ τοῦ ἀπολογισμοῦ τοῦ ἔτους 1969 καὶ τῆς ἐν τῷ μεταξύ κινήσεως τοῦ Ταμείου πρὸς ἐνημέρωσιν ὄχι μόνον τῶν ἡσφαλισμένων, ἀλλὰ καὶ γενικώτερον παντὸς ἐνδιαφερομένου.

Τὰ στοιχεῖα τὰ ὁποῖα θὰ παρατεθῶσιν εἶναι κεχωρισμένα κατὰ Κλάδους, διὰ νὰ εἶναι δυνατὴ ἡ παρακολούθησις καὶ ἡ σύγκρισις αὐτῶν πρὸς τὰ τῶν προηγουμένων ἐτῶν.

Πρὸς σχηματισμὸν πλήρους καὶ ἀντικειμενικῆς εἰκόνης περὶ τοῦ TAKE δέον, ὅπως ὑπομνησθῆ ποῖοι εἶναι οἱ πόροι αὐτοῦ καὶ ποῖα ὑπῆρξεν ἡ ἀπόδοσις των κατὰ τὸ ἔτος 1969.

Οἱ πόροι τοῦ TAKE, ὡς γνωστόν, συνίστανται ἐκ :

1) Τῆς εἰσφορᾶς πάντων τῶν ἡσφαλισμένων, 2) τοῦ κληρικοσήμεου, 3) τῆς εἰσφορᾶς τῶν Ἱ. Ναῶν, 4) τῆς εἰσφορᾶς ἐπὶ τῶν κηρωδῶν ὑλῶν, 5) τῆς προσόδου ἐκ τῆς περιουσίας (μισθώματα ἀκινήτων καὶ οἱ τόκοι ἐκ τῶν καταθέσεων) καὶ 6) τῆς προσόδου τῶν Ἱερῶν Ἐξωκκλησίων. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω, αἱ εἰσπράξεις ἐκ τοῦ κληρικοσήμεου καὶ ἡ εἰσφορὰ τῶν Ἱερῶν Ναῶν ἐξαρτῶνται κατὰ μέγα μέρος ἐκ τοῦ ἐνδιαφέροντος καὶ τῆς ὀρθῆς ἐκτιμῆσεως, τὴν ὁποῖαν ἔχουν οἱ ἐφημέριοι πρὸς τὸ TAKE.

Καὶ ναὶ μὲν τὰ ἔσοδα ἐκ τῶν Ἱερῶν Ναῶν, ὡς θὰ διαπιστωθῆ κατωτέρω, ἔχουν κατὰ τὴν τελευταίαν διετίαν ἀύξηθῆ, ἡ δυνατότης ὅμως τοῦ πόρου αὐτοῦ, ὡς πιστεύομεν ἀκραδάντως, εἶναι κατὰ πολὺ μεγαλυτέρα, τὴν ὁποῖαν ἐν τούτοις δὲν ὠφελεῖται τὸ TAKE. Ἡ ἐπιτευχθεῖσα αὔξησις τοῦ πόρου τούτου κατὰ τὴν τε-

λευταίαν διετίαν ὀφείλεται εἰς τὰ μέτρα τὰ ὅποια ἔλαβεν ἡ Ἱερὰ Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν καὶ αἱ λοιπαὶ Μητροπόλεις, τοὺς ἐλέγχους τοῦ TAKE καὶ τὸ ἐνδιαφέρον τῶν Τοπικῶν TAKE. Ἐὰν καὶ πάντες οἱ ἐφημέριοι ἀνελογίζοντο τὸ συμφέρον τοῦ Ταμείου των, αἱ εἰσπράξεις τοῦ TAKE ἐκ τοῦ ποσοστοῦ ἐπὶ τῶν ἐσόδων τῶν Ἱερῶν Ναῶν θὰ ἦσαν κατὰ πολὺ μεγαλύτεραι. Ἀτυχῶς, πολλοὶ ἐφημέριοι σκέπτονται ὡς πρὸς τὸ σημεῖον αὐτὸ ἀντιθέτως πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ Ταμείου των. Ἡ τοιαύτη ὅμως τακτικὴ των ἔχει προξενήσει μεγίστην ζημίαν εἰς τὸν Ὀργανισμόν. Ἄπαντες λοιπὸν οἱ ἐφημέριοι ἔχουν συμφέρον ὄχι μόνον νὰ καταβάλλουν ἀνελλιπῶς τὰς πρὸς τὸ TAKE εἰσφοράς τῶν ὧν προῖστανται Ἱερῶν Ναῶν, ἀλλὰ καὶ διὰ παντὸς νομίμου τρόπου νὰ ἐπαυξήσουν αὐτάς. Αὐτὴ θὰ εἶναι ἡ μεγαλύτερα ὑπηρεσία, τὴν ὁποίαν δύνανται νὰ προσφέρουν εἰς τὸ Ταμεῖον των. Διότι αἱ εἰσφοραὶ τῶν Ἱερῶν Ναῶν εἶναι ἡ μεγαλύτερα, μετὰ τὴν εἰσφορὰν τῶν ἡσφαλισμένων, πρόσδοδος τοῦ TAKE καὶ ἐνισχύει τὸν Κλάδον Συντάξεων.

Ὅμοίως, καὶ ἡ ἀπόδοσις τοῦ κληρικοσήμεου ἐξαρτᾶται καὶ αὐτὴ κατὰ μέγα μέρος ἐκ τοῦ ἐνδιαφέροντος τῶν ἐφημερίων. Κληρικὸσήμεον, ὡς γνωστόν, δὲν ἐπικολλᾶται μόνον εἰς τὰς ἀδείας γάμων, τὰ πιστοποιητικὰ ἀγαμίας καὶ τὰ διαζύγια, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ πρωτόκολλα, εἰς τὰ ὅποια καταχωρίζονται αἱ αἰτήσεις τῶν ζητούντων διάφορα πιστοποιητικὰ, εἰς τὰ διπλότυπα τῶν μνημοσύνων, εἰς τὰς ἀποδείξεις δαπανῶν τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ, καθὼς καὶ εἰς τὰς ἀποδείξεις τῶν δαπανῶν ἀνεγέρσεως ἢ ἐκτελέσεως ἔργων εἰς τοὺς Ἱερούς Ναούς. Καὶ ὡς πρὸς μὲν τὰς ἀποδείξεις τῶν δαπανῶν συντηρήσεως τῶν Ἱερῶν Ναῶν ἐπικολλῶνται τὰ νόμιμα κληρικὸσήμεα, διότι ὑποβάλλονται αὐτὰ μετὰ τῶν ἀπολογισμῶν εἰς τὴν οἰκείαν Ἱερὰν Μητρόπολιν πρὸς ἔλεγχον καὶ ἔγκρισιν. Εἰς τὰ λοιπὰ ὅμως δὲν εἶναι βέβαιον, ὅτι ἅπαντες ἐκτελοῦν ἀπολύτως τὸ πρὸς τὸ Ταμεῖον χρέος των. Καὶ εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ ἐπομένως χρειάζεται ἡ ἰδιαίτερα προσοχὴ τῶν ἐφημερίων. Σημειωτέον, ὅτι ἡ ἀπόδοσις τοῦ πόρου τούτου εἶναι ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν στάσιμος. Τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὸ ὅτι τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ πλείστου μέρους τῶν ἡσφαλισμένων πρὸς τὸ TAKE δὲν εἶναι οἷον θὰ ἔπρεπεν.

Ἡ ἀπόδοσις τῶν ἀνωτέρω πόρων τοῦ Ταμείου κατὰ τὸ ἔτος 1969, ἐν συγκρίσει πρὸς 1968, ὑπῆρξεν ἡ ἀκόλουθος:

Κατηγορίαι Ἐσόδων	1968	1969
Εἰσφοραὶ ἠσφαλισμένων (καὶ διὰ τοὺς τρεῖς Κλάδους)	64.501.438	92.070.121
Εἰσφοραὶ Ἱερῶν Ναῶν	14.544.644	15.910.349
Ἐκ κληρικοσήμεων	8.701.239	9.593.257
Εἰσφορὰ κηρωδῶν ὑλῶν καὶ λιβάνου	4.658.816	4.988.484
Πρόσοδος περιουσίας (μισθώματα καὶ τόκοι)	7.769.788	7.573.577
Ἐσοδα ἐκ τῆς διαχειρίσεως Ἱ. Ἐξωκ.	3.561.967	4.198.295
Ἐκ περιοδικοῦ «Ἐκκλησία» καὶ εἰσφορᾶς συνταξιούχων ὑπὲρ τοῦ Κλάδου Ἀσθενείας	2.914.278	3.592.229
Διάφορα ἄλλα ἔσοδα	44.775	39.592
Σύνολον δρ.	106.690.954	137.965.904

Ὡς πρὸς τὰ εἰσπραχθέντα θὰ πρέπει νὰ παρατηρηθοῦν ἐπίσης τὰ ἑξῆς:

α) Τὰ εἰσπραχθέντα ἐξ εἰσφορῶν τῶν ἠσφαλισμένων κατὰ τὸ ἔτος 1969 ἐμφανίζονται ἠϋξημένα κατὰ 28 ἑκατομμύρια περίπου δρχ. ἔναντι τῶν τοῦ 1968. Τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὴν αὔξησιν τῶν μισθῶν ἐνεργείας, βάσει τοῦ Α.Ν. 469/68. Ἐκ τῆς αὔξεσεως ταύτης ἠϋξήθησαν ἀναλόγως καὶ αἱ εἰσφοραὶ, ἅπασαι δὲ αἱ διαφοραὶ τῶν ἀσφαλιστρῶν ἐκ τῆς τοιαύτης αὔξεσεως τοῦ ἔτους 1968 (1/7-31/12/68), καθὼς καὶ ἡ ἐφ' ἅπαξ κράτησις τῆς διαφορᾶς τῶν μισθῶν,

ἡ ὁποία ἔπρεπε νὰ εἰσπραχθῆ κατὰ τὸ ἔτος 1968, εἰσπραχθήσαν κατὰ τὸ 1969. Πέραν τῆς αὐξήσεως τῶν μισθῶν ἐνεργείας, ὡς γνωστόν, ἐχορηγήθη καὶ ἑτέρα αὐξήσις ἐκ 5% ἀπὸ 1/1/1969. Καὶ ἡ ἐκ τῆς αὐξήσεως ταύτης προκύψασα διαφορά ἠῦξεν ἀναλόγως τὰς εἰσφορὰς τοῦ ἔτους 1969.

β) Αἱ εἰσφοραὶ τῶν Ἱερῶν Ναῶν ἐμφανίζονται καὶ αὗται ἠῦξημένοι κατὰ 1.400.000. δρχ. περίπου. Πλέον ἠῦξημένοι ἐμφανίζονται αὗται ἔναντι τῶν τοῦ 1967, καθ' ὃ ἀνῆλθον εἰς τὸ ποσὸν 12.300.000. Εἰς πολὺ δὲ μικρότερα ποσὰ ἀνῆρχοντο αὗται κατὰ τὰ προηγούμενα ἔτη. Ἡ τοιαύτη αὐξήσις ὀφείλεται, ὡς ἐλέχθη, εἰς τὰ ληφθέντα μέτρα ἐκ μέρους τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς καὶ τῶν λοιπῶν Ἱ. Μητροπόλεων. Καὶ οἱ ἐφημέριοι ὅμως δύνανται νὰ βοηθήσουν εἰς τὴν ἔτι περαιτέρω αὐξήσιν τοῦ πόρου τούτου.

γ) Αἱ εἰσπράξεις ἐκ τοῦ κληρικοσήμεου εἶναι, ὡς ἀνεφέρθη, στάσιμοι. Ἡ ἐπὶ πλέον διαφορά τοῦ ἔτους 1969 ὀφείλεται εἰς τὴν ἐκδοσὶν περισσοτέρων ἀδειῶν γάμου καὶ οὐχὶ εἰς πραγματικὴν αὐξήσιν τοῦ πόρου τούτου. Κατὰ τὸ ἔτος 1968, τὸ ὅποιον ἦτο δίσεκτον, αἱ ἐκδοθεῖσαι ἀδειαὶ γάμων ἦσαν ὀλιγώτεραι κατὰ ἑπτὰ χιλιάδας. Καθ' ὅλα τὰ δίσεκτα ἔτη ὁ ἀριθμὸς ἀδειῶν γάμων εἶναι μειωμένος.

δ) Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν διαφορὰν τῶν λοιπῶν πόρων, αὕτη εἶναι φυσιολογική. Ἄξιον ὅμως ἰδιαιτέρας μνείας εἶναι, ὅτι οἱ πόροι τοῦ κληρικοσήμεου καὶ τῶν κηρωδῶν ὑλῶν παραμένουν ἀναπροσάρμοστοι ἀπὸ 15ετίας καὶ πλέον, παρὰ τὸ γεγονός ὅτι αἱ παροχαὶ τοῦ TAKE (Συντάξεις—ἐφ' ἅπαξ βοηθήματα, νοσήλεια κ.λ.π.) ἔχουν ἔκτοτε ἀναπροσαρμοσθῆ κατ' ἐπανάληψιν.

Σημειοῦται τέλος ὅτι διὰ τῶν εἰσφορῶν τῶν Ἱερῶν Ναῶν, τῶν ἐσόδων ἐκ κληρικοσήμεων, κηρωδῶν ὑλῶν, τῶν μισθωμάτων ἀκινήτων, τῶν εἰσπράξεων τῶν Ἱερῶν Ἐξωκκλησιῶν καὶ τῶν ἐσόδων ἐκ μερισμάτων ἐνισχύεται ὁ Κλάδος τῶν Συντάξεων.

Ἔσοδα-Ἐξοδα Κλάδου Συντάξεων καὶ παρατηρήσεις ἐπ' αὐτῶν.

Τὰ πραγματοποιηθέντα ἔσοδα καὶ ἔξοδα τοῦ Κλάδου συντάξεων κατὰ τὸ ἔτος 1969 ἐμφανίζονται, συμφώνως πρὸς τὰ στοιχεῖα τοῦ ἀπολογισμοῦ, ὡς κάτωθι:

Ε Σ Ο Δ Α		Ε Ξ Ο Δ Α	
Κατηγορίαι	Ποσὸν	Κατηγορίαι	Ποσὸν
α) Εἰσφοραὶ ἠσφαλισμένων	47.426.028	α) Διὰ συντάξεις	60.517.204
β) Εἰσφορ. Ἰ. Ναῶν	15.910.349	β) Δι' ἔξοδα κηδείας	414.180
γ) Κοινωνικὴ εἰσφορὰ (κληρικὸσημον καὶ κηρῶδ. ὕλαι)	14.611.012	γ) Δι' ἔξοδα διοικήσεως καὶ λειτουργίας Κεντρικοῦ καὶ Τοπικῶν TAKE	4.071.643
δ) Ἔσοδα Ἰ. Ἐξωκκλησίων	4.198.295	δ) Ἔξοδα διαχείρισεως ἀκινήτων & κληρικοσήμεων	2.559.440
ε) Ἔσοδα περιουσίας κινήτου καὶ ἀκινήτου	6.034.376	ε) Δαπάναι διαχείρισεως Ἰ. Ἐξωκκλησίων	1.220.844
στ) Διάφορα	320	στ) Ἐλλειμμα Κλάδου Ἀσθενείας	552.816
Σύνολον	88.180.381	Σύνολον	69.336.127

Συμφώνως πρὸς τὰς ἀνωτέρω, αἱ εἰσφοραὶ τῶν ἠσφαλισμένων διὰ τὸν Κλάδον Συντάξεων (7%) ἀνῆλθον κατὰ τὸ ἔτος 1969 εἰς τὸ ποσὸν τῶν 47.436.000. Ἐκ τούτων περὶ 5,5 ἑκατομμύρια προέρ-

χονται ἐκ τῆς ἐφ' ἅπαξ κρατήσεως τῆς διαφορᾶς τῶν μισθῶν, ἢ ὅποια ὡς ἐλέχθη εἰσепράχθη κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο καὶ συμπεριελήφθη εἰς τὴν χρῆσιν αὐτὴν. Συνεπῶς τὰ καθαρῶς ἐξ ἀσφαλιστρῶν ἔσοδα ἀνέρχονται εἰς τὸ ποσὸν τῶν 42.000.000 δρχ. περίπου. Ἀντιθέτως αἱ συντάξεις ἀνῆλθον εἰς τὸ ποσὸν τῶν 65,5 ἑκατομμυρίων δρχ. καὶ οὐχὶ εἰς τὸ ποσὸν τῶν 60. 517.204 ὡς ἐμφανίζεται ἀνωτέρω. Διότι αἱ καταβληθεῖσαι ὑπὸ τῶν Τοπικῶν TAKE συντάξεις τοῦ μηνὸς Δεκεμβρίου 1969 καὶ τὸ δῶρον Χριστουγέννων 1969, ὡς ὑποβληθέντα ἡμῖν μετὰ τὴν λῆξιν τῆς χρήσεως, περιελήφθησαν εἰς τὴν χρῆσιν τοῦ ἔτους 1970. Συνεπῶς τὸ πραγματικὸν περίσσευμα, τὸ ὅποιον κατέλιπεν ὁ Κλάδος Συντάξεων κατὰ τὸ ἔτος 1969, δὲν εἶναι 18.844.254, ἀλλὰ μειωμένον κατὰ τὸ ποσὸν τῶν 5½ ἑκατομμυρίων διὰ συντάξεις τοῦ 1969, τὸ ὅποιον περιελήφθη εἰς τὴν χρῆσιν τοῦ 1970. Ἐκ τούτων πάλιν περὶ τὰ 5,5 ἑκατομμύρια προέρχονται ἐκ τῆς ἐφ' ἅπαξ κρατήσεως. Ὁμοίως περὶ τὰ 6,5 ἑκατομμύρια εἶχον προϋπολογισθῆ διὰ τὴν αὐξησιν τῶν συντάξεων, ἣτις δὲν ἐδόθη. Ἐὰν ἡ αὐξησης αὕτη ἐχορηγεῖτο ἀπὸ τοῦ ἔτους 1969, ὁ Κλάδος Συντάξεων θὰ κατέλειπε περίσσευμα ἴσον πρὸς τὰ εἰσπραχθέντα ἐκ τῆς παρακρατηθείσης ἐφ' ἅπαξ διαφορᾶς. Ἀλλὰ περὶ αὐτῆς θὰ γίνῃ κατωτέρω εἰδικὸς λόγος.

Πάντως, ἡ πραγματικὴ εἰκὼν τοῦ Κλάδου Συντάξεων θὰ φανῆ κατὰ τὸ τέλος τῆς χρήσεως τοῦ 1970. Διότι κατὰ τὴν χρῆσιν αὐτὴν οὔτε ἕκτακτα ἔσοδα προβλέπεται νὰ εἰσπραχθοῦν οὔτε καὶ συντάξεις θὰ παραμείνουν ἀνεξόφλητοι διὰ τὴν ἐπομένῃν χρῆσιν. Σήμερον τὸ ποσὸν ὕπερ διατίθεται ἐτησίως διὰ συντάξεις ἀνέρχεται εἰς 72 καὶ πλέον ἑκατομμύρια, ἐνῶ τὰ ἐξ ἀσφαλιστρῶν εἰσπραττόμενα εἰς 42 ἑκατομμύρια. Ταῦτα καλύπτουν τὸ 58, 3% τῶν καταβαλλομένων διὰ συντάξεις. Τὸ ὑπόλοιπον, ἐκ 30 ἑκατομμυρίων, καλύπτεται ἐκ τῶν λοιπῶν πόρων τοῦ Κλάδου Συντάξεων.

Ὡς προκύπτει ὁμως ἐκ τῶν ἀνωτέρω, ὁ Κλάδος Συντάξεων δὲν βαρύνεται μόνον μετὰ τὰς συντάξεις, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὰ ἔξοδα διοικήσεως τοῦ Κεντρικοῦ καὶ τῶν Τοπικῶν TAKE, ἔξοδα διαχειρίσεως ἀκινήτων, φόρους, δαπάνας διαχειρίσεως τῶν Ἱερῶν Ἐξωκκλησιῶν κ.λ.π. Ταῦτα πάντα κατὰ τὸ ἔτος 1969 ἀνῆλθον, μετὰ τοῦ ἐλλείμματος τοῦ Κλάδου Ἀσθενείας, ὕπερ ἐκαλύφθη ὑπὸ τοῦ Κλά-

δου Συντάξεων, εις τὸ ποσὸν τῶν 8,5 ἑκατομμυρίων δραχμ. Δηλαδή ἡ ποσοστιαία ἀναλογία τούτων ἐπὶ τοῦ συνόλου τῶν ἐσόδων τοῦ TAKE ἀνέρχεται εἰς 5,8%.

Εἰδικώτερον περὶ τῶν συντάξεων θὰ πρέπει νὰ λεχθοῦν καὶ τὰ ἀκόλουθα:

Αἱ συντάξεις τοῦ TAKE δὲν εἶναι ἐκεῖναι, αἱ ὁποῖαι καὶ ἡ Διοίκησης τοῦ Ταμείου καὶ οἱ πάντες ἐπιθυμοῦν νὰ εἶναι. Τοῦτο ἔχει πρὸ πολλοῦ ἐπισημανθῆ ὑπὸ τοῦ Διοικ. Συμβουλίου, τὸ ὁποῖον ἀμφοτέρας τὰς τελευταίας αὐξήσεις ἐξ 60% καὶ 15% διὰ τοὺς ἀμέσους καὶ 10% διὰ τοὺς ἐμμέσους συνταξιούχους ἐχορήγησεν ἐν ὄψει τῆς ὀριστικῆς ρυθμίσεως αὐτῶν. Ἡ μόνη του ἐπιδιώξις εἶναι, ὅπως ρυθμισθοῦν αἱ συντάξεις κατὰ τρόπον ἱκανοποιητικόν. Τοῦτο ἀποτελεῖ τὴν διακαῆ ἐπιθυμίαν πάντων, ὡς ἐπίσης καὶ τῆς Δ/νσεως καὶ τοῦ λοιποῦ προσωπικοῦ τοῦ Ταμείου. Μία ὅμως αὐξήσις τῶν συντάξεων, ὅπως τὴν πιστεύει τὸ TAKE (κανονισμὸς τούτων ἐπὶ τοῦ τελευταίου μισθοῦ καὶ εἰς ποσοστὸν ἀνάλογον πρὸς τὸ τῶν Δημοσίων ὑπαλλήλων) θὰ ἀπαιτήσῃ ἐπὶ πλέον περὶ τὰ 22-23 ἑκατομμύρια δραχ. ἑτησίως. Ἐγράφη πρὸ τινος ὅτι διὰ τὴν αὐξήσιν τῶν συντάξεων κατὰ χιλίας δραχ. θὰ ἀπαιτηθοῦν ἑτησίως 3.358.000 δραχ. Τὸ 1/6 δηλαδή τοῦ περικοστούματος τοῦ ἔτους 1969. Δὲν ὑπάρχει μεγαλυτέρα διαστρέβλωσις τῶν ἀριθμῶν. Διότι διὰ τὴν αὐξήσιν τῶν συντάξεων κατὰ 1.000 ἀπαιτοῦνται ἑτησίως 47 ἑκατομμύρια καὶ οὐχὶ 3.358.000. Τρία ἑκατομμύρια τριακόσια πενήκοντα ὀκτὼ χιλιάδες (3.358.000) ἀπαιτοῦνται μηνιαίως, ἐπὶ 15 μῆνας=47.012.000. Ὅμοίως ἔχει γραφῆ κατ' ἐπανάληψιν νὰ αὐξηθοῦν αἱ συντάξεις κατὰ τὸ ὑπάρχον περίσσευμα. Ἐὰς ὑποθέσωμεν, ὅμως, ὅτι ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἐμφανιζομένου εἰς τὸν ἀπολογισμὸν περισσεύματος τῶν 18 ἑκατομμυρίων δραχ. (τὸ ὁποῖον ὡς ἀνεφέρθη δὲν εἶναι τὸ πραγματικόν) χορηγεῖται αὐξήσις τῶν συντάξεων κατὰ 10%. Τὸ περίσσευμα τοῦτο θὰ ἐπαρκέσῃ διὰ τὴν πληρωμὴν τῆς τοιαύτης αὐξήσεως μόνον ἐπὶ 2½ ἔτη. Διότι ἡ ἑτησία ἐπιβάρυνσις τῆς ἐκ 10% αὐξήσεως τῶν συντάξεων ἀνέρχεται σήμερον εἰς 7,2 ἑκατομμύρια. Ἄρα μετὰ τὰ δύο καὶ ἡμισυ ἔτη θὰ πρέπει νὰ περικοπῆ ἢ χορηγηθεῖσιν αὐξήσις διότι τὸ Ταμεῖον

δὲν θὰ δύναται νὰ συνεχίση τὴν καταβολὴν ταύτης, ἐπειδὴ θὰ ἔχη ἔξαντληθῆ τὸ περίσσευμα.

Ὅμοίως, ἔχει γραφῆ νὰ φύγουν οἱ ὑπάλληλοι τοῦ TAKE καὶ νὰ ἐξυπηρετῆται τὸ Ταμεῖον ἀπὸ κληρικούς ἀντὶ ἑνὸς ἐπιμισθίου καὶ ἐκ τῆς τοιαύτης οἰκονομίας, ἡ ὁποία θὰ προκύψῃ, νὰ αὐξηθοῦν αἱ συντάξεις. Σήμερον, εἰς τὸ Ταμεῖον ἐργάζονται 44 ὑπάλληλοι ἐν ὧν καὶ λαμβάνουν μηνιαίως δραχ. 183.800, ἔτησίως δὲ 2.573.320 δραχ. Ἡ τοι ποσοστὸν ἐπὶ τῶν ἐσόδων τοῦ TAKE 1,85%. Περιττὸν νὰ λεχθῆ, ὅτι αἱ ὀργανικαὶ θέσεις, θεσπισθεῖσαι καὶ αὐταὶ πρὸ πολλῶν ἐτῶν, πρὸ δηλαδή τῆς θεσπίσεως τοῦ νέου συστήματος τοῦ Κλάδου Ἀσθενείας, διὰ τοῦ ὁποίου ἐδιπλασιάσθη ἡ ἐργασία, ἀνέρχονται εἰς 60. Περιττὸν ἐπίσης νὰ λεχθῆ, ὅτι οἱ 44 αὐτοὶ ὑπάλληλοι διὰ νὰ προλάβουν ὅλον αὐτὸν τὸν φόρτον τῆς ἐργασίας, ὁ ὁποῖος ἀντιστοιχεῖ διὰ 60 καὶ πλεόν ὑπαλλήλους, ἐργάζονται ὑπερανθρώπως. Ἄλλ' ἄς ὑποθέσωμεν, ὅτι ἐφαρμόζεται ἡ πρότασις αὐτή. Ποία θὰ εἶναι ἡ οἰκονομία; Ἐν ἑκατομμύριον; Δὲν νομίζομεν. Ἄλλ' ἄς ὑποθέσωμεν ὅτι θὰ ἀνέλθῃ εἰς ἕν ἑκατομμύριον. Μὲ ποσὸν ὅμως ἑνὸς μόνου ἑκατομμυρίου δραχ. εἶναι δυνατὸν νὰ λυθῆ τὸ θέμα τῶν συντάξεων; Ἡ διάθεσις ἑνὸς ἑκατομμυρίου διὰ τὴν αὐξήσιν τῶν συντάξεων δὲν ἀντιστοιχεῖ οὔτε εἰς 1,1/2%. Ἐκτὸς αὐτοῦ, εἶναι δυνατὸν νὰ λειτουργήσῃ Ὁργανισμὸς χωρὶς τακτικὸν προσωπικόν;

Ἐχει ὁμοίως γραφῆ, ὅτι πρέπει νὰ διατεθῆ τὸ ἐνεργητικὸν τοῦ Ταμεῖου διὰ τὴν αὐξήσιν τῶν συντάξεων. Τὸ ἐνεργητικὸν ἀποτελεῖ τὴν περιουσίαν τοῦ Ὁργανισμοῦ. Ποῖος ὅμως σῶφρων ἄνθρωπος πωλεῖ τὴν περιουσίαν του, διὰ νὰ πληρώσῃ τρέχοντα ἔξοδα; Καὶ θὰ ἀπετέλει αὐτὸ λύσιν δι' ἕνα Ὁργανισμόν, νὰ πωλήσῃ τὴν περιουσίαν του διὰ νὰ βελτιώσῃ τὰς συντάξεις; Καὶ ὕστερον τί θὰ ἐγίνετο:

Κλάδος Ἀρωγῆς.

α) Γενικὰ περὶ αὐτοῦ. Ὁ Κλάδος Ἀρωγῆς ἰδρύθη, ὡς γνωστὸν, ἐν ἔτει 1947 καὶ σκοπὸς αὐτοῦ εἶναι ἡ παροχὴ βοηθήματος εἰς τοὺς κατ' ἔτος συνταξιοδοτούμενους. Τὸ ἀσφάλιστρον διὰ τὸν Κλάδον τοῦτον εἶναι 4%, τὸ δὲ βοήθημα, ὅπερ παρέχεται

εις τους εξερχομένους, συνίσταται εις τόσους μισθούς ὅσα καὶ τὰ ἔτη συμμετοχῆς τοῦ ἡσφαλισμένου εις αὐτόν. Ὡς μισθὸς λαμβάνεται ὁ μέσος ὅρος τῶν ἀποδοχῶν τοῦ τελευταίου ἔτους. Ἐνταῦθα θὰ πρέπει νὰ σημειωθῇ, ὅτι τὸ μὲν ἀσφάλιστρον δὲν ἦτο ἀπὸ τῆς ιδρύσεως τοῦ Κλάδου 4%, ἀλλ' ἀρχικῶς 1%, βραδύτερον δὲ ἠυξήθη εἰς 2%, δι' ἓν διάστημα (16/10/1966-31/12/1966) εἰς 3% καὶ ἀπὸ 1/1/1967 εἰς 4%. Οὔτε ἐπίσης οἱ μισθοί, ἐφ' ὧν ὑπολογίζεται τοῦτο, ἦσαν οἱ αὐτοὶ πρὸς τοὺς σημερινούς. Ἐν τούτοις, τὸ βοήθημα κανονίζεται ἐπὶ τοῦ μέσου ὅρου τῶν 12 τελευταίων μισθῶν, διὸ καὶ τὸ χορηγούμενον ἐφ' ἅπαξ βοήθημα εἶναι 10πλάσιον τῶν καταβληθέντων μέχρι σήμερον ὑφ' ἐκάστου ἀσφαλιστρῶν. Οὔτω τὰ καταβληθέντα ἀπὸ τῆς ιδρύσεως τοῦ Κλάδου Ἀρωγῆς μέχρι σήμερον ἀσφάλιστρα διὰ τὸν Κλάδον τοῦτον ἀνέρχονται κατὰ κατηγορίας:

- α) Τῆς Α' κατηγορίας εἰς τὸ ποσὸν τῶν 17.000 ἐνῶ ὡς βοήθημα χορηγεῖται τὸ ποσὸν τῶν 170.000.
- β) Τῆς Β' κατηγορίας εἰς τὸ ποσὸν τῶν 14.000, τὸ δὲ βοήθημα εἰς τὸ ποσὸν τῶν 142.000.
- γ) Τῆς Γ' κατηγορίας εἰς τὸ ποσὸν τῶν 13.500, τὸ δὲ βοήθημα εἰς τὸ ποσὸν τῶν 123.000, καὶ
- δ) Τῆς Δ' κατηγορίας εἰς τὸ ποσὸν τῶν 11.000, τὸ δὲ βοήθημα εἰς τὸ ποσὸν τῶν 112.000

Ἄλλὰ τὸ ὑπὸ τοῦ TAKE χορηγούμενον βοήθημα δὲν εἶναι μόνον, ὡς προκύπτει ἐκ τῶν ἀνωτέρω, πολλαπλάσιον τῶν καταβληθέντων ὑφ' ἐκάστου ἀσφαλιστρῶν διὰ τὸν Κλάδον Ἀρωγῆς. Εἶναι διπλάσιον καὶ τῶν καταβληθέντων ἀσφαλιστρῶν δι' ὅλους τοὺς Κλάδους.

Οὔτω τὸ σύνολον τῶν ἀσφαλιστρῶν τῶν ἡσφαλισμένων, οἱ ὁποῖοι κατέβαλον ταῦτα εἰς τὸν δέοντα χρόνον, ἀνέρχονται σήμερον:

α) Τὰ τῆς Α' Κατηγορίας	εἰς τὸ ποσὸν τῶν	90.000
β) Τὰ τῆς Β'	» » » » »	75.000
γ) Τὰ τῆς Γ'	» » » » »	65.000
δ) Τὰ τῆς Δ'	» » » » »	55.000

Ἐπ' εὐκαιρίᾳ θὰ πρέπει νὰ σημειωθῇ ὅτι τὸ TAKE, καὶ εἰς ἄλλα μὲν σημεῖα, ἰδιαιτέρως ὅμως εἰς τὸ ἐφ' ἅπαξ βοήθημα πλεονε-

κτεῖ τῶν λοιπῶν ἀσφαλιστικῶν Ταμείων, τοῦλάχιστον τῶν περισσοτέρων. Διότι ἄλλα ἀσφαλιστικά Ταμεῖα δὲν χορηγοῦν διόλου ἐφ' ἅπαξ βοήθημα, ἄλλα χορηγοῦν μὲν ἄλλα περιορισμένον. Τὸ TAKE, ὡς πρὸς τὸ ἐφ' ἅπαξ βοήθημα, ὑπερτερεῖ ἀκόμη καὶ τοῦ Ταμείου Προνοίας τῶν Δημοσίων ὑπαλλήλων, τὸ ὁποῖον κανονίζει τοῦτο ἐπὶ τοῦ μέσου ὄρου τῶν 24 τελευταίων μισθῶν καὶ οὐχὶ τῶν 12, ὡς τὸ ἡμέτερον Ταμεῖον. Ἐὰν ὁ ὑπολογισμὸς καὶ τοῦ ὑπὸ τοῦ TAKE χορηγουμένου βοηθήματος ἐγίνετο ἐπὶ τῶν 24 τελευταίων μισθῶν, τοῦτο θὰ ἦτο πολὺ μικρότερον τοῦ καταβαλλομένου σήμερον.

2. Ἔσοδα καὶ ἔξοδα τοῦ Κλάδου Ἀρωγῆς καὶ παρατηρήσεις ἐπ' αὐτῶν.

Οἱ πόροι τοῦ Κλάδου Ἀρωγῆς συνίστανται εἰς τὴν ὑπὲρ αὐτοῦ εἰσφορὰν τῶν ἠσφαλισμένων καὶ τοὺς τόκους ἐκ τῶν κατατεθειμένων εἰς τὴν Τράπεζαν τῆς Ἑλλάδος περισσευμάτων αὐτοῦ τῶν ἐτῶν 1965, 1967 καὶ 1968.

Οὕτω τὰ ἔσοδα καὶ ἔξοδα τοῦ ἐν λόγῳ Κλάδου ἐμφανίζονται κατὰ τὴν τελευταίαν 10ετίαν ὡς κάτωθι:

Ἔτη	Ἔσοδα	καταβληθέντα βοηθήματα	περιπτ. κατ' ἔτος	μέσος ὄρος
1960	3.062.392	2.907.941	221	13.158
1961	3.117.094	2.743.490	176	15.588
1962	3.318.000	3.092.127	182	16.989
1963	3.920.969	3.089.330	161	19.070
1964	4.427.162	4.244.782	165	25.762
1965	5.407.733	4.619.756	142	32.534
1966	6.065.997	6.759.235	178	37.973
1967	16.166.951	7.225.396	142	50.883
1968	17.821.879	14.687.027	208	70.611
1969	23.479.550	18.516.160	255	72.612

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω καταφαίνεται ἡ ἀλματώδης αὐξησης τοῦ βοηθήματος κατὰ τὰ ἔτη 1966, 1967 καὶ 1968, ὀφειλομένη ὄχι μόνον εἰς τὴν αὐξησην τῶν μισθῶν ἐνεργείας, ἀλλ', ὡς ἐλέχθη, καὶ εἰς τὸν τρόπον ὑπολογισμοῦ.

Ἀπότομον αὐξησην ἐμφανίζουν ἐπίσης καὶ τὰ χορηγηθέντα ἐν ἔτει 1969 βοηθήματα, καίτοι ἀνωτέρω ἢ διαφορά των ἀπὸ τὰ τοιαῦτα τοῦ ἔτους 1968 ἐμφανίζεται μηδαμινὴ (2.000). Ὁ πραγματικὸς μέσος ὄρος τῶν χορηγηθέντων κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο βοηθημάτων ἀνέρχεται εἰς τὸ ποσὸν τῶν 94.000 δρχ. καὶ οὐχὶ εἰς τὸ ποσὸν τῶν 72.612. Ἡ διαφορά αὕτη ὀφείλεται εἰς τὸ ὅτι περὶ τὰ 115 βοηθήματα ὑπερηλίκων, ὑπολογισθέντα ἀρχικῶς συμφώνως πρὸς τὰ ὑπὸ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 3120 /68 ἀποφάσεως τοῦ Συμβουλίου Ἐπικρατείας ὀριζόμενα, ἀναπροσηρμόσθησαν κατὰ τὸ ἔτος 1970 βάσει ἐτέρας ἀποφάσεως τοῦ Σ. Ἐπικρατείας καὶ κατεβλήθη εἰς τοὺς δικαιούχους ἢ ἐπὶ πλεόν διαφορά, ἀνελθοῦσα εἰς τὸ συνολικὸν ποσὸν τῶν 6.870.000.

Οὕτως, αἱ δαπάναι τοῦ Κλάδου Ἀρωγῆς κατὰ τὸ ἔτος 1969, ὁμοῦ μετὰ τῶν διαφορῶν, αἱ ὀποῖαι κατεβλήθησαν κατὰ τὸ ἔτος 1970, ἀνῆλθον εἰς τὸ ποσὸν τῶν 25.386.160 ἐνῶ τὰ ἔσοδα τοῦτου εἰς τὸ ποσὸν τῶν 23.479.550 δραχμ. Δηλαδή, τὰ ἔσοδα τοῦ Κλάδου ἦσαν ὀλιγώτερα τῶν χορηγηθέντων βοηθημάτων, κατὰ 1.906.610 δρχ. Σημειωτέον δέ, ὅτι ὁ Κλάδος Ἀρωγῆς δὲν βαρύνεται με οὐδεμίαν ἄλλην δαπάνην. Πάντως, παρὰ τὸ ἐμφανιζόμενον ἔλλειμμα τοῦ Κλάδου Ἀρωγῆς κατὰ τὸ ἔτος 1969 οἱ ἠσφαλισμένοι μας, ἐξερχόμενοι σήμερον τῆς ὑπηρεσίας, λαμβάνουν ὡς ἐφ' ἅπαξ βοήθημα σημαντικώτατον ποσόν, ἐνῶ ἄλλων ἀσφαλιστικῶν Ὄργανισμῶν πέραν μιᾶς συντάξεως καὶ αὐτῆς κατὰ τὸ πλεῖστον μικρᾶς, οὐδὲν ἕτερον λαμβάνουν.

Κλάδος Ἀσθενείας

Γενικὰ περὶ αὐτοῦ.

Ὡς γνωστόν, μέχρι τοῦ ἔτους 1966, τὸ TAKE παρεῖχε μόνον νοσοκομειακὴν περίθαλψιν εἰς τοὺς ἠσφαλισμένους καὶ συνταξιούχους αὐτοῦ καὶ τὰ προστατευόμενα μέλη τούτων, καὶ δὴ Γ' θέσεως. Ἦτο ὡς ἐκ τούτου ἡ τοιαύτη περίθαλψις πλημμελής. Παρὰ ταῦτα, ὁ Κλάδος Ἀσθενείας ἦτο πάντοτε σχεδὸν ἐλλειμματικός, τὰ δὲ ἀνοίγματα αὐτοῦ ἐκαλύπτοντο ἀπὸ τὰ ἔσοδα τοῦ Κλάδου Συντάξεων. Ἡ Διοίκησις τοῦ TAKE εἶχεν ἐπισημάνει ἀπὸ ἐνωρὶς βεβαίως τὴν τοιαύτην πλημμελῆ λειτουργίαν τοῦ Κλάδου Ἀσθενείας, διὰ τὴν ὁποίαν τὸ Ταμεῖον ἐσχολιάζετο δυσμενῶς. Ἡ προσπάθειά του συνεπῶς κατέτεινεν εἰς τὴν ὀπωσδήποτε βελτίωσιν τῶν παροχῶν τοῦ Κλάδου Ἀσθενείας. Κατόπιν δὲ πολλῶν προσπαθειῶν κατώρθωσεν, ἐν ἔτει 1966 διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 282/66 Πράξεως τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, νὰ ἐπιτύχη τὴν παροχὴν πλήρους ὑγειονομικῆς περιθάλψεως εἰς τὸν Ἐφημεριακὸν Κληρὸν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, εἰς τοὺς ἐξ αὐτῶν συνταξιούχους καὶ εἰς τὰ προστατευόμενα μέλη τούτων. Βεβαίως, τὸ ἐπίτευγμα τοῦτο ἦτο μέγα καὶ ὀπωσδήποτε οἱ ἠσφαλισμένοι ἠσθάνθησαν ἀνακούφισιν, πλὴν ὅμως ἡ ἀπρόσκοπτος λειτουργία τοῦ Κλάδου, βάσει τοῦ νέου τούτου συστήματος, ὀφείλεται εἰς τὴν αὔξησιν τῶν μισθῶν ἐνεργείας ἀπὸ τοῦ ἔτους 1967 καὶ τὴν αὔξησιν τοῦ ἀσφαλιστροῦ ὑπὲρ τοῦ ἐν λόγῳ Κλάδου, ἀποτέλεσμα τῶν ὁποίων ὑπῆρξεν ἡ αὔξησις τῶν ἐσόδων αὐτοῦ. Διότι, ὡς ἐλέχθη, ὁ Κλάδος Ἀσθενείας παρὰ τὴν κατὰ πολὺ περιορισμένην περίθαλψιν, τὴν ὁποίαν παρεῖχε προηγουμένως, ἐνεφάνιζε κατ' ἔτος ἔλλειμμα, αἱ δὲ δαπάναι αὐτοῦ ἐτησίως δὲν ὑπερέβαινον τὰ 7½ ἑκατομμύρια δρχ. Μὲ τὸ νέον ὅμως σύστημα, τῆς παροχῆς δηλαδὴ πλήρους ὑγειονομικῆς περιθάλψεως, αἱ δαπάναι θὰ ἐτριπλασιάζοντο. Συνεπῶς, ἐὰν δὲν ἠυξάνοντο οἱ μισθοί, ἡ παροχὴ πλήρους ὑγειονομικῆς περιθάλψεως θὰ ἦτο ἀνέφικτος, καθ' ὅσον ἐκτὸς τοῦ ½ τῶν εἰσπράξεων τοῦ περιοδικοῦ «Ἐκκλησία», αἱ ὁποῖαι περιέρχονται εἰς τὸ TAKE διὰ τὴν ἐνίσχυσιν τοῦ Κλάδου Ἀσθενείας, οὐδεὶς ἄλλος πόρος ἐθεσπίσθη ὑπὲρ αὐτοῦ.

Κατά τὸ ἔτος 1969, βάσει τῶν στοιχείων τοῦ ἀπολογισμοῦ, αἱ εἰσπράξεις καὶ αἱ πληρωμαὶ τοῦ Κλάδου ἀνῆλθον:

Α' ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ

1) Εἰσφοραὶ ἠσφαλισμένων	δρχ.	21.934.876
2) Εἰσφοραὶ συνταξιούχων 3%	»	1.217.363
3) 1/2 Εἰσπράξεων τοῦ Περι- δικοῦ «Ἐκκλησία»	»	2.374.866
4) Ἐκ τόκων παρὰ Τραπεζαῖς	»	778.868. 26.305.973

Β' ΠΛΗΡΩΜΑΙ

1) Νοσήλεια γενικῶς		23.942.794
2) Γενικὰ ἔξοδα (προμήθεια Τραπεζῆς, ἐκτυπωτικά, εἰσφορὰ εἰς ΤΣΑΥ κλπ.)		207.658 24.150.452

Γ' ΠΕΡΙΣΣΕΥΜΑ

δρχ. 2.155.521

Ἡ κατὰ τὰ προηγούμενα ἔτη κινήσεις τοῦ Κλάδου ἦτο ἡ ἀκόλουθος:

Ἔτη	Ἔσοδα	Ἔξοδα
1960	3.851.657	4.570.942
1961	4.748.253	5.955.533
1962	5.055.447	5.697.573
1963	5.216.697	7.246.912
1964	5.895.759	7.171.281
1965	7.243.700	7.317.375
1966	7.624.782	8.182.556
1967	18.257.052	8.778.830
1968	19.406.121	12.608.483

Κατὰ τὸ ἔτος 1970, αἱ δαπάναι τοῦ Κλάδου Ἀσθενείας ἐμφανίζονται περισσότερον ἠξήθημένοι, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ ἔσοδα τούτου, τὰ ὁποῖα παραμένουν τὰ αὐτά. Κατὰ μῆνα καταβάλλονται ὑπὸ τοῦ TAKE διὰ νοσήλεια πλεόν τῶν δύο ἑκατομμυρίων δρχ., ἐνῶ αἱ εἰσπράξεις ἐξ εἰσφορῶν τῶν ἠσφαλισμένων ὑπολείπονται τῶν δύο ἑκατομμυρίων μηνιαίως. Μετὰ μάλιστα τὴν βελτίωσιν τῶν θέσεων τῶν προστατευομένων μελῶν, τὰ ὁποῖα ἐφεξῆς θὰ νοσηλεύονται εἰς θέσιν Ββ', καὶ οὐχὶ Γ' ὡς μέχρι σήμερον, αἱ δαπάναι θὰ εἶναι κατὰ πολὺ μεγαλύτεραι. Σημειωτέον ὅτι τὰ προστατευόμενα μέλη, μαζὶ μετὰ τὴν πατρικὴν οἰκογένειαν, ἀνέρχονται περίπου εἰς 20.000, ἐνῶ οἱ ἠσφαλισμένοι καὶ οἱ συνταξιούχοι εἰς 12.500. Ὑπογραμμίζεται δὲ ὅτι μόνον οἱ 12.500 ἄμεσοι ἠσφαλισμένοι καὶ συνταξιούχοι καταβάλλουν εἰσφορὰν διὰ τὸν Κλάδον ὑγείας. Ἐκ τούτου καθίσταται φανερόν, ὅτι ὁ Κλάδος ὑγείας, ἐὰν οἱ ἠσφαλισμένοι μας δὲν κατανοήσουν, ὅτι πρέπει νὰ χρησιμοποιοῦν τὰ βιβλιάριά των μόνον ὅταν παρίσταται ἀνάγκη, θὰ ἐμφανίσῃ μετ' οὐ πολὺ ἀνοίγματα τρομερά, πρᾶγμα ὅπερ δὲν θὰ εἶναι οὔτε πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ TAKE, ἀλλ' οὔτε καὶ πρὸς τὸ συμφέρον αὐτῶν τῶν ἰδίων. Βεβαίως ἡ ὑπηρεσία τοῦ TAKE, ὅταν διαπιστώσῃ ὑπερβολὰς εἶναι ὑποχρεωμένη νὰ πράξῃ ὅ,τι καὶ τὸ Δημόσιον εἰς παρομοίας περιπτώσεις. Ἐλπίζεται ὅμως ὅτι θὰ κατανοηθῇ ἐκ μέρους ὄλων ὥστε νὰ μὴ παραστῇ τῆσιν αὐτῶν ἀνάγκη. Πάντως, δὲν δύναται νὰ λεχθῇ ἂν ἅπαντες οἱ ἠσφαλισμένοι ἐχρησιμοποίησαν μέχρι σήμερον καλῶς τὰ βιβλιάριά των.

Πρέπει ἀκόμη νὰ λεχθῇ, ὅτι παρὰ τὰς ἀνωτέρω οὐσιώδεις βελτιώσεις τοῦ Κλάδου Ἀσθενείας ὑπολείπονται καὶ ἄλλαι, κυρίως ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν βελτίωσιν τῆς θέσεως τῶν ἐφημερίων. Τοῦτο, ἂν καὶ εἶναι συνάρτησις τῶν οἰκονομικῶν δυνατοτήτων τοῦ Κλάδου Ὑγείας, ἐν τούτοις πιστεύεται ὅτι θὰ ρυθμισθῇ συντόμως. Ὑπάρχει βέβαιος ἐλπίς, ὅτι καὶ οἱ ἠσφαλισμένοι εἰς τὸ TAKE θὰ βοηθήσουν εἰς τὸ θέμα αὐτὸ τῆς λελογισμένης καὶ καλῆς χρήσεως τῶν βιβλιαρίων των, πρὸς περιστολὴν τῶν δαπανῶν τοῦ Κλάδου Ὑγείας καὶ μείωσιν τοῦ ἐνδεχομένου ἀνοίγματος.

Πάντως, τὸ θέμα τῆς ὑγείας τῶν ἡσφαλισμένων τοῦ TAKE ἀντιμετωπίζεται ἐκ μέρους τῆς Διοικήσεως τοῦ Ὁργανισμοῦ κατὰ τρόπον, θὰ ἡδύνατο νὰ λεχθῆ, συναισθηματικόν.

Διότι εἰς μὲν τὸ Δημόσιον ἢ νοσοκομειακῆ περιθάλψις διὰ τοὺς πάσχοντας ἐκ χρονίων νοσημάτων εἶναι διετής, ἐνῶ διὰ τὰς περιπτώσεις τῶν ἐφημερίων καὶ τῶν προστατευομένων μελῶν των δὲν τίθενται χρονικοὶ περιορισμοί. Δύνανται δηλαδή ἀσθενεῖς ἡσφαλισμένοι τοῦ ἡμετέρου Ταμεῖου νὰ νοσηλεύωνται, δαπάναις αὐτοῦ, ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν ἢ καὶ ἰσοβίως ἀκόμη. Ἐκτὸς τούτου, τρανότατον δεῖγμα τοῦ ἐνδιαφέροντος τοῦ TAKE διὰ τὸ θέμα τῆς ὑγείας τῶν ἐφημερίων καὶ τῆς πρεπούσης νοσηλείας των εἶναι καὶ ἡ ἴδρυσις τοῦ N.I.K.E., τὸ ὁποῖον, ὡς γνωστόν, στεγάζεται εἰς ἀκίνητον τοῦ TAKE, ἀγορασθὲν ὑπ' αὐτοῦ.

Τέλος ἄς λεχθῆ ἅπαξ ἔτι οἱ ἡσφαλισμένοι, ἂν ἀγαπήσουν τὸ Ταμεῖον των περισσότερον καὶ ἂν διὰ τῆς συμπαραστάσεώς των τὸ ὑποστηρίξουν, θὰ δυνηθῆ τοῦτο νὰ πραγματοποιηθῆ καὶ τὰς ὑπολειπομένας εἰσέτι ἐπιδιώξεις του εἰς ὄφελος αὐτῶν τῶν ἰδίων τῶν μετόχων του. Ἄς προστεθῆ δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι οὐδεὶς ἄλλος ἀσφαλιστικὸς Ὁργανισμὸς, στηριζόμενος εἰς μόνους τοὺς πενιχροὺς του πόρους, κατάρθωσε νὰ ἐπιτύχῃ εἰς διάστημα ὀλίγων ἐτῶν τόσα ὅσα τὸ TAKE. Τοῦτο ὀφείλεται ἀφ' ἑνὸς εἰς τὰς αἱματηρὰς οἰκονομίας καὶ ἀφ' ἑτέρου εἰς τὴν χρηστὴν διαχείρισιν τῶν ἐσόδων του. Τὰ ἐκ τῆς τοιαύτης διαχείρισεως προκύπτουντα τυχὸν κατ' ἔτος πλεονάσματα δὲν ἐνισχύουν μόνον τὴν περιουσίαν αὐτοῦ, ἀλλὰ σημαντικὸν μέρος τούτων διατίθενται διὰ δάνεια τῶν ἡσφαλισμένων καὶ συνταξιούχων του. Σημειωτέον, ὅτι κατὰ τὰ ἔτη 1968-1970 ἔχουν εἰς δάνεια διατεθῆ ἐν συνόλῳ 7.800.000 δραχμ.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ ΕΚ ΤΟΥ Τ. Α. Κ. Ε.

ΥΠΕΙΘΟΝΟΜΙΚΗ ΠΕΡΙΘΑΛΨΙΣ ΤΩΝ ΗΣΦΑΛΙΣΜΕΝΩΝ

ΣΧΕΤ.: α. Υπ.ἀριθμ. 665/62 Β.Δ.

β. » » 286/66 Π.Υ.Σ.

γ. » » 137/67 Α.Ν. (ἄρθρον 7 παρ. 2)

δ. » » 694/70 Ν.Δ.

ε. Ἀπόσπασμα πρακτικῶν Δ. Συμβουλίου Τ.Α.Κ.Ε. τῆς Συνεδριάσεως Κ/29-10-70

Ἰδόντες τ' ἄνωτέρω

Ἀποφασίζομεν

Καθορίζομεν ὡς κατωτέρω τὸν χρόνον νοσηλείας κατὰ κατηγορίαν παθήσεων τῶν ἡσφαλισμένων τοῦ Τ.Α.Κ.Ε., τὴν ἐν Νοσοκομείῳ θέσιν νοσηλείας αὐτῶν, τοὺς ὅρους τῆς εἰς τὸ ἐξωτερικὸν νοσηλείας των, ὡς καὶ τὰ τῶν καθηκόντων τοῦ Συμβουλίου ἱατροῦ τοῦ Τ.Α.Κ.Ε.

1. Οἱ ἐν ἐνεργείᾳ ἢ συνταξιοῦχοι πρεσβύτεροι τῆς Α' μισθολογικῆς κατηγορίας καὶ τὸ ἐν ἐνεργείᾳ ἢ συνταξιοδοτούμενον προσωπικὸν τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. καὶ τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων ἀπὸ τοῦ 5ου βαθμοῦ καὶ ἄνω καὶ οἱ τοῦτοις ἰσόμισθοι νοσηλεύονται εἰς θέσιν Βα, οἱ σύζυγοι αὐτῶν ὡς καὶ τὰ λοιπὰ προστατευόμενα μέλη τῆς τε φυσικῆς καὶ πατρικῆς οἰκογενείας αὐτῶν εἰς θέσιν Ββ.

Οἱ λοιποὶ ἐν ἐνεργείᾳ ἢ συνταξιοῦχοι πρεσβύτεροι, διάκονοι ὑπάλληλοι τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων καὶ τοῦ Τ.Α.Κ.Ε., οἱ ὑπάλληλοι τῆς Γ' κατηγορίας ἀπὸ τοῦ 9ου βαθμοῦ καὶ ἄνω, αἱ σύζυγοι αὐτῶν, ὡς καὶ τὰ λοιπὰ προστατευόμενα μέλη τῆς τε φυσικῆς καὶ πατρικῆς οἰκογενείας εἰς θέσιν Ββ.

Οἱ ἐκ τῶν ὑπαλλήλων τῆς Γ' Κατηγορίας μέχρι καὶ τοῦ 10ου βαθμοῦ, οἱ ἱεροψάλται καὶ τὰ προστατευόμενα μέλη τῆς φυσικῆς καὶ πατρικῆς οἰκογενείας εἰς θέσιν Γ'.

2. Ἡ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ νοσηλείᾳ πρὸς τοὺς ἡσφαλισμένους καὶ συνταξιοῦχους παρέχεται ὑπὸ τοὺς ὅρους καὶ προϋποθέσεις τῶν διατάξεων τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 665/62 Β.Δ., ὡς τοῦτο ἐτροποποιήθη μεταγενεστέρως καὶ μέχρι τοῦ ποσοῦ τῶν ἑκατὸν χιλιάδων (100.000) δρχ. Εἰς τὸ ποσὸν τοῦτο περιλαμβάνονται τὰ ἐξόδα νοσηλείας, ὄδοιπορικὰ ἐξόδα τοῦ ἀσθενοῦς καὶ τοῦ τυχόν συνόδοῦ αὐτοῦ καὶ ἐξόδα διαμονῆς ἐν ξενοδοχείῳ. Ἡ παρεχομένη νοσοκομειακὴ περίθαλψις πρὸς τοὺς ἐκ τῶν κληρικῶν καὶ τῶν προστατευομένων μελῶν τῆς οἰκογενείας αὐτῶν πάσχοντας ἐκ φυματιώσεως, νευροψυχικῶν παθήσεων καὶ καρκίνου, δὲν ὑπόκεινται εἰς χρονικοὺς περιορισμούς. Κατὰ τὰ λοιπὰ ἐφαρμόζονται αἱ διατάξεις τῶν παραγράφων, 5,6 καὶ 7 τοῦ ἁρθρου 8. τοῦ Β/Δτος 665/62.

3. Ὁ κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἁρθρου 1 τοῦ Ν. 3281/55 ὑπηρετῶν εἰς τὸ Τ.Α.Κ.Ε. ἱατρὸς Σύμβουλος ἐφεξῆς θὰ ἀσκή τὰ καθήκοντα τοῦ ἐλεγκτοῦ ἱατροῦ διὰ τοὺς ἡσφαλισμένους τοὺς διαμένοντας ἐν τῇ περιφερείᾳ τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, ὡς καὶ διὰ τοὺς ὑπαλλήλους τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. καὶ τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν.

Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ

Π. ΛΑΜΠΡΑΚΟΣ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΘΕΙΑΣ ΕΝΑΝΘΡΩΠΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΤΟΠΩΝ

Περὶ τῆς ἀνάγκης ἐλεύσεως τοῦ θείου Λυτρωτοῦ εἰς τὸν κόσμον μᾶς ὁμιλεῖ ὁ θεῖος Ἀπόστολος Παῦλος, τὸν δὲ χρόνον τῆς ἐπὶ γῆς παρουσίας τοῦ Θεοῦ Λόγου εἰς σωτηρίαν τοῦ κόσμου χαρακτηρίζει λίαν εὐστόχως ὡς «πλήρωμα τοῦ χρόνου» (Γαλ. 4,4). Ἡ δὲ ἔλευσις τοῦ θείου Λυτρωτοῦ, καὶ ἀπεσταλμένου παρὰ τοῦ Θεοῦ Πατρὸς Υἱοῦ Αὐτοῦ Μονογενοῦς εἰς τὸν κόσμον, εἰς σωτηρίαν αὐτοῦ καὶ ἀπολύτρωσιν, προεφητεύθη τόσον ὑπὸ τοῦ Ἰουδαϊκοῦ ὅσον καὶ ὑπὸ τοῦ Ἐθνικοῦ κόσμου τῆς ἀρχαιότητος. Καὶ ἐν μὲν τῇ Παλαιᾷ Διαθήκῃ ἀφθονοῦσιν αἱ Προφητικαὶ προρρήσεις περὶ τῆς ἐξ Ἰουδα γενήσεως τοῦ παιδὸς Ἐκείνου, ὅστις ἔμελλεν ἵνα ὀδηγήσῃ τὸν Ἰσραὴλ καὶ τὰ βήματα ὄλων τῶν ἀνθρώπων σταθερῶς εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ἀληθείας καὶ τῆς γνώσεως τοῦ Ἐνὸς καὶ ἀληθινοῦ Θεοῦ καὶ εἰς τὴν λύτρωσιν.

Ἦδη ἀπὸ τοῦ Πατριάρχου Ἀβραάμ, τοῦ γενάρχου τῶν Ἰσραηλιτῶν, καὶ τῶν ἄλλων Πατριαρχῶν, τοῦ Ἰακώβ ἢ Ἰσραὴλ, τοῦ Θεόπου Μωϋσέως καὶ ὕστερον ἀπὸ τῆς χορείας τῶν Προφητῶν τοῦ Ἰσραὴλ, ἀποκαλύπτεται («τὸ χρόνις αἰωνίοις σεσιγημένον μυστήριον»), κατὰ τὸν θεῖον Ἀπόστολον Παῦλον (Ρωμ. 16,25), τὸ εἰς σωτηρίαν τοῦ κόσμου φανερωθὲν («ὅτε ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου»), κατὰ τὸν ἴδιον Ἀπόστολον τῶν Ἐθνῶν (Γαλ. 4,4), ὡς προελέχθη τὸ μυστήριον τῆς ἐνσάρκου Οἰκονομίας τοῦ Θεοῦ.

Ἐν δὲ τῷ Ἐθνικῷ κόσμῳ οἱ μεγάλοι αὐτοῦ σοφοὶ διδάσκαλοι καὶ συμπάσης τῆς ἀνθρωπότητος πνευματικοὶ καθοδηγηταί, ἐν οἷς ὁ Σωκράτης, προφητικῶς ὁμιλῶν εἶπεν ὅτι οἱ ἄνθρωποι θὰ εὐρίσκωνται ἐν ὑπνῷ βαθεῖ ἕως ὅτου ὁ Θεὸς ἤθελε πέμψῃ ἄλλον τινά, ὅστις θὰ φροντίσῃ νὰ ἐξαγάγῃ αὐτοὺς ἀπὸ τὸν ψυχικὸν καὶ πνευματικὸν λήθαργον, ὁ Πλάτων, ὁ γνήσιος ἐρμηνευτὴς τῆς διδασκαλίας τοῦ διδασκάλου αὐτοῦ Σωκράτους, καὶ ἡ ὅλη χορεία τῶν Ἑλλήνων φιλοσόφων καὶ γνησίων ἐκπροσώπων τοῦ πνεύματος, ὁμοφώνως καὶ προφητικῶς ὠμίλησαν περὶ μελλοντικοῦ λυτρωμοῦ τῆς ἀνθρωπότητος ὑπὸ θείου Λυτρωτοῦ, ἀπεσταλμένου παρὰ τοῦ Θεοῦ. Ὡς ἐκ τούτου δικαίως οὗτοι ἀπεκλήθησαν «χριστιανοὶ πρὸ Χριστοῦ».

Ἀργότερον ὁ χριστιανὸς φιλόσοφος καὶ μάρτυς Ἰουστῖνος (105-165), λίαν εὐστόχως ἀνέπτυξε τὴν περὶ τοῦ σπερματικοῦ Λόγου θεωρίαν, ἐν ἣ ὑποστηρίζεται ἡ γνώμη, ὅτι ὁ θεῖος Λόγος, ὡς ἀπαύγασμα τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ, διεσπάρη εἰς ὀλόκληρον τὴν οἰκουμένην καὶ ἀποτέλεσμα τούτου ὑπῆρξαν οἱ προφητικαὶ ῥήσεις καὶ τῶν Ἐθνικῶν φιλοσόφων περὶ ἀποστολῆς θείου Λυτρωτοῦ εἰς τὸν κόσμον, ὡς ἡ ἄνω ῥῆσις τοῦ Σωκράτους.

Δὲν ὑπῆρχεν ἑτέρα διέξοδος ἡ ἀμαρτία καὶ ἡ ἀθλιότης εἶχεν ὀδηγήσει τὸν ἄνθρωπον εἰς τὸ ἔσχατον σημεῖον τῆς ἠθικῆς ἐξαθλιώσεως καὶ τῆς πνευματικῆς καὶ θρησκευτικῆς καταπτώσεως. Καὶ ἐκ τῆς τραγικῆς ἐκείνης θέσεως, εἰς ἣν εὐρέθη ὁ ἄνθρωπος, ζῶν μακρὰν τοῦ Θεοῦ, μόνος του ἦτο ἀδύνατον νὰ σωθῆ ἄνευ τῆς ἀνωθεν θείας ἐπεμβάσεως. Οὕτω καὶ ἐγένετο. «Καὶ ὁ Λόγος σὰρξ ἐγένετο καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν...» (Ἰω. 1,14) καὶ ὁ ἐξ οὐρανοῦ καταβάς Λυτρωτὴς τοῦ κόσμου «ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν καὶ ... διῆλθεν εὐεργετῶν καὶ ἰώμενος πάντας τοὺς καταδυναστευομένους ὑπὸ τοῦ διαβόλου, ὅτι ὁ Θεὸς ἦν μετ' αὐτοῦ» (Πράξ. 10,38), σκορπίζων ἀφειδῶς τὴν θείαν ἀγάπην πρὸς πάντας καὶ δὴ τοὺς ἀμαρτωλοὺς, καὶ μεταδίδων πᾶσι τὴν θείαν Αὐτοῦ εὐλογίαν καὶ τὴν σωτηρίαν. Ἐζῆσεν ὡς ἄνθρωπος τέλειος ἐπὶ τῆς γῆς χωρὶς ἀμαρτίας, διότι «ἀμαρτίαν οὐκ ἐποίησεν οὐδὲ εὐρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι Αὐτοῦ», κατὰ τὸν προφήτην, καὶ ἐθαυματούργησεν ὡς Θεὸς καὶ ἐδίδαξε τὴν ὑψίστην διδασκαλίαν, ἣν οὐδέποτε ἤκουσεν ἄλλοτε ὁ ἄνθρωπος, καὶ εἰς τὸ τέλος ἐθυσιάσθη ἐπὶ τοῦ σταυροῦ ἀντὶ τοῦ ἀμαρτήσαντος ἀνθρώπου καὶ παραβάντος τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ χοϊκοῦ Ἀδάμ, ἵνα ἐν τῷ αἵματι Αὐτοῦ τῷ τιμῆν λύτρωσιν προσφέρῃ καὶ ἀθανασίαν πηγάζῃ τοῖς ἀνθρώποις. Ἐτάφη ἀλλὰ τῆ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀνέστη ἐκ τῶν νεκρῶν, ἵνα «καὶ ἡμᾶς ὄντας νεκροὺς τοῖς παραπτώμασι καὶ ταῖς ἀμαρτίαις» (Ἐφεσ. 2,1) «ὁ Θεὸς πλούσιος ὢν ἐν ἐλέει, διὰ τὴν πολλὴν ἀγάπην αὐτοῦ, ἣν ἠγάπησεν ἡμᾶς» (Ἐφεσ. 2,4), «ζωοποιήσῃ τῷ Χριστῷ» (Ἐφεσ. 2,5). Καὶ διὰ τοῦ θανάτου καὶ τῆς ἀναστάσεως Αὐτοῦ ὁ Κύριος ἡμᾶς «συνήγειρε καὶ συνεκάθισεν ἐν τοῖς ἐπουρανοῖς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα ἐνδείξῃται ἐν τοῖς αἰῶσι τοῖς ἐπερχομένοις τὸν ὑπερβάλλοντα πλοῦτον τῆς χάριτος αὐτοῦ ἐν χρηστότητι ἐφ' ἡμᾶς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ» (Ἐφεσ. 2,6-7). Καὶ μετὰ τεσσαράκοντα ἡμερῶν ἐπίγειον ζῶν, ἀπὸ τῆς ἐνδόξου Αὐτοῦ ἀναστάσεως, ὁ Κύριος ἀνελήφθη ἐν δόξῃ

εις τὸν οὐρανὸν καὶ ἐκάθησεν ἐν δεξιᾷ τοῦ θρόνου τῆς μεγαλωσύνης Αὐτοῦ, μετὰ τοῦ Θεοῦ Πατρὸς, ὅπου ἦν τὸ πρότερον, ἀφ' οὗ καὶ ἀπέστειλεν εἰς τὸν κόσμον τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ἵνα δι' Αὐτοῦ ἐγκαινιάσῃ καὶ στηρίξῃ τὴν ἁγίαν Αὐτοῦ Ἐκκλησίαν, διὰ τῶν ἁγίων Αὐτοῦ μαθητῶν καὶ ἀποστόλων, δι' αὐτῆς δὲ ὀδηγήσῃ τὸν κόσμον εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ἀληθείας, φωτίσῃ τὰς καρδίας τῶν ἀνθρώπων καὶ προσαγάγῃ σεσωσμένους τῷ Θεῷ.

Τὸ ὅλον αὐτὸ ἀπολυτρωτικὸν ἔργον, τὸ ὡς ἄνω ἐν ἀδραϊς γραμμαῖς ἐκτεθὲν, συνετελέσθη κατὰ τὸ σχέδιον τοῦ Θεοῦ καὶ ὑπὸ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν Παλαιστίνῃ καθαγιασάντος τοὺς Τόπους ἐκείνους ἰδιαίτερος, οἷτινες καὶ συνεδέθησαν μετὰ τοῦ ὅλου λυτρωτικοῦ Αὐτοῦ ἔργου στενωῶς. Καὶ ἀπὸ τοῦ σημείου αὐτοῦ ἄρχεται, ὁμολογουμένως, ἡ ἔνδοξος ἱστορία τῶν Ἁγίων Τόπων, ἐν οἷς ἔστησαν οἱ πανάχραντοι πόδες Κυρίου.

Οὕτω τὸ Σχέδιον τοῦ Θεοῦ περὶ σωτηρίας τοῦ ἀνθρωπίνου γένους πραγματοποιεῖται, κατὰ θείαν πρόθεσιν, ἐν Παλαιστίνῃ, ἕκτοτε δὲ οἱ τιμηθέντες Τόποι διὰ τοῦ ὅλου ἀπολυτρωτικοῦ ἔργου τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ καὶ οἱ διὰ τῆς ἐν αὐτοῖς παρουσίας Αὐτοῦ καθαγιασθέντες, ἀπολαύουσι μεγίστου σεβασμοῦ ὑπὸ τῶν πρώτων χριστιανῶν καὶ δι' αὐτῶν διατηροῦνται εἰς τὴν μνήμην καὶ τῶν μετέπειτα γενεῶν τῶν πιστῶν ἄχρι ἡμέρας, καθ' ἣν, μετὰ τὰς μεταμβληθείσας ἀντιζόους περιστάσεις, εἰς ἃς εἶχον περιέλθει οἱ Ἅγιοι Τόποι τῆς Παλαιστίνης, καὶ τὸν ἐπακολουθήσαντα θρίαμβον τοῦ Χριστιανισμοῦ διὰ τῆς ἐκδόσεως τοῦ διατάγματος τοῦ Μεδιολάνου (313) ὑπὸ τοῦ Μ. Κωνσταντίνου, οἷτοι ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ πρώτου χριστιανοῦ Αὐτοκράτορος Μ. Κωνσταντίνου καὶ τῆς μητρὸς αὐτοῦ ἁγίας Ἐλένης ἀναδεικνύονται ἐπαξίως εἰς δόξαν τοῦ καθαγιασάντος αὐτοὺς Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Μὲ τὴν ἀνάδειξιν τῶν Ἁγίων Τόπων καὶ τὴν ἐπ' αὐτῶν ἴδρυσιν τῶν Παναγίων Προσκυνημάτων (326-336) ἀναφαίνεται, τὸ πρῶτον, καὶ τὸ μοναχικὸν ἐκεῖνο τάγμα τῶν «Σπουδαίων» ἐν τῷ Κωνσταντινείῳ Ναῷ τοῦ Παναγίου Τάφου, οἷτινος τάγματος ἡ ἀρχὴ ἀνάγεται εἰς τοὺς χρόνους τοῦ Ἐπισκόπου Ἱεροσολύμων Ἀλεξάνδρου (213-251), σημαντικωτάτου παράγοντος τῆς πνευματικῆς καθόλου ἀνθήσεως τῆς Ἱεροσολυμιτικῆς Ἐκκλησίας. Σκοπὸς

δὲ τοῦ μοναχικοῦ ἐκείνου τάγματος, οὕτινος αἱ τάξεις ἐπυκνοῦντο ὑπὸ ἀλλεπαλλήλων μοναχῶν, ἦτο ἡ ἐν τῷ Πανιέρῳ Ναῷ τῆς τοῦ Κυρίου Ἀναστάσεως ἐπιτέλεσις τῆς θείας Λατρείας καὶ ἡ ἐπιμέλεια καὶ περιφρούρησις τῶν Παναγίων Προσκυνημάτων.

Καταφανῆς, ὅθεν, ἡ ἀπὸ αἰῶνων παρουσία τῶν Ἑλλήνων ἐν τοῖς Ἀγίοις Τόποις εἰς δόξαν τοῦ ἀντιδοξάσαντος αὐτοὺς Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Οὕτω τὰ ἐπὶ τῶν Ἀγίων Τόπων ἰδρυθέντα Πανάγια Προσκυνηματα, διὰ τὰ διαιωνίζουσι καὶ ὑπενθυμίζουσι, ὡς πέμπτον Εὐαγγέλιον, τὸ μυστήριον τῆς ἐνσάρκου Οἰκονομίας τοῦ Θεοῦ εἰς τὸν ἄνθρωπον καὶ διὰ τὰ τονῶνουν τὴν πρὸς τὸν Θεὸν εὐσεβείαν αὐτοῦ, ὄχι μόνον φέρουσι τὴν σφραγίδα τοῦ Ἑλληνισμοῦ ὡς ἔργα τῆς εὐσεβείας τοῦ Μ. Κωνσταντίνου καὶ τῆς ὅλης χορείας τῶν Αὐτοκρατόρων τοῦ Βυζαντίου, διαδόχων τῆς εὐσεβείας ἐκείνου, συνεργούντων καὶ τῶν Πατριαρχῶν Ἱεροσολύμων καὶ συμπάσης τῆς Ἀγιοταφικῆς Ἀδελφότητος, ἀλλ' ἐπὶ πλέον ἴστανται μάρτυρες τοῦ μυστηρίου τῆς Θείας Ἐνανθρωπήσεως εἰς σωτηρίαν τοῦ κόσμου.

Θεματοφύλαξ, ὅθεν, ἀπὸ αἰῶνων κατέστη ὁ Ἑλληνισμὸς ἐν τοῖς Ἀγίοις Τόποις τῆς Παλαιστίνης ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Ἑλληνορθοδόξου Πατριαρχείου τῶν Ἱεροσολύμων καὶ ἀκοίμητος φρουρὸς τῶν ἀπαραγράπτων αὐτοῦ δικαίων ἐπὶ τῶν Παναγίων Προσκυνημάτων. Καταφανῆς δὲ ὁ συσχετισμὸς Ἑλληνισμοῦ καὶ Χριστιανισμοῦ ὁ διαιωνιζόμενος ἐν τοῖς κόλποις τῆς Σιωνίτιδος Μητρὸς τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τοῦ μοναχικοῦ τάγματος τῶν Ἀγιοταφικῶν, ἀειζώου καρδίας αὐτῆς.

Τοὺς Τόπους αὐτοὺς, μάρτυρας τοῦ μυστηρίου τῆς Θείας Ἐνανθρωπήσεως, τοὺς καθαγιασθέντας διὰ τῆς ἐν αὐτοῖς παρουσίας τοῦ Κυρίου εὐχόμεθα (καὶ ἐπιβάλλεται), ἵνα πᾶς ὀπαδὸς τοῦ Χριστοῦ καὶ δὴ Ὁρθόδοξος Ἑλληὴν προσκυνήσῃ, ἀντλήσῃ δὲ πλουσίως τὴν χάριν καὶ εὐλογίαν ἐξ αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ θείαν δύναμιν διὰ τὸν ἀγῶνα τῆς ζωῆς καὶ τὴν κατάκτησιν τῆς Βασιλείας τῶν οὐρανῶν. Ἀμήν.

Ἄρχιμ. ΙΑΚΩΒΟΣ ΚΑΠΕΝΕΚΑΣ

Ἀγιοταφίτης

Στὸ περιθώριο τῆς Ἀγίας Γραφῆς

Π Α Ι Δ Ι Ο Ν Ν Ε Ο Ν

Ἡ Γέννηση τοῦ Χριστοῦ εἶναι γιορτὴ χαρᾶς καὶ δόξας. Χαρᾶς, γιατί ἡ σάρκωση τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ σημαίνει τὴν ἀπολύτρωση τοῦ ἀνθρώπινου γένους. Δόξας, γιατί, μετὰ τὴν ἐνανθρώπηση τοῦ δευτέρου προσώπου τῆς Ἀγίας Τριάδος, δοξάσθηκε ἀπὸ τὸν ἀγγελικὸ κόσμον ὁ Θεός: «Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ...» ἔψαλλαν πάνω ἀπὸ τὸ Σπήλαιον τῆς Βηθλεὲμ οἱ Ἀσώματες Δυνάμεις, ἐκείνη τὴν ἅγια νύχτα.

Κατὰ τὴν Ἀγία Γραφή, «ὁ Θεὸς οὕτως ἠγάπησε τὸν κόσμον» (Ἰωάν. γ' 16), ὥστε, «ὄτε ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου», «ἐξαπέστειλε τὸν Υἱὸν αὐτοῦ» (Γαλάτ. δ' 4), «ἵνα σώσῃ τὸν κόσμον» (Ἰωάν. ιβ' 47). Ὁ Θεὸς ἐγίνε ἀνθρωπος, προσλαμβάνοντας τὴ φύση μας, γιὰ νὰ θεώσῃ τὸν ἀνθρωπο. Γιὰ νὰ τοῦ ξαναδώσῃ τὸ «ἀρχαῖον κάλλος», ἀπὸ τὸ ὁποῖο εἶχε ξεπέσει τὸ γένος μας μετὰ τὴν παρακοὴ τῶν Πρωτοπλάστων καὶ τὴν ἔξωσή τους ἀπὸ τὴν Ἔδემ.

Ὅταν ὁ Χριστὸς γεννήθηκε, τὸν προσκύνησαν οἱ Μάγοι καὶ οἱ Ποιμένες. Ἐκεῖνο τὸ βρέφος ἦταν ὁ Λυτρωτὴς τοῦ κόσμου, ὁ ἀναμενόμενος Μεσσίας πού εἶχαν ἐξαγγείλει τὸν ἐρχομὸν του, αἰῶνες πρὶν, οἱ Προφῆτες τοῦ Ἰσραὴλ.

Αὐτὸ τὸ νήπιο εἶχε τὴ δύναμη νὰ καταλύσῃ τὸ κράτος τοῦ θανάτου, νὰ ἀπελευθερώσῃ τὴν ἀνθρωπότητα ἀπὸ τὴ φθορὰ ὅπου τὴν εἶχε περιαγάγει ἡ ἁμαρτία. Δὲν ἦταν μονάχα ἀνθρωπος, ἀλλὰ καὶ Θεός. Ὁ μόνος ἀληθινὸς Θεός. Αὐτὸς πού ἀπὸ ἀγάπη πρὸς τὸν ἀνθρωπο ἐγειρε τοὺς οὐρανοὺς καὶ κατέβηκε στὴ γῆ, φόρεσε τὸν πηλὸ τῆς ἀνθρώπινης σάρκα καὶ μετὰ τὸ φῶς τῆς διδασκαλίας του καὶ μετὰ τὸ αἷμα του πάνω στὸν Γολγοθᾶ θὰ σήκωνε τὸ γένος μας ἀπὸ τὴν πτώση του καὶ θὰ τοῦ ξαναχάριζε τὸν Παράδεισον.

Ἦταν ὁ «Παλαιὸς τῶν ἡμερῶν», ὁ ἀναρχὸς Λόγος τοῦ ἀναρχοῦ Πατρὸς, μετὰ τὴ μορφή τῶρα νηπίου.

Οἱ ἀρχαῖες θρησκευεῖς εἶχαν φαντασθῆ ἥρωες θεοφόρους, ποῦ ἀπὸ τὶς πρῶτες στιγμὲς τῆς ζωῆς τους στὴ γῆ ἔδειξαν τὴν ὑπερφυσικὴ δύναμή τους, ὅπως ὁ Ἡρακλῆς, ὁ γυιὸς τῆς Ἀλκμήνης, ποῦ ἔπνιξε τὰ δυὸ φίδια στὴν κούνια του ἢ ὁ Κρίσνα, ποῦ μὲ τὸ πόδι του,—τρυφερό ἀκόμη παιδάκι—, ἀναποδογύρισε ἓνα βαρὺ ἀμάξι.

Ἄλλὰ ὁ Ἰησοῦς δὲν τοὺς μοιάζει. Δὲν δείχνει μιὰ τέτοια πρόωρη σωματικὴ ρώμη. Αὐτὸ τὸ βρέφος, ποῦ πρὶν ἀπὸ τὸν ἥλιο μας, ἀνοίγοντας τὰ μάτια του στὸν κόσμον μας, ἀντίκρουσε τὴ ματιὰ τῆς Παναγίας Μητέρας του, δὲν ἐντυπωσίασε μὲ κατορθώματα σὰν ἐκεῖνα τῶν μυθικῶν ἡρώων.

Εἶναι τὸ «Παιδίον μικρόν», κατὰ τὸν Προφήτη. Αὐτὸ ποῦ θὰ ἔβγαζε σὲ βοσκὴ τὸν λέοντα καὶ τὸ ἀρνὶ μαζὶ καὶ θὰ ἔκανε νὰ εἰρηνεύσῃ ὁ κόσμος καὶ ἡ κτίσις. Πῶς; Μὲ τὴ θεία του διδασχῆ, μὲ τὸ πνεῦμα τοῦ Εὐαγγελίου του. Θὰ ἐξετόπιζε τὸ μῖσος καὶ τὸν ἀλληλοσπαραγμὸ καὶ θὰ ἐγκαθιστοῦσε στὶς καρδιὰς τὴν ἀγάπη. Θὰ ἄλλαζε, μὲ τὴ χάρη του, τὴ θηριώδη φύση τῆς ἀμαρτίας σὲ ἡμερότητα παραδεισιακὴ.

«Χριστὸς γεννᾶται, τὴν πρὶν πεσοῦσαν ἀναστήσων εἰκόνα». Γεννᾶται σήμερον ὁ Χριστὸς, γιὰ νὰ σηκώσῃ στὸ ὕψος του τὸν πεσμένο ἄνθρωπον, νὰ τὸν ξανακάνῃ κτίσμα «κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν Θεοῦ». Νὰ τοῦ ἐμφυσήσῃ τὴν ἀληθινὴ ζωὴ, ἀπὸ τὴν ὁποία ἐξέπεσε. Νὰ τὸν καταστήσῃ εἰρηνικό, γεμᾶτο σπλάχνα οἰκτιρμῶν. Νὰ τὸν μαθητεύσῃ στὴν ἀγάπη.

Ὅπως ὁ Θεὸς «ἀγάπη ἐστίν» (Α' Ἰω. δ' 8), ἔτσι καλεῖται καὶ ὁ ἄνθρωπος τώρα, μέσα στὸν Χριστιανισμό, νὰ γίνῃ καὶ αὐτὸς ἀγάπη. Κατὰ τὸν Πλάτωνα (Πρωταγόρας 337B), οἱ ἄνθρωποι ἦταν «διάφοροι τε καὶ ἐχθροὶ ἀλλήλοις». Τώρα, χάρη στὸν Χριστό, μποροῦν νὰ μονιάζουσιν, νὰ εἰρηνεύουσιν μεταξύ τους, νὰ εἶναι ἀγαπημένοι σὰν ἀδέλφια. Ὅ,τι καὶ ἂν τοὺς χώριζε, τὸ καλύπτει ἡ ἀγάπη ποῦ διδάσκεται καὶ πηγάζει ἀπὸ τὸν Χριστό. Ἡ θέωση τοῦ ἀνθρώπου πραγματοποιεῖται μὲς ἀπὸ τὴν ἀγάπη, στὴν ἀγάπη. Αὐτὴ μεταμορφώνει τὸν ἄνθρωπον, τὸν κάνει εἰ-

κόνα καὶ ὁμοίωμα, ἀληθινὸ τέκνο τοῦ Θεοῦ: «Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, εὐλογεῖτε τοὺς καταραμένους ὑμᾶς, καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς καὶ διωκόντων ὑμᾶς, ὅπως γένησθε υἱοὶ τοῦ Πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν οὐρανοῖς» (Ματθ. ε' 44, 45).

Αὐτὴ εἶναι ἡ δύναμη τοῦ βρέφους τῆς Βηθλεέμ. Εἰρηνεῦει τὸ ἔσωτερικὸ τοῦ ἀνθρώπου, δαμάζοντας τὰ πάθη μας. Καὶ εἰρηνεῦει ἐπίσης τοὺς ἀνθρώπους μεταξύ τους, κάνοντάς τους νὰ προσβλέπουν ὁ ἓνας τὸν ἄλλο μὲ τὰ μάτια τῆς θείας ἀγάπης.

* Ἄς δοῦμε αὐτὲς τίς ἔννοιες στοὺς παρὰ κάτω στίχους:*

Δὲν ἐπνιξε τὰ δυὸ φίδια
ὡσάν τὸ βρέφος τῆς Ἄλκμῆνης
καὶ μ' ἓνα λάκτισμα οὔτε
τὸ χοντρὸ ἀναποδογύρισε ἀμάξι
ὡσάν τὸν ἀρτιγέννητο Κρίσνα...
Αὐτὸ εἶναι τὸ Παιδίον μικρόν,
ποὺ βγάζει σὲ βοσκή
τὸν λιόντα καὶ τὸν ἄρνα
μαζί.
Νηπιάζεις δι' ἐμέ, ὁ Παλαιὸς τῶν Ἡμερῶν,
ὁ εἰρηνευτῆς
τῶν παθῶν μου...

ΒΑΣ. ΜΟΥΣΤΑΚΗΣ

* Βασ. Μουστάκη, Ποιήματα Α', Ἀθήναι 1965, σ. 19.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΟΥ ΤΟΜΟΥ ΙΘ' (1970)

ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΑ: Μητροπολίτου Ζιχνῶν καὶ Νευροκοπίου Νικοδήμου, Ἡ διακονία τῆς Ἱερᾶς Ἐξομολογήσεως καὶ αἱ δέκα ἐντολαί, σελ. 8, 39, 68, 136, 202, 293. — Πρωτ. Δρ. Α. Ἀλεβιζοπούλου, Ἐνοριακά. Τὰ Ἐνοριακά-Ἐκκλησιαστικά πλαίσια τοῦ Κατηχητικοῦ Σχολείου, σελ. 76, 108, 161, 225, 269, 310, 350, 382, 404, 431, 472, 527, 592. — Τοῦ αὐτοῦ, Ἀνάγκη μιᾶς θεολογίας τῆς ἐνορίας, σελ. 646. — Τοῦ αὐτοῦ, Μέσα καὶ προϋποθέσεις πρὸς ἐφαρμογὴν τοῦ προγράμματος τῆς ἐνοριακῆς πνευματικῆς ἐργασίας, σελ. 739. — Τοῦ αὐτοῦ, Ὁ δυναμικὸς χαρακτὴρ τῆς ἐνορίας, σελ. 691. — Μητροπολίτου Δράμας Διονυσίου, Ὁ ἱερεὺς πάντοτε καὶ σήμερον, σελ. 100, 133. — Τοῦ αὐτοῦ, Ἐθωινὴ προσευχή, σελ. 399. — Τοῦ αὐτοῦ, Ἡ γνῶσις τῶν Ἁγίων Γραφῶν, σελ. 518, 531. — Τοῦ αὐτοῦ, Εἰς τὸν παράδεισον τῶν ἐνοιῶν τῶν ψαλμῶν, σελ. 575. — Τοῦ αὐτοῦ, Τὸ φῶς τῶν ἀνθρώπων, σελ. 641. — Τοῦ αὐτοῦ, Ἡ Μάχαιρα τοῦ πνεύματος, σελ. 684. — Τοῦ αὐτοῦ, Οἱ καπηλεύοντες τὸν Λόγον τοῦ Θεοῦ, σελ. 731.

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ: Ἰωάννου τῆς Κρονστάδης, Σκέψεις γιὰ τὴν ὀρθόδοξο λατρεία, Μετάφρασις Ἀρχιμ. Μελετίου Καλαμαρά, σελ. 13. — Τοῦ αὐτοῦ, Τὸ σημεῖον τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, Μετάφρασις τοῦ αὐτοῦ, σελ. 72, 106, 150, 215, 259. — Τοῦ αὐτοῦ, Ὁ Σταυρὸς μας καὶ ὁ Σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ, Μετάφρασις τοῦ αὐτοῦ, σελ. 336. — Φ., Ἀπαντήσεις σὲ λειτουργικὰς, κανονικὰς καὶ ἄλλας ἀπορίες, σελ. 28, 59, 89, 115, 173, 234, 274, 317, 356, 386, 410, 444, 476, 516, 547, 595, 611, 655, 714, 750. — Εὐαγγέλου Θεοδώρου, Πορεία πρὸς τὴν Ἀνάστασιν, σελ. 296. — Ἀρχιμ. Μελετίου Καλαμαρά, Τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ, σελ. 368, 463.

ΘΕΙΟΝ ΚΗΡΥΓΜΑ: Εὐαγγέλου Θεοδώρου, Τὸ κήρυγμα Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου, σελ. 11, 41. — Τοῦ αὐτοῦ, Ὁ πρακτικὸς καὶ ἐποπτικὸς χαρακτὴρ τοῦ Θεοῦ κηρύγματος, σελ. 70. — Γεωργίου Πατρώνου, «Πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη», σελ. 228. — Βασιλείου Μουστάκη, Ἡ γλῶσσα τοῦ κηρύγματος, σελ. 318.

ΚΗΡΥΓΜΑ: Πρωτ. Δρ. Α. Ἀλεβιζοπούλου, Ἡ φωνὴ τοῦ Πακιστάν, σελ. 706.

ΠΑΤΕΡΙΚΑ: Κωνσταντίνου Μπόνη, Συμπόσιον Πατέρων. Κλήμεντος Ρώμης πρὸς Κορινθίους Ἐπιστολὴ Α', σελ. 3, 33, 65, 97, 129, 193, 249, 289, 329, 361, 393, 425, 457, 521, 561, 601, 633, 673, 721. — Βασιλείου Μουστάκη, Ἡ μετάφρασις τῶν πατέρων, σελ. 92. — Ἀρχιμ. Χριστοφόρου Σταυροπούλου, Θείας κοινωνοὶ φύσεως. Ἡ ὁδὸς τῆς ἐνώσεως τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τὸν Θεόν, σελ. 16, 43, 81, 110, 155, 222, 263, 302, 378, 539. — Εὐαγγέλου Θεοδώρου, Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, σελ. 608. — Τοῦ αὐτοῦ, Τὸ ἀληθὲς μεγαλεῖον τῆς πόλεως κατὰ τὸν Ἰωάννην τὸν Χρυσόστομον, σελ. 638.

ΕΠΟΙΚΟΔΟΜΗΤΙΚΑ: Βασιλείου Μουστάκη, Ἡ ἄγνωστη ὁδὸς, σελ. 30. — Τοῦ αὐτοῦ, Ἡ δόξα τοῦ τιμίου Προδρόμου, σελ. 62. — Τοῦ αὐτοῦ, Ὁ Ν' Ψαλμός, σελ. 177, 238, 277. — Τοῦ αὐτοῦ, Ὁ δεῦτερος ἄνθρωπος, σελ. 358. — Τοῦ αὐτοῦ, Ἡ ἀφανὴς διακονία, σελ. 390. — Τοῦ αὐτοῦ, Τὰ ἐρωτηματικὰ στὴν Ἀγία Γραφή, σελ. 413. — Τοῦ αὐτοῦ, Ὁ ΚΒ' Ψαλμός, σελ. 447. — Τοῦ αὐτοῦ, Τὸ «Κατασάρκιον» τῆς σεμνότητος, σελ. 479. — Τοῦ αὐτοῦ, Ὁ Δημᾶς, σελ. 550. — Τοῦ αὐτοῦ, Ὁ Ἰώβ, σελ. 597. — Τοῦ αὐτοῦ, Τὸ ἅγιο πῆγμα, σελ. 617. — Τοῦ αὐτοῦ, Ποίηση καὶ Ἀγία Γραφή, σελ. 657. — Τοῦ αὐτοῦ, Βιβλικὸς μηδενισμὸς, σελ. 716. — Τοῦ αὐτοῦ, Παιδίον νέον, σελ. 774. — Εὐαγγέλου Θεοδώρου, Οἱ δύο πόλοι τοῦ θρησκευτικοῦ βιώματος, σελ. 146. — Τοῦ αὐτοῦ, Λόγος πρὸς τοὺς φοιτητὰς τῆς Νομικῆς Σχολῆς περὶ πνευματικῆς ἐλευθερίας, σελ. 211. — Τοῦ αὐτοῦ, Ὁ ἀγὼν τοῦ ἀτόμου διὰ τὴν ὀλοκλήρωσιν τῆς προσωπικότητος, σελ. 255. — Τοῦ αὐτοῦ, Θρησκεία καὶ Φυσικὲς Ἐπιστῆμες, σελ. 332, 365. — Τοῦ αὐτοῦ, Αἱ μορφαι τῆς διδασκαλίας εἰς τὸ Κατηχητικὸν Σχολεῖον, σελ. 397. — Τοῦ αὐτοῦ, Σταυρός, ἡ ὠραιότης τῆς Ἐκκλησίας, σελ. 524. — Τοῦ αὐτοῦ, Ἡ στάσις τοῦ κατηχητικοῦ ἔργου ἐναντι τῶν φθοροποιῶν ἐπιδράσεων τοῦ κοινωνικοῦ περιβάλλοντος, σελ. 564. — Τοῦ αὐτοῦ, Ἡ ἀληθινὴ Παιδεία καὶ μόρφωσις, σελ. 680. — Μία πρεσβυτέρα τῆς Ἐ' Ἀρχιεπισκοπικῆς Περιφερείας Ἀθηνῶν, Ἀπὸ τὸν κόσμον τῆς

πρεσβυτέρας, σελ. 175. — Ἀρχιμ. Καλλινίκου Καρούσου, Σχεδιάγραμμα ὁμιλίας διὰ μαθητὰς Γυμνασίου, σελ. 219, 256, 299, 340, 372. — Γ. Παπαλεξοπούλου, Οἱ ἀξίες τοῦ Ἑλληνοχριστιανικοῦ ἀνθρωπισμοῦ καὶ ἡ νεολαία μας, σελ. 435. — Μ. Δ. Στασινοπούλου, Ἡ περιπέτεια τῆς εἰλικρίνειας, δοκίμιο γιὰ τὴ συμπεριφορὰ τῶν ἀνθρώπων, σελ. 582, 604, 635, 675, 723. — Ν. Ἀγαπητοῦ, Ὁ παπᾶς καὶ ὁ δάσκαλος, σελ. 588. — Ἀρχιμ. Ἰακώβου Καπενεκά, Περὶ τῆς θείας ἐνανθρωπήσεως καὶ τῶν ἀγίων Τόπων, σελ. 770.

ΑΓΙΟΛΟΓΙΚΑ: Εὐαγγέλου Θεοδώρου, Τὸ Ἄγιον Πνεῦμα εἰς τὴν ζωὴν μας, σελ. 428. — Τοῦ αὐτοῦ, Οἱ ἄγιοι ὡς μορφωτικὰ πρότυπα, σελ. 461.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΤΕΧΝΗ: Εὐαγγέλου Θεοδώρου, Ἡ διδασκαλία τῶν τριῶν Ἱεραρχῶν περὶ μουσικῆς καὶ ψαλμωδίας, σελ. 104. — Βασιλείου Μουστάκη, Λογοτεχνία καὶ πίστη, σελ. 118.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ: Ἀρχιμ. Χριστοδούλου Παρασκευαστῆ, Γνωριμία μὲ τὸν Ὀρθόδοξο Μοναχισμό, σελ. 20, 49, 79, 112, 159, 265, 308, 343, 375, 470, 535, 694, 743. — Παναγιώτου Ι. Μπρατσιώτου, Ὁ Ἑλληνικὸς ἀγὼν τοῦ 21 καὶ τὸ ΟΧΙ τοῦ 1940, σελ. 139, 205.

ΕΟΡΤΟΛΟΓΙΚΑ: Ἐγκαίνια τῆς Σχολῆς Διακονιστῶν Ἀδελφῶν — Νοσοκόμων («Ἡ Ὀλυμπιάς»), σελ. 166. — Εὐαγγέλου Θεοδώρου, Ἡ προσκύνησις τῶν Μάγων, σελ. 728. — Χρήστου Γ. Εὐαγγελιάτου, Τὰ Χριστούγεννα εἶναι μῆνυμα λυτρώσεως καὶ ἐλπίδος, σελ. 737.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ: Ἐπισκόπου Ἀχελώου Εὐθυμίου, Ἡ Ἐκκλησία διὰ τὸν γάμον, σελ. 252. — Δημητρίου Φερούση, Ἐκκλησία καὶ Τηλεόραση, σελ. 270, 312. — Τοῦ αὐτοῦ, Ἡ κοινὴ γνώμη σελ. 353, 384, 408. — Τοῦ αὐτοῦ, Ὁ κινηματογράφος, σελ. 433, 474. — Τοῦ αὐτοῦ, Προπαγάνδα-Προσηλυτισμός, σελ. 709. — Πρεσβυτέρου Κωνσταντίνου Γερασιμοπούλου, Τὰ αἶτια τοῦ διαζυγίου, σελ. 648.

ΙΕΡΑΤΙΚΑΙ ΜΟΡΦΑΙ: (†) Ἀρχιμανδρίτης Διονύσιος Φαραζουλῆς, σελ. 163. — Μητροπολίτου Μυτιλήνης Ἰακώβου, Ἐπὶ τῇ συμπληρώσει δεκαετίας. Πρωτ. Ἐμμανουὴλ Γ. Μυτιληναῖος, σελ. 199.

ΕΙΔΙΚΟΝ ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΕΙΣ ΜΝΗΜΗΝ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΥ ΑΓΓΕΛΟΥ ΝΗΣΙΩΤΗ (1890-1970): Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Ἰερωνύμου, Εἰσαγωγικά τινα, σελ. 489. — Κωνστ. Μπόνη, Ὁ πατὴρ Ἀγγελος Νησιώτης (1890- 27 Μαΐου 1970), σελ. 491. — Βιογραφικὸν σημεῖωμα, σελ. 495. — Τὰ κατὰ τὴν ἐκδημίαν καὶ τὴν ταφήν, σελ. 496. — Εὐαγγέλου Θεοδώρου, Χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα τῆς κατηχητικῆς διακονίας τοῦ πατρὸς Ἀγγέλου Νησιώτη, σελ. 499. — Β. Μ., Ὁ ποιμὴν ὁ καλός, σελ. 502. — Πρωτ. Δρ. Α. Ἀλεβιζοπούλου, Ὁ κατηχητής, σελ. 503. — Χ. Γ. Ἀργυρακοπούλου, Ἐπὶ τῇ ἐκδημίᾳ του, σελ. 506. — Κωνσταντίνου Ἰ. Λύτρα, Ἔργον εὐαγγελιστοῦ, σελ. 510. — (†) Ἀγγέλου Νησιώτη, Ἠγέρθη καθὼς εἶπε, σελ. 513.

ΔΙΑΦΟΡΑ: Πρωτ. Κωνσταντίνου Ἀνδρουλάκη, Ἐνα πνευματικὸν τριήμερον στὴν Τήνον, σελ. 23, 57, 85. — Ἀρχιμ. Ἀμβροσίου Λενῆ, «Σπίτι γαλήνης τοῦ Χριστοῦ», σελ. 54. — Ἀρχιμ. Καλλινίκου Καρούσου, Μία πρότασις, σελ. 153. — Κ. Β. Α., «Ἡμέραι Περισυλλογῆς», σελ. 346. — Ἀρχιμ. Χριστοδούλου Παρασκευαΐδη, Ἀπὸ τὴν περιοδείαν τοῦ Μακαριωτάτου, σελ. 566. — Γ. Α. Καρρά, Γενικὴ εἰσήγησις τοῦ Δ/ντος Συμβούλου ἐπὶ τοῦ ἀπολογισμοῦ τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. 1969, σελ. 613. — Διοικ. Συμβουλίου τοῦ Τ.Α.Κ.Ε., Ἀπάντησις τοῦ Διοικ. Συμβουλίου τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. ἐπὶ δημοσιευμάτων, σελ. 719. — Ἐνημερωτικὴ ἔκθεσις περὶ τῆς δραστηριότητος τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. κατὰ τὸ ἔτος 1969 καὶ προηγούμενας, σελ. 754.

ΑΚΟΛΟΥΘΙΑΙ: α) Τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Νικάνορος τοῦ θαυματουργοῦ, ψαλλομένη τῇ Ζ' τοῦ Αὐγούστου μηνός, ὑπὸ Μητροπολίτου Σερβίων καὶ Κοζάνης Διονυσίου, σελ. 121, 181. — β) Τοῦ αὐτοῦ, Βίος καὶ πολιτεία τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Νικάνορος τοῦ θαυματουργοῦ, σελ. 241, 281. — γ) Τοῦ αὐτοῦ, Κανὼν παρακλητικὸς τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Νικάνο-

ρ ο ς τοῦ θαυματουργοῦ, σελ. 621. — δ) Τοῦ ὀσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Νικάνορος, τοῦ ἐν τῷ Καλλιστράτῳ Ὁρει ἀσκήσαντος, ψαλλομένη τῇ ΙΖ' τοῦ Αὐγούστου μηνός, ὑπὸ Μητροπολίτου Σερβίων καὶ Κοζάνης Διονυσίου, σελ. 321, 417, 450. — ε) Τοῦ αὐτοῦ, Βίος καὶ πολιτεία τοῦ ὀσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Νικάνορος τοῦ ἐν τῷ Καλλιστράτῳ Ὁρει ἀσκήσαντος, σελ. 482, 553. — στ) Τοῦ αὐτοῦ, Οἴκοι εἰκοσιτέσσαρες κατ' ἀλφάβητον εἰς τὸν ὄσιον καὶ θαυματουργὸν Νικάνορα τὸν ἐν τῷ Ὁρει τοῦ Καλλιστράτου ἀσκήσαντα, σελ. 661.

ΕΠΙΚΑΙΡΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: Κοινὸς θησαυρὸς, σελ. 6. — Ἡ μαρτυρία τῆς Ὁρθοδοξίας, σελ. 7. — «Ἐκ βαθέων», σελ. 7. — (†) Ὁ Τρίκκης καὶ Σταγῶν Διονύσιος, σελ. 37. — Εἰς τὸ πλευρὸν τῶν θλιβομένων, σελ. 37. — Καὶ ἄλλο παράδειγμα, σελ. 38. — Ἐνας ἔρανος, σελ. 38. — Μετὰ τὸ Δωδεκάμηρον, σελ. 67. — Εἰρηνοποιός, σελ. 67. — Ἡ μαρτυρία τῆς «Φωτεινῆς», σελ. 99. — Ὁ ἔγγαμος Κληῆρος, σελ. 99. — Δανειστικαὶ Βιβλιοθῆκαι, σελ. 99. — Ἐγκαιρος προσοχή, σελ. 131. — Ἡ Τεσσαρακοστή, σελ. 131. — Ἡ μαρτυρία τῆς Ὁρθοδοξίας, σελ. 132. — Κοινὴ προσπάθεια, σελ. 132. — Συμπαράστασις εἰς τὴν οἰκογένειαν, σελ. 197. — Ἡ προστασία τῆς Φύσεως, σελ. 197. — Ἡ ἀληθὴς νηστεία, σελ. 198. — Τὸ κήρυγμα τῆς Μ. Παρασκευῆς, σελ. 251. — Ὑπέροχος εὐκαιρία, σελ. 251. — Αἱ «Συναντήσεις» μὲ τοὺς νέους, σελ. 252. — Αἱ ἱερατικαὶ κλήσεις, σελ. 292. — «Σκληρὸν πρὸς κέντρα λακτίζειν...», σελ. 292. — Ἐνα ἀξιόπαινον μέτρον, σελ. 292. — Εὐκρίνεια καὶ ὄχι ἀπλῶς μελωδία, σελ. 331. — Ἐκκλησία καὶ Τουρισμός, σελ. 331. — Ἡ Τηλεόρασις καὶ τὰ παιδιὰ, σελ. 332. — Αἱ προλήψεις, σελ. 364. — Ἡ διάδοσις τῆς Ἀγίας Γραφῆς, σελ. 364. — Αἱ ἀποστάσεις, σελ. 365. — Ὁφειλομένη τιμὴ, σελ. 396. — Προσοχὴ εἰς τὸ Τυπικόν, σελ. 396. — Οἱ Ἱεροὶ Κανόνες, σελ. 396. — Αἱ θεριναὶ ἀδειαι, σελ. 427. — Χρόνος καὶ καύσων, σελ. 427. — Αἱ παιδικαὶ κατασκευαί, σελ. 427. — Οἱ ἔμψυχοι Ναοί, σελ. 459. — «Ὁ κόσμος εἶναι ἡ ἐνορία μου», σελ. 459. — Οἱ Πατέρες εἰς μετάφρασιν, σελ. 460. — Τὸ παρὸν ἀφιέρωμα, σελ. 494. — Ἀξιομίμητον, σελ. 494. — Μία ἑκατονταετία, σελ. 495. — Οἱ λαϊκοὶ «συνεργοὶ» τοῦ ἱερέως, σελ. 523. — Ἡ «στενὴ πύλη», σελ. 523. — Αἱ μητέρες ἱερέων, σελ. 523. — Ἡ «κατ' οἶκον Ἐκκλησία», σελ. 563. — «Στύλοι» καὶ «ἀστέρες», σελ. 563. — Ἐργάται τοῦ Πνεύματος, σελ. 564. — Νὰ ἀρχίσῃ ἐγκαίρως, σελ. 607. — Ἀναμόρφωσις, σελ. 607. — Ἡ ἐπιστήμη ὁμιλεῖ, σελ. 608. — Ὁ «θη-

σαυρὸς» τῆς ἐνορίας, σελ. 637. — Τὸ πράσινον, σελ. 637. — Ὁρθόδοξος ἐποικοδομή, σελ. 638. — Ἡ διάκρισις εἰς τὴν Ἱερὰν Ἐξομολόγησιν, σελ. 678. — Σύμβουλος τῆς οἰκογενείας, σελ. 679. — Ἡ «Ὁρθόδοξος Χριστιανικὴ Ἠθικὴ», σελ. 679. — «Θεὸς εἰρήνης», σελ. 726. — Εὐκαιρία ἀφυπνιστικοῦ κηρύγματος, σελ. 726. — Τὸ ἔργον τοῦ Τ.Α.Κ.Ε., σελ. 727.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ: Γεωργίου Α. Καψάνη Δρ. Θ., Τὸ τέμπλον τῶν Ναῶν μας, σελ. 700.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ: Τοῦ Τ.Α.Κ.Ε., σελ. 114, 135, 218, 456, 636, 727, 769.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ: Τοῦ Τ.Α.Κ.Ε., σελ. 94, 455.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΙ: Στιγμιότυπον ἀπὸ τὰ ἐγκαίνια τῆς Σχολῆς Διακονισσῶν Ἀδελφῶν — Νοσοκόμων «Ἡ ΟΛΥΜΠΙΑΣ». Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος κ. Ἱερώνυμος, ὁ Γενικὸς Διευθυντὴς τοῦ ΝΙΚΕ ἰατρὸς κ. Καραντώνης καὶ ἡ Διευθύνουσα τῆς Σχολῆς δεσποινίς Νάνου μετὰ τῶν σπουδαστριῶν, σελ. 169. — Ἀγγελοσ Νησιώτης (1890-27 Μαΐου 1970), σελ. 490. — Εἰς τὸ φυλάκιον Λυκόπορον, τῆς ἑλληνο-αλβανικῆς μεθορίου παρὰ τὴν Κόνιτσαν, ὁ Μακαριώτατος ἐνημερώνεται ὑπὸ τοῦ ἀρμοδίου ἀξιωματικοῦ, σελ. 570. — Ὁ Μακαριώτατος περιστοιχιζόμενος ὑπὸ τῶν ἐπισήμων, τελεῖ ἐπὶ τῆς εἰδικῆς ἐξέδρας τὸν ἀγιασμὸν ἐπὶ τῇ θεμελιώσει τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τοῦ Ἐθνομάρτυρος Κοσμά τοῦ Αἰτωλοῦ ἐν Κονίτση, σελ. 571. — Ὁ Μακαριώτατος μετὰ τοῦ Σεβ. Δρυϊνουπόλεως καὶ λοιπῶν ἐπισήμων κατὰ τὴν ἐπίσκεψίν του εἰς τὸ Ἐθνικὸν Ὁρφανοτροφεῖον Κονίτσης, σελ. 573. — Ἡ νέα πτέρυξ τοῦ Νοσηλευτικοῦ Ἰδρύματος Κληρικῶν Ἑλλάδος (Ν.Ι.Κ.Ε.), ἥτις ἀποπερατοῦται λίαν συντόμως. Ἐναπομένει ὁ ἐξοπλισμὸς τοῦ Ἰδρύματος διὰ μηχανημάτων καὶ ἐργαλείων διὰ τὴν ἑναρξιν τῆς λειτουργίας του, σελ. 705.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ

Οι συνδρομηταὶ τῶν Περιοδικῶν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», «ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ» καὶ «ΘΕΟΛΟΓΙΑ» παρακαλοῦνται, ὅπως πᾶσαν ἀλλαγὴν διευθύνσεως τῶν γνωστοποιοῦν ἀμέσως εἰς τὰ Γραφεῖα τῶν ὡς εἴρηται Περιοδικῶν, Ἰωάννου Γενναδίου 14, Ἀθῆναι Τ. 140, δι' ἐπιστολῆς τῶν, σημειουμένης ἀπαιτήτως τῆς παλαιᾶς διευθύνσεως, ἵνα καταστῆ δυνατὴ ἡ κανονικὴ ἀποστολὴ τῶν φύλλων.

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Κωνστ. Γ. Μπόνη, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Συμπόσιον Πατέρων. Κλήμεντος πρὸς Κορινθίους Α'. — **Μ. Δ. Στασινοπούλου**, Ἡ Περιπέτεια τῆς Εἰλικρινείας. — **Ἐπίκαιρα**. — **Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου**, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Ἐπὶ τῇ ἐορτῇ τῶν Χριστουγέννων. Ἡ προσκύνησις τῶν Μάγων. — **Μητροπολίτου Διονυσίου Δράμας**, Οἱ κατηλεύοντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. — **Χρήστου Εὐαγγελάτου**, Τὰ Χριστούγεννα εἶναι μῆνυμα λυτρώσεως καὶ ἐλπίδος. — **Αἰδес. Δρος Ἀ. Ἀλεβιζοπούλου**, Ἐνοριακὰ - Μέσα καὶ προϋποθέσεις πρὸς ἐφαρμογὴν τοῦ προγράμματος τῆς Ἐνοριακῆς πνευματικῆς ἐργασίας. — **Ἀρχιμ. Χριστοδούλου Παρασκευαΐδη**, Γνωριμία μὲ τὸν Ὀρθόδοξο Μοναχισμό. — **Φ.**, Ἀπαντήσεις σὲ λειτουργικὰς, κανονικὰς καὶ ἄλλας ἀπορίες. — **Ἐνημερωτικὴ Ἐκθεσις περὶ τῆς δραστηριότητος τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. κατὰ τὸ ἔτος 1969 καὶ προηγουμένως**. — **Ἀνακοίνωσις ἐκ τοῦ Τ.Α.Κ.Ε.** — **Ἀρχιμ. Ἰακώβου Καπενεκᾶ**, Περὶ τῆς θείας Ἐνανθρωπήσεως καὶ τῶν Ἁγίων Τόπων. — **Βασ. Μουστάκη**, Παιδίων Νέον. — **Περιεχόμενα τοῦ Τόμου ΙΘ' (1970)**. — **Οἱ Συνεργάται τοῦ ἔτους 1970**.

Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, Ἰασιῦ 1, Ἀθῆναι.

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Γ. ΜΠΟΝΗΣ
ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

ΟΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΑΙ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1970

- † Ίερώ ν υ μ ο ς, Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος
† Ἰάκω β ο ς, Μητροπολίτης Μυτιλήνης
† Διονύσιος, Μητροπολίτης Σερβίων καὶ Κοζάνης
† Διονύσιος, Μητροπολίτης Δράμας
† Νικόδημος, Μητροπολίτης Ζιχνῶν καὶ Νευροκοπίου
† Εὐθύμιος, Ἐπίσκοπος Ἀχελώου
Παναγιώτης Ι. Μπρατσιώτης, Καθηγητὴς Πανεπιστημίου, Ἀκαδημαϊκός
Μ. Δ. Στασινόπουλος, Ἀκαδημαϊκός
Κωνστ. Γ. Μπόνης, Καθηγητὴς Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν
Εὐάγγελος Δ. Θεοδώρου, Καθηγητὴς Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν
Ἰωάννης Μ. Φουντούλης, Καθηγητὴς Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης
Ἀρχιμανδρίτης Ἰάκωβος Καπενεκάς
» Μελέτιος Καλαμαράς
» Καλλίνικος Καρούσος
» Ἀμβρόσιος Λενῆς
» Χριστόδουλος Παρασκευαΐδης
» Χριστόφορος Σταυρόπουλος
Πρωτοπρεσβύτερος Ἀγγελος Νησιώτης (†)
» Κωνστ. Ἀνδρουλάκης
Πρεσβύτερος Κωνστ. Γερασιμόπουλος
» Ἀντώνιος Ἀλεβιζόπουλος
Βασίλειος Μουστάκης
Γεώργιος Καψάνης
Κωνστ. Λύτρας
Χ. Γ. Ἀργυρακόπουλος
Γεώργιος Πατρῶνος
Χρῆστος Εὐαγγελᾶτος
Γ. Α. Καρρᾶς
Γεώργιος Παπαλεξόπουλος
Δημήτριος Φερούσης
Ν. Ἀγαπητὸς
Πρεσβυτέρα τῆς Ε' Ἀρχιεπισκοπικῆς Περιφερείας Ἀθηνῶν